74.261.7(aur) A 95

und po

AHMEDOVA E.G. KALYGULOVA S.SH.

Morphology of English Grammar

Жогорку окуу жайынын студенттери үчүн усулдук колдонмо УДК 811.111 ББК 81.2 Англ А 95

Ош мамлекеттик университетинин Окумуштуулар Кеңешинин 2008- жылдын 28-августундагы №1-жыйынынын токтому менен басмага сунуш кылынган.

Ахмедова Э.Г., Калыгулова С.Ш.

A95 Morphology of English Grammar (Англис тилинин морфологиясы) Жогорку окуу жайынын студенттери үчүн усулдук колдонмо. –Ош: 2012: -1766.

ISBN 978-9967-03-832-5

Бул окуу куралы англис тилинин грамматикасынын «морфология» бөлүгүнө арналып, негизги жана кызматчы сөз түркүмдөрү чагылдырылды: "Noun", "Verb", "Adjective", "Adverb", "Pronoun", "Numerals", "Article", "Particle", "Conjunction", "Preposition". Англис тилиндеги сөз түркүмдөр негизги 3 критерийдин негизинде: мааниси, жасалышы, сүйлөмдөгү орду жана аткарган синтаксистик кызматы боюнча каралды.

A 4602020102-12 ISBN 978-9967-03-832-5

УДК 811.111 ББК 81.2 Англ © Ахмедова Э.Г., Калыгулова С.Ш.,2012. 74.261.7(242) инфак абоу Киришүү

Бул окуу китеби кыргыз тилинде окуган жогорку окуу жайлардын студенттери, орто мектептин бүтүрүүчүлөрү, ошондой эле аспиранттарга арналып, кыскача грамматикалык колдонмо болуп саналат. Англис тилинин грамматикасы боюнча негизги түшүнүктөр жадыбалдар, айкын мисалдар жана көнүгүүлөр менен коштолуп берилди. Тил үйрөнүүчүлөргө женилдик иретинде грамматикалык эрежелер жана мисалдар кыргыз тилине которулуп жазылды. Окуу китебин түзүүдө көптөгөн жаңы окуу-усулдук куралдар, китептер колдонулуп, жаңы мезгилдин талабына ылайык түзүлү.

Бул окуу куралы грамматиканын «морфология» бөлүгүнө арналып, негизги жана кызматчы сөз түркүмдөрү чагылдырылды: "Noun", "Verb", "Adjective", "Adverb", "Pronoun", "Numerals", "Article", "Particle", "Conjunction", "Preposition". Англис тилиндеги сөз түркүмдөр негизги 3 критерийдин негизинде: мааниси, жасалышы, сүйлөмдөгү орду жана аткарган синтаксистик кызматы боюнча каралды.

Parts of Speech - Сөз түркүмдөрү

- 1. The Noun Зат атооч
- 2. The Adjective Сын атооч
- 3. The Numerals Сан атооч
- 4. The Pronouns Aт атооч
- 5. The Verb Этиш
- 6. The Adverb -Тактооч
- 7. Modal verbs Модалдык сөздөр
- 8. The Preposition Предлог
- 9. The Conjunction Байламта
- 10. The Participle Бөлүкчө
- 11. The Article Артикль

Кыргыз тилинин грамматикасында англис тилиндегидей предлог жана артикль жок, (булардын маанисин кыргыз тилинде мүчөлөр, жандоочтор жана аныктагыч сөздөр билдирег).

Англис тилинин грамматикасында 11 сөз түркүмү бар: 6 негизги жана 5 кызматчы.

Негизги соз түркүмдөрү затгардын атын, сынын, кыймыл-аракетин же болбосо сүйлөөчүнүн сүйлөп жаткан ойго карата мамилесин көрсөтөт. Негизги сөз түркүмдөрүнө зат атооч, сын атооч, сан атооч, ат атооч, этиш, тактооч жана модалдык сөздөр киришет. Булардын өзгөчөлүгү - сүйлөм мүчөсү боло алышат.

Кызматчы сөз түркүмдөрү сөздөрдүн же сүйлөмдөрдүн ортосундагы байланышты, мамилени көрсөтүшөт же өздөрү таандык болгон сөздөрдү же сөздөрдүн тобун аныкташат. Кызматчы сөз түркүмдөрүнө предлог, байламта, бөлүкчө жана артикль кирет. Булар сүйлөмдүн мүчөсү боло албайт жана сүйлөм түзө алышпайт.

Сырдык сөз негизги да, кызматчы да сөз түркөмдөрүнө кошулбайт. Анткени алар атын атабай, адамдын сезимдик ал-жайын көрсөткөндүктөн сүйлөмдүн мүчөсү да боло албайт жана аны түзө да албайт.

The Noun - Зат атооч

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде да буюмдар (а pen – ручка, а river – дайра, а water – суу), жандуулардын аттары (а boy – бала, а dog

 ит) жана жалпылагыч маанини туюндурган сөздөр (action - кыймыл, work - иш, cold - суук, love - сүйүү) зат атооч сөздөргө киришет.

Англис тилиндеги зат атоочтор өздөрүнүн мүнөздүү белгилери боюнча кыргыз тилинин зат атоочторунан айырмаланат, башкача айтканда алардын негизгилери болуп төмөндөгүлөр эсептелинет.

1. Зат атоочтор менен бирге a, an, the артиклдери колдонулат.

She is a student.

The book is on the shelf.

He wants to be an interpreter.

- 2. Жансыз зат атооч сөздөр жөндөмөлөр менен жөндөлбөйт. Ал эми жандуу зат атоочтор жалпы (a student, students) жана таандык (student's, students') деген эки жөндөмө менен жөндөлөт.
- 3. Зат атоочтор сүйлөмдө предлогдор менен бирге колдонулат: The students are in the room.

 I want to go to the city today.

Зат атоочтуп семантикалык классификациясы

Зат атооч өзүнүн маанисине карата жалпы (Common Nouns) жана энчилүү (Proper Nouns) заттар болуп экиге бөлүнөт.

- I. Жалпы зат атоочторго бир түрдөгү бардык заттардын жалпы аттары кирет.
- а). Айкын зат атоочтор (Concrete Nouns). Мындай зат атоочторго айрым белгилүү заттардын аттары кирет: book китеп, country өлкө ж.б.;
- б). Бир топтуу зат атоочтор (Collective Nouns). Мындай зат атоочторго белгилүү бир топ заттардын бириктирилип аталышы кирет; people эл ж.б.;
- в). Материалдык зат атоочтор (Material Nouns). Буга материалдык заттардын аттары кирет; gold алтын, aluminium алюминий ж.б.;
- г). Абстрактуу зат атоочтор (Abstract Nouns). Мындай зат атоочтор заттын сапатын, кыймылын, аракетин же ошол зат жөнүндө жалпы түшүнүктү көрсөтөт; соигаде эр жүрөктүүлүк, kindness жакшылык ж.б.;
 - II. Энчилүү зат атоочторго бир түрдүү заттардын ичинен бөлүнүп турган адамдын жана буюмдун аттары кирет: Michael-Майкл, Denver-Денвер ж.б.;

Жалпы зат атоочтордун ичинде саналуучу (countable) жана саналбоочу (uncountable) заттар бар.

1. Саналуучу зат атоочторго өздөрүнүн өлчөмү жана түрү боюнча бирбирден санала турган буюмдардын аттары кирет; a cat - 10 cats, a ball -3 halls.

Саналуучу зат атоочтор жекелик жана көптүк санда болот. Жекелик жана көптүк санда турганда алардын астына белгисиз артикль коллонулат: a cat - cats, a ball - balls, a table - tables.

2. Саналбоочу зат атоочторго, абстрактуу жана саналууга мүмкүн эмес заттардын аттары кирет: beauty - кооздук, сулуулук, love - сүйүү, live жашоо.

Саналбоочу зат атоочтордун көптүк саны жок болгондуктан, алардын алдында белгисиз артикль колдонулбайт. Эгерде аларды белгилүү категориядагы буюмдардын ичинен бөлүп айтса, белгилүү артикль коллонулат.

> The cup is made of silver. Бул табак күмүштөн жасалган. The silver is expencive. Кумуш кымбат баалуу.

Англис тилинде абстрактуу жана материалдык зат атоочтор көптүк санда колдонулбайт.

Менин көп китептерим бар. I have many books.

Practice

A Put the underlined words in the correct columns in the box.

noun:	verb:	auxiliary:	adjective:	adverb:	pronoun:
prepositi Spain	on:				
		lass in Carain last	1000	THE RESERVE OF THE SAME	1 7 7 This District

I had a wonderful holiday in Spain last year.

She lives in a large flat in New York.

Peter walked quickly to work.

We met them in Green Street on Friday.

You must come and visit me in Scotland.

My teacher spoke slowly but I didn't understand her. Mary and Jackie are studying Japanese at college.

I have lost my bag.

They bought a big old house in the country.

She swims fast, and she can ski well too.

B Put words from the box in the sentences. Use each word once.

noun: prepositi	verb:	auxiliary:	adjective: ad	verb: pr	onoun:
job	find	has	beautiful	badly	I
on match at	pass	must	sick	easily	you
Saturday in		do		cc	refully

- ▶ Paul has just started a new job.
- 1. You'll the books the table.
- 2. bought some flowers and gave them to my wife.
- 3. She played and lost the tennis
- 4. haven't seen your grandfather for a long time you visit him at the
 - weekend.
- 7. I'm playing golf on you want to play with me.
- 8. I feel What did we eat the restaurant?

Зат атоочтун морфологиялык мүнөздөмөсү

Англис тилинде зат атоочтор структурасы боюнча төмөндөгүдөй бөлүнүшөт:

Женекей зат атоочтор

Зат атоочтун бул түрүнө жалан уңгу сөздөрдөн турган сөздөр кирет: pen, box, man, girl, star, fox, dog.

Туунду зат атоочтор

Туунду зат атоочтор уңгу жана мүчөдөн турушат.

work-worker free-freedom piano-pianist friend-friendship

Кээ бир зат атоочтор куранды мүчөлөр менен колдонулат.

- ness; hard-ness, dark-ness.
- ment; develop-ment, pay-ment.
- tion; delega-tion, collec-tion.

- er; read-er, sail-or.
- ity; special-ity, active-ity.
- hood; brother-hood, child-hood.
- dom; free-dom, king-dom.
- ship; friend-ship.

Татаал зат атоочтор

Эки же андан көп уңгу сөздөр биригип, бир маани берүүчү зат атоочтор кирет;

blackboard, homework, alarm-clock, passenger-ticket

Англис тилинде зат атоочтор сан жана жөндөмө боюнча өзгөрүшөт, бирок роддук грамматикалык категориясы жок.

Practice

C Tick (1) the correct plural forms and cross out the wrong ones.

▶ knives ✓	tooths	matches	wishs
▶ matchs	citys	cities	men
countries	potatoes	teeth	familys
wishes	tomatos	mousse	wifes
wives	potatos	ountrys	tomatoes
mans	mice	knifes	amilies

- D Rewrite the sentence in brackets (), replacing one of the words with one or ones.
- ► He's just bought a new suit. (It's a blue suit.) It's a blue one.
- ► A: Who is your favorite actor?
 - B: (The actor that I like best is Joe Late.) The one that I like best is Joe Late.
- 1 I'm going to buy an orange juice. (Would you like an orange juice?)
- 2 The chocolate cakes are popular.
 (But the strawberry cakes are nicer.)
- 3 A: Which houses do you like?
- B: (I like the house with the red door.)
 4 I bought a blue carpet last time.
- (This time I want a green carpet.)
 5 English is a difficult language.
- (There isn't an easy language.)
- 6 A: Where did you put the photos?
 - B: (Do you mean the photos that we took in Turkey?)

E Eric and Ellen are buying things for their new apartment. Complete the dialogue with one or ones.

Ellen: Here's the China department. We need some cups. Eric: Do we want large () ones or small (1)?

Ellen: Small (2) are best.

But I like tea in a large cup. Eric:

OK, put six small cups and a large (3) in the basket. Ellen:

What about a teapot? There's a metal (4) and a nice china Eric:

(5) Which (6) do you like?

I prefer the China (7) Ellen:

It's similar to the little cups but it's not like my big (8) Eric:

Ellen: Well, it doesn't have to be exactly the same. Now, we also need knives.

Eric: Can't we use the (9) that my mother gave us?

Well. I suppose the big (10) For bread is all right, but we Ellen:

certainly need

some little (11) for vegetables and a sharp (12) for meat.

Eric: All right. Where are the knives?

Case - Жөнлөмө

Англис тилинде зат атоочтордун эки жөндөмөсү бар:

The Common Case (Жалпы жөндөмө)

The Possessive Case (Таандык жөндөмө)

Жалпы жөндөмөдөгү зат атоочтун өзүнө таандык болгон мүчөсү жок. Ал тузулушу боюнча кыргыз тилинин атооч жөндөмөсүнө окшош.

The student spoke about the latest news.

The picture is on the wall.

Таандык жөндөмө экинчи заттын биринчисине таандык экендигин билгизет да, кыргыз тилинин илик жөндөмөсү колдонулат. Таандык жөндөмөдө негизинен жандуу заттарды туюндурган сөздөр.

Student's textbook. Dan's brother.

Зат атоочтун жекелик жана көптүк санынын өзгөрүшү

Англис тилинде зат атоочтор жекелик жана көптүк санда өзгөрүшөт: eg. cat-cats, table-tables, lady-ladies, country-countries.

eg. car outs, more mores	THE PARTY OF THE PARTY OF	THE PERSON OF SHIP OF
Эрежелер	Мисалдар	Эскертмелер
1. Зат атоочтун көптүк саны жекелик санга – s мүчөсүн жалгоо менен жасалат.	-tables, -books, -ties, -plans.	-S жумшак үнсүздөрдөн жана үндүүлөрдөн кийин [z] болуп айтылат: flowers, beds, boys, каткалан үнсүздөрдөн кийин [s] болуп айтылат: caps, books, hats, дирилдеме үнсүздөрдөн кийин [iz] болуп айтылат: nones, horses, bridges, houses.
2. Эгерде зат атооч жекелик санда -s, -ss, -x, -z, -sh, -ch, -tch, -o - тамгалары менен аяктаса, анда көптүк санда -es мүчөсү колдонулат.	-buses, -glasses, -boxes, -brushes, -benches, -matches, -cargoes, -potatoes.	бирок; pianos, photos, cuckoos, videos, zoos.
3. Кээ бир зат атоочтор көптүк санды уңгунун үндүү тыбыштарын өзгөртүү аркылуу түзөт жана мүчө уланбайт, көптүк санды түзүүнүн мындай жолу белгилүү зат атоочтор тобунда гана сакталып калган.	mouse-mice louse-lice	Тимплик желдини г долгон то то то то то желогом то долгон болгон г долгон
4. Айрым зат атоочко —еп мүчөсү улануу менен түзүлөт.	ox-oxen child-children	

VI Julia a Rich Julia Julia Julia Julia Come Tanggaran Julia Come 2 Dise selection of the Come 3 Sectory Julia Come		
5. Кээ бир зат атоочтор көптүк түрдө гана колдонулат.	clothes, trousers, goods, scissors, spectacles.	
6. Латын жана грек тилинен алынган зат атоочтор өз эрежелери боюнча өзгөрүшөт.	Алар илимий- техникалык сөздөр; phenomenon-phenomena, datum-data, crisis-crises, stimulus-stimuli, formula-formulae, index-indices, antenna-antennae.	
7. Саналбоочу зат атоочтор жекелик түрдө гана колдонулат.	Sugar, knowledge, air, money, weather, milk, love.	
8. Эгерде жекелик сан — у- тамгасы менен аяктап, ал үнсүздөрдөн кийин келсе, көптүк санда ал — ies түрүнө өтөт.	army-armies, fly-flies, lady-ladies, baby-babies, body-bodies.	
9. Эгерде зат атооч - у- менен аяктаса үндүүлөр өзгөрүлбөйт.	day-days, boy-boys, play-plays, toy-toys, key-keys.	

	LUMBE	
		Magazines Balancia Balancia Balancia
10. Эгер зат атоочтун жекелик сандагы формасы-f менен аяктаса, көптүк санда –	wife-wives, knife-knives, life-lives, leaf-leaves,	
ve -түрүндө өтөт.	thief-thieves, half-halves.	

Countable and uncountable nouns

F	Put a	circle	around	the	uncountable	nouns	below.
---	-------	--------	--------	-----	-------------	-------	--------

house	cat	cheese	car	coat	snow	lemon
advice	clock	table	tea	ball	museum	apple
painting	petrol	news	cigar	teacher	film	rain
holiday	office	bed	pen	sugar	homework	watch
tennis	doctor	cinema	luggage	chair	banana	information
cup	coffee	shoe	shirt	money	exam	hour
city	park	toast	sock	nose	water	school
bread	book	jumper	cloud	milk	bike	television

G Put the correct word in the following sentences.

- ► (slice, piece, cup) I'd like a cup of coffee, please.
- 1 (glass, slice, spoonful) Would you like a of cheese on your toast?
- 2 (pieces, cups, bottles) My father gave me two of advice.
- 3 (slice, bottle, piece) Could you buy a of milk at the shops?
- 4 (spoonful, piece, cup) That was a difficult of homework.
- 5 (glass, piece, slice) Would you give me a of water, please?
- 6 (slices, cups, pieces) How many of luggage do you have?
- 7 (spoonful, glasses, cups) I normally take three of sugar in my tea.
- 8 (pieces, slices, liters) I've just put forty of petrol in the car.
- 9 (piece, slice, glass) I need a of information.
- 10 (piece, kilo, slice) I'd like half a of coffee, please.

H Put a tick (✓) if the sent	ence is correct, and a cr	coss (x) if it is	incorrect.
► We live in a flat. ✓		e some money	
1 The car needs a petrol	11 Two	coffees, please	
2 She takes a milk in her tea	12 Pleas	se buy some su	gar
3 Mary likes tea; I prefer co		kilos of a brea	
4 He's got some new CDs.		have two home	
5 Two glasses of water		ed some inform	
6 A table and two chairs		need some ban	anas
7 Give me two toasts		e we got a but	
8 A snow comes in winter.	The second secon	e some egg for	
9 Give me some cup of the.		see some young	
10 Tim doesn't eat meat.	[25,555] - L. B. L. L. L. B. 1861 186,000,000	an you see the	
10 11m doesn't eat meat.	20 C.	an you see the	moon
I Write much or many in fr	ont of these nouns.		
► How much money?	► How many films	?	Not many
people.	and a series wednesday	16 Y	Laur
1 How tables? 8 1 information?	How buses?	13 F	łow
2 How snow?	9 How b	ooks?	16 How
toast?			
3 How cats?	10 How food	? 17	Not
news.			
4 How petrol?	11 How cups	? 18	Not
exams.	ahe-tasti mpu 1766	jesi nas _e nti	
5 How advice?	12 How water	thes? 19	Not
luggage.	englades symptom and		
6 How cigars?	13 How hom	ework? 20	Not
children.	15 110 w 11011	CWOIR. 20	
7 How sugar?	14 How time	se2 21	Not
	14 How time	de verra	1101
museums.			
* 0 11. 11. 11.11	eventing managering	. Law week	Lan marin
J Complete the dialogues	ising much, many, more	e, now much, of	now many.
► A: How many CDs has	your sister got?	muc to the Bine	
B: She hasn't got many.	I've got <i>more</i> than she	nas.	
1 A: Is there chee	ese in the fridge?		
B: No, and there aren't			
2 A: money do y	ou earn?	Spired across to	
B: Not, but I e	arn than my br	other.	
3 A: Do you have	. homework?		
B: Yes, because there ar	en't days before	re the exams.	
4 A: food do we	need?		
B: We haven't got	vegetables, so we n	eed to buy som	e

5 A	: Is there luggage in the coach?
В	: There aren't big suitcases but there are a lot of small ones.
6 A	: toast do you want? pieces?
В	: Two please, and without butter.
7 A	: spoonfuls of sugar do you take?
В	: No sugar thank you. I don't usually eat sugar.
	2 Two disease of water, LL
	ut in many, much or more.
Stev	
Jenn had a	y: I had a terribly day. I met a friend at the airport, because he said he a lot of
and l	luggage, and he wanted some help. But his plane was two hours late, he didn't
	have (▶) much luggage! What about you?
Stev	
Jenn	
Stev	
Jenn	
	e office.
Stev	
Jenn	
hom	e!
Stev	e: Do you get (6) money for that?
Jenn	
Stev	
Jenn	y: I don't have (8) opportunities. She's always in America on
	ness.
Stev	e: I see. Listen, do you want some (9) advice?
Jenn	v: OK.
Stev	A DESCRIPTION OF THE PROPERTY
	Door tot a new job.
LW	rite the second line of these dialogues using the words in brackets (). Put
i	n a lot of or lots of in the right place.
► A	: Are you going to the cinema tonight?
В	: (No, I have homework to do.) No, I have a lot of /tots of homework to do.
	: Are you hungry?
	: (No, I ate cake in town.)
2 A	: Do you want some help?
	: (Yes, please. I have luggage.)
3 A	: Did you enjoy the party?
4 B	: (Yes, I met interesting people.)
	: Can you pay for our plane tickets?
В	: (Yes, I have money at the moment.)
	14

O	A. Did she help you.
	B: (Yes, she gave me good advice.)
	21(1-1)
	A friend is visiting you. Rewrite the questions you ask your friend, using a jalittle instead of some.
	Would you like some coffee? Would you like a little coffee?
1	Would you like some biscuits?
2	Shall I make you some sandwiches?
3	Would you like some cheese?
4	
5	Would you like some milk in your coffee?
6	Would you like some more sugar in your coffee?
N	In these sentences, tick (\checkmark) the <u>underlined</u> words if they are right. Rewrite them if they are wrong.
•	There is are a lot of tall buildings in New York.
-	I bought a few ✓ presents today.
1	A lot f people travels to work by car.
2	
3	
4	There are a lot of news on TV in Britain.
5	My father gave me a little advice before I went to university.
6	Could you give me <u>a few</u> water, please.
7	Lots of children use computers in school.
8	Are you hungry? Shall I make you a little sandwiches?

5 A: Is Bill coming?

A . Did she heln you?

B: (No, he isn't. He has things to do.) ...

The Indefinite Article - Белгисиз артикль

Артикль өзүнчө бир маанини түшүндүрбөгөн жардамчы сөз. Ал дайыма зат атооч сөздөр менен бирге колдонулуп, алардын маанисине ар бир артикль өзүнчө түшүнүк берип турат. Кыргыз тилине артикль деген өзүнчө сөз түркүмү жок бирок артиклдин касиеттерин кээде ар кандай улама мүчөлөрдүн же таандык сөздөрдүн мааниси менен берүүгө болот.

Аткарган милдети жана колдонушу боюнча артикль экиге бөлүнөт.

Белгисиз артикль бир тектеги зат атоочтордун кайсы бирөө гана жөнүндө сөз болуп жаткандыгын билгизүү маанисинде колдонулат.

Мисалы: *My brother is a teacher*. Менин агам мугалим.

Бул сүйлөмдө белгилүү бир мугалим жөнүндө сөз болбостон, көп мугалимдердин ичиндеги бир мугалим жөнүндө сөз козголуп жатат. Белгисиз артикль кыргыз тилине которулбайт, бирок кээде аны «бир», «кээ бир», «кандайдыр», «кайсы гана болбосун» деген кыргыздын сөздөрү менен берүүгө болот.

A man was standing at the window. Бир (кандайдыр бир) киши терезенин жанында турган

Белгисиз артиклдин колдонулушу

Белгисиз артикль төмөндөгүдөй учурларда колдонулат: 1.Атоочтук татаал баяндоочтогу зат атоочтун алдында: My brother is a hard working person. Менин агам өтө иштемчил адам. His father is a surgeon. Анын атасы –хирург.

2. There is (are) түрмөктөрүнөн кийин ээнин милдетин аткарган зат атооч менен:

There is a new furniture in the room. Бөлмөдө үй эмереги жаңы.

- 3. Илептүү сүйлөмдөгү зат атоочтордон мурун: What a nice weather today!
- 4. Hundred, thousand, million деген сан атоочтор жана убакытты, аралыкты, салмакты туюндурган зат атоочтор менен опе (бир) деген сан атоочтун маанисинде:

My groupmate goes to the library twice a week. There were about a hundred people in the square.

- 5. To have, to take, to give менен түзүлгөн
 - to have a good time
 - to have a headache
 - to have a swim
 - to take a walk
 - to take a shower
 - to take a bath
 - to give a hand ж.б
 - as a rule
 - to be in a hurry
 - to be at a loss

it's a pity it's a shame not a word сөз айкаштарында.

6. Жалпылагыч буюмдук маанидеги зат атоочтордун маанисин өзгөртүп, аларды белгилүү бир буюмдун аты катары колдонгондо:

iron-an iron copper-a copper ice-an ice cream

7.Сүйлөөчү адам туюндурма түшүнүктү берүүчү зат атоочторду саналуучу белгилүү бир касиетке ээ кылып колдонгондо: science – илим (жалпы) a science – илимдин бир тармагы a knowledge - ар кандай knowledge - билим (жалпы)

билим. thought - ойлонуу

a thought - кээ бир ой.

8. Half - жарым деген сөздөн кийин колдонулган зат атоочтор менен:

He was standing half a metre from the car.

Practice	
Articles (1): a, an or the	
A Put a or an in the gaps.	

▶ I bought a new car yesterday.

> It's an old film.

1 She's reading interesting book. 2 They've got house in Spain.

3 It's cheap restaurant.

4 He's Italian businessman.

5 The journey took hour. 6 We've lost black cat.

7 I want to buy umbrella. 8 It was difficult exam.

B Now finish the sentences using a or an and the correct phrase from the box.

American director Indian river European country university town English airport German car Japanese city

▶ Steven Spielberg is an American director.

1 Tokyo is

2 Heathrow is

4 Oxford is

KUTETKAHA

5 A Mercedes is	
6 Spain is	

The Definite Article - Белгилүү артикль

Белгилүү артикль, бир тектеги зат атоочтордун ичинен белгилүү бирөө гана жөнүндө сөз болуп жаткандыгын билгизүү маанисинде колдонулат.

Мисалы; Give me a pencil.- Мага карандаш берчи. (a pencil-кандай

болгону баары бир, кайсыл бир карандаш)

Give me the pencil you are writing with. Мага өзүн жазып жаткан карандашты бер.

(the pencil-белгилүү конкреттүү жазып жаткан карандаш жөнүндө сөз болуп жатат)

The $[\theta a]$ үнсүз тыбыштардын алдында the house, the tree, the flower.

The $[\theta i]$ үндүү тыбыштардын алдында the apple, the egg, the hour.

Белгилуу артикль(the) төмөнкү учурларда колдонулбайт:

a) Эгерде зат атоочтун белгилүү, анык экендиги шилтеме (this, that, these, those), таандык (ту, his, her, our), таңгыч (по, nobody), күдүк (some, any) ат атоочтор менен берилгенде:

The pen is red. I have some money. Do you know my brother. I have no cat. Белгилүү артиклдин колдонулушу

Белгилүү артикль төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Зат атоочтон мурда иреттик сан атооч, күчөтмө сын атооч же following, last, next, same, only (жалгыз, жеке) деген сөздөр колдонулганда:

Africa is the hottest continent.

Edil is the best student in our group.

Эскертүү: next жана last менен түзүлгөн төмөнкү сөз түрмөктөрүндө артикль колдонулбайт: next door – коңшу эшик, next week – келерки жума,

next month, next year, next summer, next sunday, next time - кийинки жолу,

last week - өткөн жумада, last month, last year, last Saturday:

My friend will come back next month.

She lives next door to me.

2. Контекстте мурунтадан эле белгилүү болгон буюмдар же адам жөнүндө сөз болгондо:

One day I went for a walk in one of the streets of London. The street was covered with dirty water and crowds of children were playing in it.

3. Сүйлөшүп жаткандардын ошол убакта айлана-чөйрөсүндө турган же алардын экөөнө тен мурунтадан белгилүү болгон буюмдар жана адамдар тууралуу сөз козголгондо:

They are working in the garden.

4. Бирден-бир жалгыз түшүнүктү туюндурган сөздөр менен. Алар: the sun - күн, the moon - ай, the Russian (English) language - орус, англис тили, the world – дүйнө жүзү ж.б.

Is the Pacific the largest ocean in the world?

- 5. Кээ бир энчилүү атты туюндурган зат атооч да белгилүү артикль менен колдонулат. Аларга төмөндөгүлөр кирет.
- а) Дарыя, дениз, асман, тоо тизмектери ж.б. географиялык аттар:
- The Thames, the Black Sea, the Atlantic Ocean.
- б) Кээ бир өлкөлөрдүн, жерлердин жана шаарлардын аттары: The United States, the Japanese, the Greeks, the Crimea.

Артикль колдонулбай турган учурлар

Артикль төмөндөгүдөй учурларда колдонулбайт:

- 1. Абстрактуу зат атоочтордон мурун: Friendship is founded on mutual trust and respect.
- 2. Энчилүү аттардан мурун: Asan, Moscow, China, Australia.
- 3. Наамды, даражаны жана кайрылууну энчилүү ат менен бирге колдонгондо: Professor Akmatov, Comrade Ivanov, Mr. Smith.
- 4. Жуманын күндөрүнүн, айлардын жана жыл аттарынын алдында:

On Monday, on September, in Summer.

Эскертүү: Эгерде белгилүү бир дата же убакыт айтылса, анда белгилүү артикль колдонулат:

In spring of 1960, in winter of 2005.

5. Үй-бүлөдөгүлөрдүн бири-бирине кайрылуусунда: Father, mother, aunt, uncle – деген сөздөрдүн алдында.

6. Breakfast, dinner, lunch, supper деген зат атоочтордун алдында: Breakfast in the morning. Dinner in the day, Tea comes after dinner. Practice Articles (2): a, an or the no article C Put a, an or the into the gaps if they are required. Leave the gaps empty if nothing is required. ▶ I want to put some money into my bank account, so I'm going to the bank this afternoon. It's in Midland Street. 1 I had sandwich for lunch today. 2 We flew to Dublin Airport in Ireland. 3 It was long flight, but eventually we arrived in U.S.A. 4 I'm trying to learn Japanese. I'm having lesson tomorrow. 5 He made angry speech against government. 6 She is famous actress and she is appearing in popular TV series. 7 They live in Paris in area near to River Seine. 8 They've bought small flat in Park street. D Complete the sentences by putting in a, an or the if required. Leave the gap empty if nothing is required. (Note that the following words in this exercise are uncountable nouns: music, fuel, education, fish, food, coffee, exercise.) ► She read *the* letters that had arrived that morning. 1 It was a nice day, so we had...... lunch in garden of my house. 2 I'm just going to shops. I'll be back in a few minutes. 3 We phoned for taxi to take us to airport. 4 I like listening to music when I come home. 5 Without fuel, cars don't work. 6 John was at home. He was reading magazine in livingroom. 7 His parents believe that education is are very important think. 8 Jane doesn't like fish; she never eats it. 9 After dinner, I washed plates and glasses.

10 Did you like food at party yesterday.

B: It's in cupboard next to sink.

11 A: Where's coffee?

12 Doctors say that exercise is good for everybody.

E Complete this conversation by putting in a, an or the if required. Leave the gap empty if nothing is required.

Mike: Is Maria (▶) a student are your college?

Rosie: No, she's (1) old friend of mine. We were at school together.

Mike: What does she do now?

Rosie: She's (2) computer programmer. She's not English, you

know. She comes from

(3) Brazil, but she's living in (4) U.S.A. at the moment.

Mike: Has she got (5) job there?

Rosie: Yes, she's working for (6) big company there.

Mike: Do you send (7) emails to each other?

Rosie: Yes, and I had (8) long email from her yesterday.

Mike: What did she say in (9) email?

Rosie: She said that she was living in (10) nice apartment in (11) centre of

(12) Chicago.

F Complete the story by putting a, an or the into the gaps.

Yesterday I was sitting on (>) the 6 o'clock train when I saw (1) strange man walking along the platform. He came into the carriage of (2) train where I was sitting, and he sat in the seat opposite mine. He opened (3) newspaper and started reading it. On (4) front page of (5) newspaper, there was (6) picture of (7) bank robber. The wards under (8) picture where: 'Wanted by the police'. It was (9) same man!

G Ian Brent wants to take out an insurance policy. An agent from the insurance company, Mr. Cox, is asking his questions. Put a, an or the in the gaps in these conversations.

Mr. Cox: Hello, my name is Mike Cox. I am from (▶) an insurance company.

I have (▶) a from with some questions. Your name is Ian Brent.

Do you have (1) middle name? Mr. Brent: Yes, my full name is Ian Stanley Brent.

Mr. Cox: All right. Now, where do you live, Mr. Brent?

Mr. Brent: I live in (2) house in Peckham.

Mr. Cox: Peckham, I see. And what is your job?
Mr. Brent: I'm (3) scientist. I work for (4) government.
Mr. Cox: Do you work in (5)laboratory or in (6)office'
Mr. Brent: I work in (7)small office in (8) centre of
London.
Mr. Cox: And haw do you get to (9) office from Pekham?
Mr. Brent I usually take (10) underground.
Mr. Cox: What is your salary, Mr Brent?
Mr. Brent: Well, I earn almost £35,000 (11) year.
Mr. Cox: Now, your family. You're married, aren't you?
Mr. Brent: Yes, and we have two children, (12) girl and (13
boy.
(14) girl is sixteen and (15) boy i
fourteen.
Mr. Cox: Fine. And you want to take out (16) insurance
policy for £100,000.
Is that right?
Mr. Brent: Yes, that's right.
Mr. Cox: Well, that's all. Can you sing (17) form here at (18
bottom? Thank you.
H There are some mistakes in these sentences. Put a tick (✓) if you think the
underlined word is correct Cross it out and the word is formation.
underlined word is correct. Cross it out and change it if you think it's wrong. ▶I'm not sure what she does, but I think she's a✓doctor.
Leave the a thousand different this and I is
► I saw the a thousand different things when I was on holiday.
1 Be careful! That perfume costs £100 a battle.
2 We must invite him to the party. He plays <u>a</u> piano and <u>a</u> guitar.
3 A, what does John do?
B, I'm not sure, but I think ye is the teacher in a school.
4 She likes to drive at the
5 I play the violin in an orchestra. They pay me £80 the
G. L'annual day!
6 I've got the hundred jobs to do before we leave.
7 A; my handbag in the living room?
B; No, it isn't I saw in akitchen.

The Adjective - Сын атооч

Сын атооч заттын сын-сапатын, белгисин, өзгөчөлүгүн көрсөтүп, кандай? кайсы? деген суроолорго жооп берет.

Англис тилинде сын атооч сөздөр өздөрүнүн түзүлүшүнө

карата жөнөкөй, курама жана татаал болуп бөлүнүшөт.

1. Жөнөкөй сын атоочтордун негизги мүнөздөмөсү алардын эч кандай мүчө жалгабай сөздүн негизинен гана түзүлүшү болуп эсептелинет.

red, short, good, white, black, blue, long.

2. Курама сын атоочтордун өзгөчөлүгү болсо алардын суффикс жана префикстердин жардамы аркылуу түзүлүшү болуп эсептелет.

Англис тилинде сын атооч сөздөрдүн өзүнө тиешелүү суффикстери бар. Ал суффикстерди зат атооч жана этиш сөздөргө улоо менен сын атоочту түзүп алууга болот. Алардын ичинен эң көп колдонулуучу суффикстер:

-ful; helpful, useful, hopeful.

-less; friendless, useless, hopeless.
-able: comfortable, agreeable.

-able; comfortable, agreeat

-ish; childish, sweetish, reddish.

3. Татаал сын атоочтор эки же андан көп сөздөрдөн түзүлүп, бир маанини түшүндүрөт.

cold-hearted, snow-white, four-wheeled

Сын атоочтор кыргыз тилиндегидей эле санда, роддо, жөндөмөдө өзгөрүлбөйт да, жай, салыштырма, күчөтмө сын атоочтор болуп бөлүнүшөт.

Practice

A There are thirteen adjectives in this story. Underline them.

My (>) favourite picture is one of a large, square room by a Dutch artist. An elegant man sits on a wooden bench in a corner. He has a small black dog at his feet. The dog looks sleepy. Throught the open window you can see bright sunshine. When I look at his picture I feel warm and happy.

B Put adjectives from the box into the gaps.

busy careful free good late long old tall valuable

Ladies and gentlemen! This is Covent Garden. We want you to have an (>) enjoyable visit so the coach waits here a (1) time. We get on it again twelve o'clock, in the coach park behind the (2) tower you can see over there. Covent Garden is in fact an (3) market but

Covent Garden	has pickpocke ons like camera	ets, so look	! Like all (6) after your money 3) time and	and your (7)
		anch contant	e. Use the correct	ede tor
look (x2) smell	feel	taste	sound	жана префии
4 Could you clo 5 That new pict	look nice and terday, but I di se the door, plo ure will	theythey.idn't speak tease? I	good too. What ar to her. She	tired.
order, cross the order is correct, ► She lost a gol ► I have an old	em out and wr put a tick (<). d small small g Italian / pair for my cotton	rite in the c gold ring at nting in my green	the adjectives are in orrect order. If you the disco yesterdativing room. shirt and	ou think the y night.
there every sum	mer.		villa near the s	
3 I live in an old largedog!	d white	house	near the river. I've	got a black
4 I had an interweek.	esting talk wit	h a Polish y	oung	student last
5 We are having	g lunch in a bi	g Japanese	newr	estaurant in
the centre of toy	VII.			
6 I left all my bo stupid!	ooks in a red p		bag on the b	
E Choose a na sentences.	me and a nat		m the boxes to co	
Names: A Volkswagen	Salama	nca	Vincent van Go	gh

today it is a place where there is (4)

Sherlock Holmes

vodka

Alfred Nobel

Gerard

Chang

Batman Forever		
Nationalities:	Dutch	Russian
German	French	English
American	Spanish	
Chinese	Spannon.	TEIGHT LANGUE

Batman Forever is an American film. is a car.

	 10 tt	
2	 was a	artist.
3	 is an	. detective.
4	 is a	actor.
	is a	
6	 was a	chemist.
7	 is a	surname.
8	 is a	city.

Сын атоочтун даражаларынын колдонулушу

Сын атоочтун жай даражасы_негизинен бир гана заттын сын сыпатын көрсөтүш үчүн колдонулат:

It is a long way to the village from here.

Бирдей сапаттагы эки затты салыштырып көрсөтүш үчүн:

as ... as менен колдонулат:

You house is just as large as mine.

He is busy as a bee.

Бир заттын сапатынын экинчи затта жоктугун же аздыгын: not so ... as менен көрсөтүүгө болот.

Our garden is not so big as yours.

Сын атоочтун салыштырма даражасы бир заттын же кандайдыр сапаттын, экинчи бир заттын же сапаттын сын- сапатынын жогорку деңгээлин туюндуруш үчүн колдонулат:

She is younger than my sister.

Сын атоочтун күчөтмө даражасы бир топ заттарды салыштырганда, анын арасында бирөөнүн эң жогорку сапатта экендигин көрсөтүш үчүн колдонулат жана анын алдына дайыма белгилүү артикль коюлат:

London is the biggest city in the world.

Жай даражадагы сын атоочтор эч бир өзгөрүүсүз эле негизги түрүндө кала берет. Ал эми салыштырма жана күчөтмө сындар болсо эки түрдүү түзүлөт.

1) Бир муундуу жана кээ бир эки муундуу сын атооч сөздөрдүн салыштырма жана күчөтмө даражасы аягына -er (ə), -est [ist] суффикстерин улоо менен түзүлөт.

Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража
big	bigger	biggest
short	shorter	shortest
hot	hotter	hottest
white	whiter	whitest
dry	drier	driest
happy	happier	happiest

2) Эки муундуу жана бардык көп муундуу сын атоочтордун даражаларын түзүү үчүн *more* (салыштырма сын атооч үчүн) *most* (күчөтмө сын атооч үчүн) колдонулат.

Салыштырма даража	Күчөтмө даража
more beautiful more difficult more interesting	most beautiful most difficult most interesting
	даража more beautiful more difficult

Кээ бир сын атоочтор өздөрүнүн салыштырма даражаларын башка уңгуга өтүп кетүү менен түзүлөт.

Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража

good	better	best
bad	worse	worst
little	less	least
much	more	most
many	1 40%	

Сын атоочтун синтаксистик функциясы

Сын атоочтор сүйлөмдө төмөндөгүдөй милдет аткарышат:

1. Аныктооч катары:

It was an old house with high walls.

The interesting book was on the black desk.

2. Баяндоочтук милдетин аткара алышат.

The sea was still.

The room was cold.

Кээ бир сын атооч сөздөр заттык маанидеги касиетке ээ болгондуктан зат атоочтун милдетин аткарышып, сүйлөмдө толуктоочтук, ээлик милдетти аткарышат. Бул учурларда аралдын астына белгилүү артикль колдонулат.

He saw only the blue of the sky and the green of the sea.

Adjectives: -ed or -ing

F Choose the correct adjective in brackets () to put in the gaps.

- ▶ It was terrible play and I was bored (bored/boring) from start to finish.
- 1 I'm very (excited/exciting) because I'm going to New York tomorrow.
- 3 Are you (surprised/surprising) or were you expecting this news?
- 3 I'm reading a very (interested/interesting) book at the moment.
- 4 I've had a very (tired/tiring) day at work today and I want to go to bed.
- 5 Most people were (surprised/surprising) that he won the championship.
- 6 I'm (bored/boring). Let's go out for a cup of coffee somewhere.
- 7 Visit our (excited/exciting) new shop!
- 8 His speech was very long and very (bored/boring).

G Complete each sentences using the correct word from the box. Use each word once.

bored	interested	surprising	amusing
confused boring	amused	confusing	surprised
interestin	g		

- ➤ Your idea is very interesting. Tell me more about it.
- 1 He told me a very story. I laughed and laughed.
- 2 This is a terrible book. Nothing happens in it.
- 3 She's in politics and often talks about it.
- 4 The map was and I got lost.
- 5 She was because she had nothing to do all day.
- 6 Everyone else thought it was funny, but she wasn't
- 7 Could you repeat that, please? I'm a bit because it was very complicated.
- 8 It is that she failed the exam, because she's a good student.
- 9 Everyone was by the sudden noise.

H Complete the dialogue using the correct word from the box.

bored	bo	ring	confu	sing	conv	rinced	convincing
disappoir entertain surprisin	ing		rtained ntened	interest	ng	relaxed	surprised

Craig: What sort of film do you like?

Liz: When I go to the cinema, I like to be (▶) entertained.

Craig: And what sort of film do you find (1)?

Liz: Well, I like films that tell a good (2) story. And I mean a story that you can

follow, not the sort that goes backwards and forwards in time. I find those very (3)

the horror starts.

Craig: Yes, but if the story is too simple, surely you get (5) because you know exactly

what's going to happen.

Liz: I don't mean that. If something is intelligible, it's not necessarily

Often good stories have (7) events or ending – things that you can't possibly

know at the beginning.

Craig: For me the most important think is that the actors must be (8) . so that you really

believe that they are the person they are acting.

If that's true, I imagine that you are (9) most of the time Liz: because, well, for example, Harrison Ford is always Harrison Ford. I'm never (10)

.. that he's

somebody else.

Craig: Yes, but it's often not important in his films, because they're escapist - if you're feeling

tense about work or something, you have a good laugh and you

come out feeling (11)

...... and happy with the world.

Liz: I'm (12) that you like his films. Although the special effects are ggod, the story

is always terribly simply.

Craig: He's not my favorite, but his films are not bad.

The Pronoun - AT aTOOY

Ат атооч заттардын жана алардын сапатын алмаштырып, аларды көрсөтүп турат. Алар зат атооч, сын атооч жана сан атооч сөздөрдүн ордуна колдонулат.

Ат атооч өзүнүн маанисине карай 7ге бөлүнөт:

1. Жактама ат атоочтор (Personal pronouns)

I, he, she, it, we, you, they, (me, him, her, it, us, you, them)

2. Таандык ат атоочтор (Possessive Pronouns) 1-Typy - my, his, her, its, our, your, their.

2-Typy - mine, his, hers, ours, yours, theirs.

3. Өздүк ат атоочтор (Reflexive Pronouns)

myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselvesm.

4. Мамиле ат атоочтор (Demonstrative Pronouns)

this, that, these, those.

6. Сурама ат атоочтор (Interrogative pronouns) who, (whom, whose), what, which.

7. Күдүк ат атоочтор (Indefinite Pronouns)

some, any, no, every, much, many, few, little, one, none, all, both, each, either, neither, other, somebody, something, someone ж.б.

1. Жактама ат атооч

Саны	-	Жөндөмө	behove that they are th	
Жагы		Атооч жөндөмөсүндөгү жактама атооч	Объект жөндөмөсүндөгү жактама ат атооч	
Жекелик	1 2 3	I мен You сен Hе She ал It	me мени, мага you сени, сага him her анны, ага it	
Көптүк	1 2 3	We биз You силер They алар	us бизди, бизге you силерди, силерге them аларды, аларга	

[&]quot;Не", "Ніт" – жактама ат атооч эркектерге тиешелүү болгон атоочтордун ордуна колдонулат.

Bolot is a student. He is my friend.

Kanykei is a sales woman. She goes to the market.

Where is a book? It is on the table.

2. Тактама ат атооч

Заттын кимге таандык экендигин билдирип, кимдин? деген суроого жооп берет.

-түрү 2-түрү	
	Жекелик сан
ту менин	mine меники
your сенин	yours сеники
his	his
her анын	hers аныкы
Its мунун	Its мунуку
	Көптүк сан
our биздин	ours биздики
your силердин	yours силердики

[&]quot;She", "Her" – деген жактама ат атооч аялдарга тиешелүү болгон атоочтордун ордуна колдонулат.

[&]quot;It" деген жактам ат атооч жансыз нерселер жана жаныбарлар үчүн колдонулат.

Take your pen and write the exercise. Ручканды алып көнүгүүнү жаз. Here is your dictionary, but where is mine.-Мына сенин сөздүгүң, а меники кайла?

Таандык ат атоочтордун 1-түрү сүйлөмдө аныктоочтун милдетин аткарат да, аныктаган зат менен кошо колдонулат. Ал эми 2-түрү ээнин, баяндоочтун же толуктоочтун милдетин аткарат.

3. Өздүк ат атоочтор

Өздүк ат атоочтор жактама жана таандык ат атоочтордун жекелик санына – self, көптүк санына – selves деген сөздөрдү улоо менен түзүлөт.

Жагы	Жекелик саны	Көптүк саны
1	myself өзүм	ourselves θ3γбγ3
2	yourself өзүн	i i
	himself	yourselves өзүңөр
3	herself өзү	
	itsef	themselves өзүлөрү

4. Мамиле ат атооч

Англис тилинде эки гана мамиле ат атооч бар. ech other – бири-бирин

one other – бирөө-бирөөнө, бири-бири

Each other эки кишинин мамилесин көрсөтсө, one another экиден көп кишилерге тиешелүү.

We like each other from our first meeting. – Биз бири-бирибизди биринчи жолугушуудан бери жакшы көрөбүз.

The students spoke to *one another* about the story. Студенттер болгон окуя жөнүндө бири-бири менен сүйлөшүштү.

5. Шилтеме ат атоочтор

Англис тилинде шилтеме ат атоочтордун жекелик жана көптүк саны бар.

Жекелик сан	Көптүк сан
-------------	------------

this – бул	these - булар
that – тиги	those – тигилер

атоочтор сүйлөмдө атоочтун ордуна, зат Бул ат толуктоочтук, баяндоочтук милдетти аткарат.

This is my interesting English book. - Бул менин кызыктуу англисче китебим.

Which film do you want to watch at night? I want those.

Кайсы фильмди кечинде көргүн келет. Мен тээтигини көргөндү каалайм

Шилтеме ат атоочтор this, these болсо, кандайдыр бир аралыкка же убакытка алыс алыс турган заттарды көрсөтүш үчүн колдонулат.

This poem was written by A.Osmonov, that novel was written by Ch. Aitmatov. Бул поема Алыкул Осмонов тарабынан, ал эми тигил новелла Чынгыз Айтматов тарабынан жазылган.

6. Сурама ат атоочтор

Сурама ат атоочторго who? ким, whom? кимге, кимди, what? эмне, кандай, whose? кимдики, which? канчанчы деген ат атоочтор кирет. Бул атоочтор дайыма суроолуу сүйлөмдө колдонулат.

Who goes to the theatre with her? - Ким аны менен театрга барат? Which month is the coldest of the year? - Жылдын кайсы айы эң

суук?

Бардык сурама ат атоочтор сүйлөмдө зат атоочтун ордуна, ээлик, толуктоочтук жана баяндоочтук милдетти аткарат.

Whom do you speak to? - Ким менен сүйлөштүн?

Who goes to the canteen? - Ашканага ким барат?

Who (whom, whose) деген ат атоочтор адамдарга, ал эми what буюмдарга тиешелуу.

Who played tennis with you? - Сени менен ким теннис ойноду?

What did you play? - Сен эмне ойнодун?

Бир топ буюмдардын ичинен бирөөнү тандоого же кайсынысын каалоосун сураганда which колдонулат:

Which map do you take(a pencil or a book)? - Кайсынысын аласын,

калем саптыбы, китептиби же картаныбы?

7. Күдүк ат атоочтор

Some	
Жай сүйлөмдө	And Manager and American

Some	Кандайдыр бир, кээ бир, бир канча.	some- дайыма жай сүйлөмдө колдонулат
somebody someone something	кимдир бир, кимдир бирөө бир нерсе, эмнегедир	Somebody called you up yesterday. I see something on the table.
	Any	
Суроолуу сүйлөмдө	Тангыч сүйлөмдө	
any-кандайдыр бир, качандыр бир anybody кимдир anyone бирөө anything- бир нерсе	notany-эч кандай, канча notanybody эч ким notanyone notanything-эч нерс	болбосун, ким болбосун" You may take any
Assessment	No	
Line Company of the P	Гангыч сүйлөмдө	
nobody no one nothing	эч ким эч нерсе	There was nobody in the room. I've done nothing today. Эскертүү: some, any, every атоочтордун аягына — body one-thing кошулганда жаңы ат атоочтор пайда болот. body — жандуу нерсеге thing — жансыз нерселерге колдонулат.

Саналган зат атооч менен колдонулат.	Саналбай турган зат атооч менен колдонулат.
Many – көп, few – аз He knows many poems by heart. Few student are absent.	Much – көп, little – аз There was so much sugar on the table. We spent little time there. Say little, and do much.

Practice

A Put progressive adjectives (my, your, etc.) and possessive pronouns (mine, yours, etc.) in the gaps.

- ► This car belongs to me. This is my car. It's mine.
- 1 That ticket belongs to you. That's ticket. It's
- 2 These shoes belong to her. These are shoes. They're
- 5 Those books belong to him. Those are books. They're
- 6 That bag belongs to me. That's bag. It's
- 7 This key belongs to her. This is key. It's
- 8 That boat belongs to them. That's boat. It's
- 9 Those coats belong to us. Those are coats. They're
- 10 These pens belong to me. These are pens. They're
- 11 That watch belongs to him. That's watch. It's
- 12 These photos belong to you. These are photos. They're

B If the underlined words correct, put a tick (✓). If they are wrong, write the correct words.

- ► Look at the sky! Its going to rain. ► Is that Erica's car?
- 1 Those photos on the table are the mine.
- 2 I met a friend of me at the shops.
- 3 The childrens' toys were on the floor.
- 4 I can't do this exercise. Its very difficult.
- 5 I like all of that writers' books
- 5 I like all of that writers' books.
- 6 People's opinions often change.7 The workers' wages are very low so they are very unhappy.
- 8 They were talking about the world's problems.
- 9 Shall we give the cat it's food?
- 10 She stayed with some relatives of hers in Spain.

C	Replace the words in brackets () with possessive p	oronouns (mine, yours,
	c.). I seab soult on door is see	
•	My car is faster than (your car).	yours
1	Her house is bigger than (my house).	
2	Your watch is more expensive than (his watch).	
3	My exams are more difficult than (their exams).	
4	Their garden is more beautiful than (our garden).	
5	Your son is younger than (her son).	
6	My husband is stronger than (your husband).	
7	Her job is harder than (his job).	
	Section and seeing drew to me and the	
D	Fill the gaps with myself, yourself etc.	
•	I cooked <i>myself</i> a meal and then I watched TV.	
	I'm sure he'll enjoy on his trip.	
	I cut while I was preparing the vegetables.	
3	We amused by playing cards while we	were waiting for the
	ane.	were waiting for the
4	She put the plates on the table and told them to help	to the food
	Tom hurt when he was playing football.	to the root.
	Alan cooked a snack when he got home.	
U	Alan cooked a shack when he got home.	
E	Complete the sentences with the correct verb tense	s and myself, vourself,
	c. in the correct place.	Haalina k
-	Cagion and a second second of the second	
•	(Be careful with that knife or you cut.)	
	Be careful with that knife or you'll cut yourself.	
1	(It was a very nice trip and we enjoyvery much.)	
•	It was a very nice trip and we	
2		
-	I while I was talking the dish or	
3	(He didn't have lessons. He teach.)	it of the oven.
,	He didn't have lessons	
4	(I think I buy a new coat tomorrow.)	
7	a new coat tomorrow.	
5	(She make a sandwich and ate it in the kitchen.)	
2	and ate it in the kitchen.	
	and are it in the kitchen.	

F Fill the gaps with myself, yourself etc. ▶ Did you paint the room yourself? - Yes, it took me three days to do 1 If you won't help me, I'll have to do it all it. 4 We painted the whole house 5 He typed the letter and then he posted it. G Complete the sentences with the correct verb tenses and myself, vourself, etc. Put myself, yourself, etc. at the end of the sentence. ► (She is a very successful singer. She write all her songs.) She is a very successful singer. She writes all her songs herself. 1 Could you post this letter for me? - (No, I'm sorry, I won't have time. You have to post it) No, I'm sorry, I won't have time 2 (Nobody helped us, so we carry all our luggage.) Nobody helped us, so 3 (This is an excellent photograph. You take it?) This is an excellent photograph. 4 (She was wearing a dress that she make.) She was wearing a dress that 5 (I hope you like the present. I choose it.) I hope you like the present. 6 (Do you like this meal? I invent the recipe.) Do you like this meal? H Fill the gaps with each other, ourselves, yourselves or themselves. ▶ They spent the whole evening arguing with each other. ► Their house is very beautiful; they designed it themselves. Mary met John in April, but they didn't see again until July. They're not friends; in fact, they don't like at all. 3 Don't ask me to help you. You must do it 4 We didn't buy it A friend bought it for us. 5 I could hear two people shouting at 6 We're working in the same office now, so Ron and I see every day.

Ат атоочтордун сүйлөмдө аткарган милдети

Ат атоочтор ар кандай маанини туюндургандыктан сүйлөмдө да ар түрдүү милдетти аткарышат. Кээ бирлери сүйлөмдө ээнин, атоочтук татаал баяндоочтун же толуктоочтун (жактама ; I, he, she ж.б. суроолууж who? what? мамиле; each other, one other, таандык жана күдүк; somebody, nobody ж.б.) бөлөктөрү болсо жалгыз жана аныктоочтун (таандык ат атоочтун экинчи түрү, суроолуу whose, what - кандай? жана no, every) милдетин аткарышат.

I am a teacher. (ээ)

This is your book and that is mine. (атоочтук баяндооч)

They help each other every day. (толуктоочтук)

Шилтеме кээ бир күдүк жана сурама ат атоочтор сүйлөмдөгү оордуна карата бардык эле сүйлөм мүчөлөрүнүн милдетин аткара беришет.

This book is written by Aitmatov. (аныктооч)

This is an interesting book. (93)

I saw nobody in the room. (толуктооч)

I and me (subject and object pronouns)

- I Write this sentences using subject and object pronouns instead of the underlined words.
- ▶ John and I saw Peter yesterday. He bought John and me a cup of coffee.
- We saw Peter yesterday. He bought us a cup of coffee.

 1 David and Mike are arriving today. I'm meeting David and Mike at the station.
- 2 I'm looking for Mary. Have you seen Mary? Mary isn't at home.
- 3 John and I saw a film called The Tiger yesterday. Have you seen The Tiger?
- 4 Come to the swimming pool with <u>Joanna and me</u>. <u>Joanna and I</u> are leaving now.

6 There's Jack! Jack's got a heavy suitcase. Shall we help Jack?
J James is talking about himself and his family. Put subject pronouns (I,you,etc.) in the gaps.
Hi! () I
Now put object pronouns (me, you, etc.) in the gaps.
On Saturdays I work for my father. I help (7) in the shop, and he gives (8) some money. On Sundays we got to the beach. We have two dogs, and we take (9) with us. We also take a ball and they play with (10) on the beach while we swim in the sea.
Now put object or subject pronouns (me, you, etc.) in the gaps.

At the moment I'm at university. I'm studying business. (11) 's an interesting subject. Two of my schoolfriends are at university with (12) Our teachers are good but (13) give (14) a lot of work to do. Next week (15) are all taking our first exams. I

George and Jane are meeting Paul today. Paul is having lunch with

The Numeral- Сан атооч

Эсептик жана иреттик сан атооч

Эсептик сан атооч бардык номерлер системасын ичине алат. Он үчүнчү санга чейин сандар көз каранды эмес жөнөкөй сөздөр менен туюндурулат:

one, two, fife, seven, ten, twelve

want to get good marks in (16)

George and Jane.

суффиксин 13төн баштап 19га чейин эсептик сандар teen бирдиктердин негизине улоо менен түзүлөт:

thirteen, fifteen, sixteen, nineteen.

13, 15 деген сандарга бул мүчөнү иреттик сан атоочтун бирдиктеринин уңгусуна thirteen, fifteen улоо менен түзүлөт.

Ошондуктан эсептик сандарга - ty мүчөсүн жалгоо менен түзүлөт:

six-sixty, seven-seventy.

Кээ бир ондуктар жалпы эрежеден сырткары түзүлөт:

two-twelve-twenty

three-thirteen-thirty

five-fifteen-fifty

айтылуусу кыргыз бирге бирдиктери менен Ондуктардын тилиндегидей эле тузулөт:

thirty-five - отуз беш

sixty-seven - алтымыш жети

Hundred, thousand, million деген сан атоочтор белгисиз артикль менен колдонулат. Бул учурда белгисиз артикль one бир деген сөздүн ордуна жүрөт:

a hundred, a million

Жүздүктөр менен ондуктардын ортосуна and жана деген байламта коюлат:

120 - a hundred and twenty

675 - six hundred and seventy-five

1325 - a thousand three hundred and twenty-five

4725 - four thousand seven hundred and twenty-five Иреттик сан атоочтор -th мүчөсүн эсептик сан атоочторго жалгоо

менен түзүлөт:

sixth, ninth, twentieth, hundredth

Биринчи үч сандын иреттик саны бул эрежеге баш ийбей башка уңгудан түзүлөт:

one-first

two-second

three-third

-ty мүчөсү менен бүткөн эсептик сандар иреттик санда аяккы тамгасын - іе менен алмаштырышат:

twenty-twentieth

fifty-fiftieth

Five, twelve – сандарынан иреттик сан түзгөндө – v – тамгасы – f – болуп өзгөрөт да, - е – тамгасы түшүп калат. Ал эми eight тин аяккы -t, nine дин -e - тамгалары түшөт:

five-fifth twelve-twelfth eight-eighth

nine-ninth

Татаал сан атоочтордун иреттик саны эң акыркы санга -th мүчөсүн улоо менен түзүлөт:

a hundred and twenty-two, a hundred and twenty-second

sixty-five-sixty-fifth eighty-three-eighty-third

Зат атоочтордун алдында турган иреттик сан атоочтордон мурун дайыма белгилүү артикль колдонулат:

The second house from corner is Asan's one.

The first of May is a Great worker's holiday.

Жылдар эсептик сан менен айтылат. Айтылуучу дата экиге бөлүнүп, өзүнчө сан болуп окулат:

1945 - nineteen fourty-five

1964 – nineteen sixty-four

Ал эми число иреттик сан менен берилет:

7-май 1965-жыл – the seventh of May nineteen sixty five 9-апрель 1870-жыл – the ninth of April eighteen seventy.

Бирден башка же бир менен бүткөн ондук жана жүздүк сандардан кийин зат атооч дайыма көптүк санда турат:

There are thirty-one days in March.

Five pupils are working in the garden.

Арифметикалык кыймылдардын жыйынтыгын көрсөтүүдө сандардан кийин баяндооч жекелик же көптүк түрдө коюла берет:

Three and nine is (are) twelve.

Thirty-five minus twenty is (are) fifteen.

Five times five is (are) twenty-five.

Англис тилинде сан атоочтор төмөндөгү сүйлөм мүчөлөрү боло алышат.

Сан атоочтун сүйлөмдө аткарган милдети

1. Ээ:

The first was my friend.

2. Толуктооч:

I wrote five letters and you must write three.

3. Аныктооч:

I have met three school-mates today.

4. Атоочтук баяндооч:

They were six and we were only two.

Cardinal and ordinal numbers
Practice A

form.	rrect from in each pai			
► (116)	a hundred sixteen		a hundred and	1 Sixteen
1 (49)	fourty-nine		forty-nine	
2 (600)	six hundred		six hundreds	
3 (4 th)	fourth		forth	
4 (12 th)	twelfth		twelfth	
	two thousand dollars	3	two thousand	ls dollars
5 (\$ 2.000)	twenty-tree		twenty-third	
6 (23 rd)	eighty-seven		seventy-eight	
7 (78)	eightth		eighth	
8 (8 th)			seventeenth	
9 (17)	seventeen		fifth	
10 (5 th)	fiveth		seven millio	ns
11 (7.000.000)	seven million		nineth	
12 (9 th)	ninth		thirtieth	
13 (30 th)	thirteenth		three hunds	ed ninety-
14 (395)	three hundred and r	inety-five	tillee nunui	cu milety
five				
3 (1 st) 4 (12 th) 5 (9.000.000) 6 (310) 7 (8 th)		13 (34 th) 14 (150) 15 (3 rd).		
		1 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10		
A: When were you B: I was born on (the thirteenth of Octo	ber, ninetee		13.10.75)
D. I. (1)				(1700)
A · And when did	you leave secondary scho	01:	exam was	on (2)
B. Seven	years later. My	final	CAMII WAS	
	(16.6.93)	r?		
A: Did you start u	university in this same year			(29
B: Yes, on ((3)			000
September)	2 41 ama ²			
A: Did you spent	three or four years there?			

B: Well, I left in (4)	(1997)
That's four years.	
A: And your first job? When was that?	
B: I started work in an office on	(10.1.98)
A: Did you enjoy it? How long did you stay?	moss s
B: It was terrible! I left two month later, on (6)	(9
March)	()
A: What did you do then?	
B: I went to America. I spent two years in New York. I returned to (7)	England in

from in each pair. Put a line Vit.

The Verb - Этиш

Этиштин жалпы мүнөздөмөсү

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде этиш сөздөр заттардын кыймылын (to read, to play), абалын (to sleep, to rest), сезимин (to like, to hear), жана ойлоо процессин (to think, to understand) туюндуруп турушат.

Этиш сөздөрүнүн түзүлүшүнө карата жөнөкөй, курама жана татаал болуп үчкө бөлүнүшөт.

Жөнөкөй этиштерге бир негизден турган сөздөр киришет: to go, to want, to try, to do to have ж.б.

Курама этиштер суффикстер жана префикстердин жардамы менен түзүлүшөт: *to realize* – аткаруу, *to magnify* – көбөйтүү.

Татаал этиштер эки сөздөн туруп, бир маанини түшүндүрүшөт: $to\ whitewash$ – актоо, $to\ fulfil$ – аткаруу ж.б.

Англис тилинде татаал этиштер көпчүлүк убактарда этиш сөздөр менен жардамчы сөздөрдүн бирикмеси менен берилет. Мындай убактарда этиштердин мааниси өзгөрүп кетет:

 $to\ go$ — баруу, $to\ go\ \mathbf{in}$ — кирүү, $to\ go\ out$ — чыгуу, $to\ go\ away$ — кетүү ж.б.

Кээ бир убактарда алар этиш менен зат атоочтун бирикмеси менен берилип, кыймыл аракетти туюндуруп турушат: to take care – кам көрүү, to take part – катышуу, to have a smoke – тамеки чегүү, to have a wash – жуунуу ж.б.

Англис тилинде этиш сөздөр грамматикалык функциясына, сүйлөмдө аткарган милдетине жана кыймыл-аракетинин мүнөзүнө

карата өздүк, өздүк эмес, туура, туура эмес, өтмө, өтмө эмес жана негизги, жардамчы болуп бөлүнүшөт.

ӨЗДҮК ЖАНА ӨЗДҮК ЭМЕС ЭТИШТЕР

Англис тилинде этиш сөздөр өздүк жана өздүк эмес болуп экиге

бөлүнүшөт.

Өздүк этиштердин ыңгайы, даражасы жана чагы бар. Алар кээде санда жана жакта да өзгөрүшөт. Сүйлөмдө болсо баяндоочтун гана милдетин аткарышат.

Англис тилинде этиштердин төрт формасы бар:

Infinitive - to work to write

Past Indefinite - worked wrote

Participle II - worked written

Participle I - working writing

Өздүк эмес этиштерге инфинитив, герундий жана атоочтуктар киришет. Булардын зат атооч менен этиштин (инфинитиф, герундий) же сын атооч менен этиштин (атоочтук) касиетинде колдонулушканынан жак сан ыңгай формалары жок жана сүйлөмдө баяндоочтук милдетти аткара алышпайт:

What are you going to do? (инфинитив)

The girl standing at the table is my sister (атоочтук)

Swimming is my favourite sport (герундий)

ТУУРА ЖАНА ТУУРА ЭМЕС ЭТИШТЕР

Англис тилинде белгисиз өткөн чактын жана атоочтук II нин формасын түзүүдө этиш сөздөр туура жана туура эмес болуп экиге бөлүнүшөт.

Туура этиштер (Regular verbs) деп белгисиз өткөн чактын (Past Indefinite) жана атоочтук II нин (Participle II) формаларын түзгөндө

этиштин негизине -ed мүчөсүн жалгасак айтабыз:

to play - ойноо played played to live - жашоо lived lived to ask - суроо asked asked

-еd мүчөсү кандай тамгалардан жана тыбыштардан кийин колдонулушуна карата ар кандай окулат жана андан мурунку тамгалардын жазылышына таасир келтирет:

1. -ed мүчөсү каткалаң үнсүздөрдөн кийин [t], жумшак үнсүздөрдөн жана үндүүлөрдөн кийн [d] болуп окулат: to work – worked

to ask – asked

to live – lived

to play – played

2. Ал эми этиштин аягы -t жана -d менен бүтсө [id] болуп окулат:

to want - wanted

to end - ended

3. Эгерде этиштин аягы "у" менен бүтсө жана андан мурун үнсүз тамга турса - "у" - "i" - га өзгөрүлөт:

to dry - dried

to study - studied

 Сөздүн аягындагы үнсүздөн мурун кыска үндүү болсо, аяккы үнсүз тамгага дагы бир ошондой эле үнсүз кошулуп жазылат:

to slip – slipped to admit – admitted

Туура эмес этиштер (Irregular Verbs) өзүлөрүнүн негизги формаларын ар башка жол менен түзүшөт:

1. Этиштин негизиндеги үндүү тамгаларды өзгөртүү менен:

to write - wrote - written

to give – gave – given

to take - took - taken

to speak – spoke – spoken

2. Аягы -d менен бүткөн бир топ этиштер акыркы d ни t менен алмаштырышат:

to send - sent - sent

to build - built - built

to spend - spent - spent

3. Кээ бир этиштер инфинитивдин формасындагыдай эле өзгөрбөй калат:

to cut - cut - cut

to put - put - put

to let - let - let

4. Эки этиш өзүдөрүнүн негизги формаларын ар башка уңгу генен түзүшөт:

go - went - gone be - was, were - been

ӨТМӨ ЖАНА ӨТПӨС ЭТИШТЕР

Англис тилинде этиштер кыймыл - аракеттин затка же субулушка өтүп кетүүсүнө жана өтпөй калуусуна байланыштуу этмө жана өтпөс этиштерге бөлүнөт.

Өтмө этиштер (Transitive verb) – өзүлөрүнөн кийин дайыма гике толуктоочту талап кылат, башкача айтканда, кыймыл – аракет голуктооч болуп турган затка өтүп кетет.

Мисалы: to write - жазуу, to see - көрүү, to give - берүү, to take - алуу

ж.б.

I wrote an interesting letter to my friend.

Мен досума кызык кат жаздым.

Peter takes some newspapers.

Петр бир нече газеталарды алат.

Өтпөс этиштер (Intransitive verbs) - өзүлөрүнөн кийин тике толуктоочту талап кылбайт, ал эми кыймыл – аракет болсо ээни гана мүнөздөп, толуктоочко өтпөйт. Мисалы:

to go - баруу, to sleep - уктоо, to remain - калуу

He sleeps about nine hours every day.

Ал ар күнү тогуз саат уктайт.

Asan lives in Bishkek.

Асан Бишкекте жашайт.

Англис тилинде көпчүлүк этиштер өтмө да, өтпөс да маанисинде колдонула беришет:

to open - aчуу, to begin - баштоо, to stop - токтоо, to change өзгөртүү.

They stopped for a moment at the station.

Алар биразга станцияга токтошту.

Asan can stop you for a moment at home.

Асан сени бир азга үйүндө токтотуп калышы мүмкүн.

Кээ бир өтмө этиштер өтпөс маанисинде деле колдонула берет to read - окуу, to sell - сатуу, to cut - кесүү ж.б.

The book sells well.

Китеп жакшы сатылып жатат.

You can read better.

Сен жакшыраак окусаң болот.

Кээ бир өтпөс этиштер өтмө этиштин маанисинде колдонулат:

to walk - басуу, to fly - учуу, to run - чуркоо

The boy rang the bell. Бала конгуроо какты.

Many workers were running machines.

Көп жумушчулар машиналарды башкарып жатышат.

НЕГИЗГИ, ЖАРДАМЧЫ ЖАНА МОДАЛДЫК ЭТИШТЕР

Маанисине жана сүйлөмдө аткарган милдетине карата этиштер негизги, жардамчы, жана байланыштыргыч этиш болуп бөлүнүшөт.

Негизги этиштер (Notional Verbs) булар лексикалык жактан толук мааниге ээ болгон жана граматикалык жактан баяндоочтун милдетин аткарган сөздөр:

The door opened and the boy ran into the room. Эшик ачылып, бала бөлмөгө чуркап кирди. Every day Akmat gets up at seven o'clock. Акмат күн сайын саат жетиде турат.

Жардамчы этиштер (Auxiliaty Verbs). Булар граматикалык жактан ар кандай этиштин формаларын түзүүдө мааниге ээ болгон, ал эми лексикалык маанисин жоготуп койгон этиштер.

Англис тилиндеги жардамчы этиштерге: to be, to do, to have, shall, will, should, would киришет. I am reading a book now. Men азыр китеп окуп жатам. Do they go to the cinema?

Алар киного барышабы?

They will take that book tomorrow. Алар бул китепти эрте алышат.

ЭТИШТИН ЖАГЫ ЖАНА САНЫ

Англис тилинде этиштердин үч жагы жана жекелик, көптүк саны бар.

1. Учур чакта турган бардык этиштер жалгыз ган үчүнчү жактын жекелик санында -s - мүчөсүн кабыл алат:

He plays, she reads.

Учур чакта to be этиши биринчи, үчүнчү жана көртүк санда ат, is, are болуп, to have үчүнчү жакта has болуп өзгөрөт:

I am a student. He is a student.

They are students.

We have pens.

He has a pen.

2. Өткөн чакта турган этиштердин жагы жана саны ат атооч сөздөр менен гана берилет:

I played ball. He played ball.

We played ball.

Бирок to be этиши өткөн чакта жекелик сан үчүн was, көптүк сан үчүн were болуп өзгөрөт:

I was a teacher.

They were teachers.

3. Келер чакта І-жак жекелик, көптүк сан үчүн - shall, калган жактар үчүн - will колдонулат:

I shall be a teacher.

He will go to the cinema.

ЭТИШТИН МОРФОЛОГИЯЛЫК МҮНӨЗДӨМӨСҮ

Англис тилинде этиштердин кыргыз тилиндегидей эле чак (tense), граматикалык ыңгай (mood) боюнча мамиле (voice) жана формалары бар.

Этиштин ыңгайы: баяндагыч, буйрук, шарттуу-ниет болуп үчкө

бөлүнөт.

Баяндагыч ыңгай (The Indicative Mood) сүйлөөчүнүн кыймыларакетти чындык факт катары кабыл алуусун көрсөтөт жана ал кыймыл-аракет учур, өткөн, келер чактарга таандык болот.

We shall go to the theatre.

Биз театрга барабыз.

She speaks French very fluently.

Ал французча абдан бай сүйлөйт.

кыймыл-аракет ыңгай (The Imperative Mood) Буйрук сүйлөөчүнүн эркин, же өтүнүчүн жана буйругун көрсөтөт:

Give me your pen, please!

Калем сабыңызды бериңизчи!

Write down your name here! Атыңды бул жерге жаз!

Шарттуу-ниет ыңгай (The Subjunctive Mood) кыймыларакеттин чындык факт эмес, кандайдыр бир шарт болсо аткарууга мүмкүндүгүн, болоорлугун көрсөтүп турат.

If they came in time, we should finish our work.

Эгер алар убагында келишсе, биз жумушту бүгмөкпүз. If he finished his work, they would go to the cinema.

Эгер ал жумушун бүтсө, алар киного барышмак.

VOICE - Мамиле

Этиштин мамилеси: жай, туюк болуп экиге бөлүнөт.

Жай мамиле (The Active Voice) кыймыл-аракеттин эт тарабынан гана тике аткарылышын көрсөтөт.

Jamal writes many letters to her friends.

Жамал досторуна көп кат жазат.

Asan was playing ball yesterday in the morning.

Асан кечээ эртең менен топ ойноп жаткан.

Туюк мамиле (The Passive Voice) кыймыл-аракеттин ээ тарабынан эмес, ошол ээ болуп турган затка же адамга багытталгандыгын көрсөтөт.

Many letters are written by Jamal to her friends.

Жамал курдаштарына көп кат жазат.

Tenses – Этиштин чактары

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде чактар кыймыларакеттин учурда, өткөндө жана келерде боло тургандыгын гана көрсөтпөстөн, алардын берилген убакытка же дагы бир башка кыймыл-аракетке болгон мамилесин туюндурат.

Англис тилинде этиштин чактары Indefinite, Continuous, Perfect,

Perfect Continuous болуп төрт топко бөлүнөт:

 Топ: Белгисиз чактар (Indefinite Tenses) кыймыл-аракеттин учур, өткөн жана келер чакта факт катарында өтүшүн көрсөтүшөт.

 2-топ: Узак чактар (Continuous Tenses) кыймыл-аракеттин белгилүү бир убакта өткөндө, келерде, учурда боло тургандыгын көрсөтөт.

3-топ: Бүткөн чактар (Perfect Tenses) кыймыл-аракеттин учур, өткөн, келер чактагы белгилүү убакытка чейин бүткөндүгүн көрсөтөт.

4-топ: Бүткөн узак чактар (Perfect Continuous Tenses) кыймыларакеттин келер, учур, өткөн чакта белгилүү бир убакытка чейин созулгандыгын, мүмкүн кийин дагы созула тургандыгын көрсөтөт.

Ар бир топ төрт чактан турат жана бардыгы болуп 16 грамматикалык чак бар:

Indefinite Tenses: Present - I write

Past - I wrote Future - I shall write

Future in the Past - I should write

Continuous Tenses: Present - I am writing

Past - I was writing Future - I shall be writing

Future in the Past - I should be writing

Perfect Tenses: Present - I have written
Past - I had written

Future - I shall have written

Future in the Past - I should have written

Perfect Continuous: Present - I have been writing
Past - I had been writing

Future - I shall have been writing

Future in the Past - I should have been writing

Present жана Past Indefinite чактарынын жай түрү эч кандай жардамчы этишсиз уңгу этиштин формасы менен түзүлөт. Калган чактар болсо дайыма өзүдөрүнө тиешелүү жардамчы этиштер менен көмөктөлүп түзүлүшөт.

Кыргыз тилинде эки учур, төрт өткөн жана эки келер чак бар. Англис тилинин чактары формасы жана мааниси боюнча бардык убактарда эле кыргыз тилинин чактарына окшош келе беришпейт. Англис тилинин чактарын кыргыз тилинин чактарына ар кандай жардамчы этиштерди улоо менен берүүгө болот, бирок көпчүлүк убактарда даана маанисин берүү кыйынчылык туудурат.

Кыргыз тилинин чактары сүйлөө жана жазуу речтеринде бирдей эле колдонушса, англис тилинин кээ бир чактары сейрек жолугушат. Англис тилинин эң эле көп колдонула турган чактары төмөндөгүлөр: Present Indefinite, Past Indefinite, Future Indefinite, Present Perfect, Past Perfect, Present Continuous, Past Continuous, Future Indefinite in the Past.

ACTIVE VOICE – Жай мамиле

Tense Чак	Auxillary verb. Жардамчы этиш	Main verb Негизги этиш	Usage Колдонуу эрежелери	It is used with these words and phrases. Жардамчы бышыктоо
Present Indefinite Tense Белгисиз учур чак.	Do, does The Present Indefinite тин жай түрү 3 жак жекелик санга (s)-еѕ мүчөсүн жалгоо менен калган жактары эч бир өзгөрүүсүз түзүлөт. Girls usually wea They sometime trousers. Boys ne dresses. He often of fish. On Sunday get up at 10 o'cloe speaks louder the It's never too late t	es wear ever wear eatches big I seldom ck. Action an words.	аракеттин учурдагы абалын факт	always, often, sometimes,
Past Indefinite Tense	Did Past Indefinite тин жай түрү туура этиштердин негизине –еd мүчөсүн жалгоо менен түзүлөт. (play+ed=played, work+ed=worked) Ал эми туура эмес этиштердин	V ₂ Tyypa этиште p учун V ₂ =V ₁ + ed	It is used to express repeated actions in the past, a a succession of past actions. Бул чак кыймыл-аракеттин өткөн чактагы абалын факт	Last year,last week, the day before, yesterday, two years ago, last night, last summer, at 5 o'clock Sunday, the

Белгисиз өткөн чак	уңгусундагы үндүүлөрдүн өзгөрүшү менен жасалат. speak-spoke- spoken	(анык болгон иш) катарында көрсөтөт.	other day, in 1965, during the war.
tes access	Eight years ago I went to the kinder-garden, too. His brother bought him a new scooter last week. Oscar Wilde and Bernard Shaw were the mostly writers. Little Amanda collected all sorts of toy pigs the day before yesterday. We usually sent our holidays in Spain last summer.		
Future Indefinite Tense Белгисиз келер чак.	Shall (will) Future Indefinite тин жай түрү shall (will) (1 жак жекелик жана кептүк сан үчүн), will (калган жактар үчүн) жардамчы этиштеринин жана негизги этиштин бөлүкчө — to инфинитиви формасыз түзүлөт. I shall help you with dishes. He will do it tomorrow. They will go to the station for the 10 ³⁰ train. Ask them	Malico Syryhest Malico Las Call	Next year,next month,next week, tomorrow, the day after tomorrow, in five years in 2010.
	when they will move to a new flat. She will send this telegram at 2 o'clock tomorrow.	grise zal mis i i	

Future Indefinite in the Past Өткөндө гү белгисиз келер чак.	Future Indefinite in the Past тын түзүлүшү Should (Жекелик жана көптүк сандын 1-жактары үчүн) Would (Жекелик жана көптүк сандын 2-3-жактары үчүн) He hoped he wot thought Jack woon time.		It is used to express a future action was future from the point of view of the past. Откон чактагы боло турган кыймыл аракетти билдирет.	ear seato
Present Continuous Tense Узак учур чак.	Раят Соптіпиоиз тун жай түрү to be жардамчы этишинин жана атоочтуктун учур чактагы формасы менен түзүлөт. Ат (жекелик сандын 1-жагы үчүн) Із (жекелик сандын 3-жагы үчүн) Аге (жекелик сандын 2-жагы, көптүк сандын 1-2-3-жактары үчүн) І am listening to reading an intere now. He is te	you. He is sting book, taking his orrow. We	and the second	Now-азыр this moment — азыркы учурда

	She is transla exercise into Englis			
Past Continuous Узак өткөн чак.	Past Continuous to be жардамчы этишинин өткөн чактагы формасы was (жекелик сандын 1-3-жактары үчүн) were (жекелик сандын 2-жагы үчүн, көптүк сандын 1-2-3-жактары үчүн) Yesterday at this playing football raining when I Sunday. When I the sun was shi o'clock she was c flat. At that time playing football.	time I was . It was left library went out ning. At 7 leaning her	express an action which was going on at a definite moment in the Past. Кыймыл аракеттин өткөндөгү бир белгилүү убагында болгондугун көрсөтөт.	During, at 3 o'clock, from3 till 5 o'clock, at that (this time), between 7 and 9 o'clock last night.
Future Continuous Узак келер чак.	Future Continuous тун жардамчы этиши to be нин келер чактагы	piletin of pilote of we to so the steel	It is used to express an action which will be going on at a definite moment or at a given period in the future. Кыймыл аракеттин келечекте кандайдыр белгилүү убакытта болоорун көрсөтүп	During, at 4 o'clock, from 3 till 5 o'clock, this time

1 11 11 11 11 11 11 11 11 11 11 11 11 1	I shall be waiting for you at 5 o'clock. This time tomorrow will probably be fishing. I shall be making dress from 3 till 5 o'clock. She will be going at the birthday party this time. The students will be singing Russian folk-songs at the	Page Charleson Fage Charleson Fage Charleson Fage Charleson Carrier and Charleson Year organia dominanta
Future Continuous in the Past Өткөндөгү узак келер чак	Future Continuous in the Past формасы Future Continuous KAHДAЙ ТҮЗҮЛСӨ ОШОНДОЙ ТҮЗҮЛӨТ ДА, болгон ӨЗГӨЧӨЛҮГҮ Should, would КОЛДОНУЛАТ	It is used to express an action which will be going on at a definite moment or at a given period in the future from the point of view of the past. Откон чактагы боло турган созулма кыймыларакетти билдирет.
E I So	Jim thought that at 6 o'clock tomorrow he would be writing a letter to his grandmother. Mary knew that they would be missing their favourite programmes. Джимдин ойлогуну боюнча саат 6да ал чоң энесине кат жазып жаткан болот эле. Сүйүктүү программаларын көрбөй калаарын Мэри билген.	Your seers brain to an

The Present	Present Perfect	V ₃ туура	It is used to		
Perfect	жардамчы этиш	этиштер	express a	Just,	
Учурга	to have, (has	үчүн	completed	already, yet	
чейинки	жекелик сандын	2	action	терс	
ченинки буткөн чак.	3-жагы үчүн)	d	connected with	сүйлөмдө	
бүгкөн чак.	жана үчүн)	u u	the present.	кездешет.	
			the present.	Ever, lately	
	атоочтуктун	17	Кыймыл	this	
	өткөн чактагы			1.00	
	формасы менен		аракет сүйлөп жаткан	afternoon	
	түзүлөт			this week	
		aten five	убакытка		
	apples. Haven't y		чейин	month,	
	your work yet?		бүткөндүгү	year, today.	
	done any home	work this	белгилүү		
	month. Father a		болуп, анын		
	have been marri		жыйынтыгы		
	years now. I have	ve lived in	ошол учур		
	Moscow by five y	ears.	менен		
	A rel Trainciper		байланыштуу		
			болсо, же	2	
	Supering S		кыймыл		
	I a magratina		аракет бүтсө		
			да, ал	5.3	
	Toronto In		тиешелүү		
	the more and an include in		болгон		
	Administration of the second		убакыттын		
	177		созулушу бутө		
			элек болсо		
			колдонулат.		
	Had	V ₃	It is used to		
			express an		
	I had finished dr		action		
The Past	o'clock. After		competed	By	
Perfect	finished her hous		before a given		
Өткөн	turned on the tel		nast moment		
учурга	suddenly realize	d that he	This moment	the end o	
чейинки	had left his suite		may be	the week.	
	bus.		indicated.	the week.	
бүткөн чак.	Саат Зкө кийи	нип даяр	maicated.		
		цырмасын	OTIVOU		
		ийин ал	Olkon		
	телевизорду	койду.	кыймыл-		
	Портфелин	автобуста	аракет сүйлөп		
	портфанн	abrooyera	жаткан		

torrelation of the second discountry of the se	түзүлөт.	имчы ткөн had	убакытка чейин бүткөндүгү белгилүү болуп, анын жыйынтыгы ошол учур менен байланыштуу болсо колдонулат.	The Freed Perfect Perf
The Future Perfect Tense Келээр бүткөн чак.	have, will have) жана атоочтуктун өткөн чактагы формасы менен түзүлөт. Shall have (Жекелик жана көптүк сандын 1-жагы үчүн) Will have (Жекелик жана	Control of the Contro	It is used to express an action completed before a given moment in the future. Кыймыларакеттин келечектеги бир учурга чейин бүтөөүн көрсөтүп турат.	By 6 o'clock, by that time, by the end of the week.
	morning. I think you'll finished by the end o week. You will under everything after you have heard all the facts. Эртен эрте кетип кал деп ишенем. Жум	have f the stand will	indication bad I are a solution for the control of	The Part Perfect Orace when we when we over your

Since	бүтөсүн деп Булардын уккандан түшүнөсүн.	ойлойм. баарын кийин		
Future Perfect ii the Past. Келер убакытка чейин буткон чак	үчүн) Would have (жекелик жана көптүк сандын 2-3- жактары үчүн. I thought Jack w written the lett	er by 7 ped you forgotten Ionday. I e finished	It is used to express an action completed a definite moment which is future from the point of view of the past. Otkoh чактагы белгилүү бир убакытка чейин бүтө турган келер чактагы кыймыларакетти түшүндүрөт.	
Present Perfect Continuous	Наve been Наs been (Жекелик сандын 3-жагы үчүн)	V ₁ +ing	It is used to express an action which began in the past, has been continuing for	i de egi Direction El est est est El est

Tense Узак бүткөн чак	I have been work long. You look you been runnin been keeping di month. I hav hiking since Ma been snowing for	tired, have ng? I have et for two en't been rch. It has	is still in progress at the present moment or	Since
	The state of the s		Өткөн чакта кыймыл - аракет башталып уланып келе жакында бүткөн кыймылды көрсөтөт.	Future Perfect the Pest Kersp yearures volum
Past Perfect Continuous Tense Перфектин узак өткөн чагы	Had been I was very tired wyou because I riding a bicycle hours.	had been for two	It is used to express an action which began before a definite moment in the past, had continued, and was still in progress at that moment or had only very recently finished. Откон чактын белгилүү мөөнөтүндө башталып, белгилүү мөөнөткө чейин созулуп жаткандыгын	For For

R How III	of beaute	rous I	билдирет.	
The roll	dointy man a			
	nort bawar.	yang i m		
Future Perfect Continuous Перфектин келер узак чагы	Shall have been (Жекелик жана көптүк сандын 1-жактары үчүн) Will have been (Жекелик жана көптүк сандардык 2-3- жактары үчүн)	V ₁ +ing	It is used to express an action which will began in the future and while continue up to a specific time or event in the future. Kejep чакта	
Property of the control of the contr	I shall have been bicycle for two ho met you for the se	urs when I	yoakbiiibi	ibal newist softofisfisfis
	(Neik 6)		көрсө	Ill totale bl. Mo parent My lathe

Future Perfect Continuous in the Past Перфектин өткөн чактагы узак келер чагы	Should have been (Жекелик жана көптүк сандардын 1- жактары үчүн) Would have been (Жекелик жана көптүк сандын 2-3-жактары үчүн) I told you I would have been riding a bicycle for two	For
	hours when I met you for the second time.	Future Perfect Contractus Toppicarius reacy) 228

Present Indefinite

Practice

- A Maria is from Brazil. She is writing about herself and her family. Put full forms of be in the gaps.
- ▶ Ia student from Brazil.
- My parents.....(not) rich.
- My father..... (not) ric
- 2 My mother.....(not) Brazilian.
- 3 She.....from America.
- 4 I.....twenty years old.
- 5 My little brother.....two.
- 6 My older brothers.....(not) students.
- 7 They.....in the army.
- 8 It.....often very hot in Brazil.

B Now fill these gaps. This t	ime, use short forms of be, as in the			
examples.				
▶ I'ma doctor. ▶ I'm not(not) a bank manager.				
1 She(not) a teacher.	6 Iteight o'clock.			
2 Hea student.	7 Wefrom Paris.			
3 Theyat home.	8 We(not) from Bordeaux.			
4 They(not) in the park.	9 You(not) twenty-one.			
5 It(not) cold today.	10 Itwenty-four.			
C Choose words from the box to	put in the gaps.			
He's She's They're It's(x2)	are is			
We isn't				
A HEALTH WITH CITY				
▶ My parents live in Scotland.				
1 New Yorkin England				
2 Paulfrom Germany.				
3 My sister is a doctor	thirty years old.			
4six o'clock!ar				
5 Look at the time! Chris and M	Aarylate.			
The stand of the	0			
	of be to say what we can and cannot find			
in the town of				
Smallwood.				
▶ (a cinema: ✓) a cinem	ıa.			
▶ (a river) a river.				
restaurants: 10) There are t	en restaurants.			
1 (a castle: ✓)a castle.	and the second			
2 (baker's shops; 2)two	baker's shops.			
3 (a zoo: ✓)a zoo.				
4 (banks: 6)six banks.				
5 (a luxury hotel: ✓)a l	uxury hotel.			
6 (a theatre)a theatre.				
7 (newsagents: 6)six ne	ewsagents.			
8 (many tourists)many	tourists.			
E Write questions by putting order.	the words in brackets () in the correct			
► (thirsty-you-are) Are you thirsty				
1 (a teacher-you-are)	Social and the second and the			
2 (they-hored-are)				

3 (is-afraid-he)		
4 (she-tired-is)		
5 (are-you-how)		
6 (cold today-it-is)		
7 (she-Spanish-is)		
8 (they-from London-are)	Ha	
F Put form of be in these convers	They are a sure of the	
Steve: This (▶) isJoan,	sations.	
	my sister.	
	you are a student?	
Joan: No, I (2)a dentist	I. I work in Brighton.	
Mike: How are you, Sally?		
Sally: I (3)fine, thanks.		
Mike: (4)you hungry?		
Sally: Yes. (5)there a goo	od restaurant near here?	
Mike: Yes. There (6)	a good, and cheap, restaurant in	9
Wellington Street.	and cheap, restaurant in	1
(you Spanish)? Are you Spanis. (you hungry)? ((she/your/sister)? ((I/late)? ((they/from America)? ((anada.) ((be a tennis player)? ((ootballer.)	? ~ No, I'm thirsty. ~ No, she's my mother. ~ No, you're on time. ~ No, they're from ~ No, he's a	1
(you happy)?		
(she at home)?		
(he twenty)?	? ~ No, he's eighteen	THE PERSON NAMED IN
I Add -s or -es to the verbs in the ecessary, put a tick (✓) in the gap	ne sentences if it is necessary. If it is not	
, F a sien () in the gap	A DELTE OFFICE OF THE SECOND STREET	

ŀ

► He works.....in a bank.

► They live ✓in France.

1 I watch.....TV every day.

2 She go.....to work by car.

3 The film finish.....at ten o'clock.

4 We play.....tennis every weekend.

6 He speakItalian and French.	
7 She doher homework every night.	
8 We startwork at half past eight.	
TN-C-11 description 1 C de la VV	1.500
I Now finish these sentences using a verb from the box. Use each	verb
once. Remember to add -s or -es if necessary.	
fly study finish eat sell smoke	
drink live	
► He eatstoast for breakfast.	
1 Icoffee three times a day.	
2 My fathera new language every year.	
3 Sheto New York once a month.	
4 Heten cigarettes a day.	
5 Theyin Ireland.	
6 Hework at six o'clock.	
7 Ifruit in a shop.	
J Write these sentences, using the negative form of the Present Inde	finite.
▶ (He not live in Mexico)	
1 (She not work in a bank)	
2 (I not play golf)	
3 (Paul not listen to the radio)	
4 (We not speak French)	
5 (You not listen to me!)	
6 (My car not work)	
7 (I not drink tea)	
8 (Sheila not eat meat)	
9 (I not understand you)	
tonion. The second second	
K Put in the verbs from the box, in the Present Indefinite. Use each	verb
once.	The state of
leave start arrive get watch	
work brush	
eat have like drink go	
stop	
mistanti viti und mendetanno policali acce ad i mari abrom dila di	
Interviewer: How do you start the day, Jim?	
Jim: Well, I ▶ getup at six o'clock. I get washe	d and
dressed, and I	- und
(1)breakfast at seven o'clock. After breakf	ast. I
(2)	., .
\ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \ \	

	a cup of cor	iee, and then I (6).	work
at 8.45 a.m.		nas dandradiga	
Interviewer: Where do	you work?		
Jim: I (7) in a	a bank. I an	a computer op	erator, I (8)
my job.			and the state of
It's very into	eresting.		
Interviewer: When do			
Jim: I (9)	work and I	have lunch at one	o'clock I (10)
a cup	work and I	nave functi at one	o clock. 1 (10)
	alf past three.		
Interviewer: When do	von finish work	on her reit of	
Jim: I (11)	you linish work		ALC: NOTE OF
get home. Then I	the office	at six o'clock. I eat	dinner when I
	marc .		
(12)	TV for an ho	ur or two.	
I II d			
L Use the table to w	rite facts abou	t Joan. A tick (✓) means that
something is true. A cro	oss (x) means th	at something is not	true. Use the
verbs in brackets ().		7 4 3 4 7 10 10 10 10	
>	1	2	3
4			
from Scotland ✓	in a bank ×	in a flat√	French
new films×			Transition of
from England ×	in a shop✓	in a house ×	Italian×
old films✓		in a nouse	rtanan-
► (come) She comes f	rom Scotland	Lincoln Into B	
from England	om Beomana	The state of the	
1 (work) She	in a bank	Cha	
2 (live) She	a bank.		in a shop.
3 (speak)			
4 (like)			
· (IIAC)			
M Put in the word f			9-14
M Put in the words fro Indefinite. Use each verb	m the box in t	he correct form. Us	se the Present
muchilite. Use each verb			
like not know		feel think	

my teeth. I (3)to work at eight.

I usually (4)at my office at about half past eight.

Interviewer: When do you get to work?

Jim:

First, I

want

not understand

► She thinks that films are fantastic! She loves films.

1 Isick. Can I have a glass of	water please?	
2 I don't now the answer because Ithe question.		
3 Ihe's tired. He works too hard.		
Wethat new painting. We think it's terrible!		
5 I want to telephone Jane, but I	her phone number.	
6 They're thirsty. Theysomething	ng to drink.	
7 Iyour new car. It's very nice	e. Was it's expensive?	
/ 1your new car. it's very me	. , , as is a supp	
Write sentences about Peter. (\checkmark = like, \checkmark \checkmark =	love, $x = \text{not like}, xx = \text{hate}$	
(tennis ×) He doesn't like tenn	nis.	
► (music ✓ ✓) He loves music.		
1 (coffee ✓) He		
2 (films ×) He		
3 (his job ✓✓)		
4 (fish xx)		
(golf ×)		
(Born)		
This is an interview with Mary Woods a	about herself and her husband,	
ohn. Write the questions, using the ideas	from the box.	
like films read books	listen to the radio	
play golf		
watch TV play a musical in	strument smoke	
go to the theatre		
drive a car like pop music	drink coffee	
live in London	Sales and the sa	
like dogs speak any foreign langua	ges	
inke dogs speak any foreign langua	8	
QUESTIONS	ANSWERS	
Do you live in London?	~ Yes, I live in north	
	,	
London.	~ No, but he plays tennis.	
Does John play golf?	~ Yes, I speak French.	
1?	~ Yes, I like all the	
2?	res, rinke an the	
programmes on TV.	~ Yes, he listens to the	
3?	res, he listens to the	
radio in the morning.	~ No, but he loves cats.	
4?	~ No, I don't like films.	
6?	- 1 es, he has two cups in	
the morning.	~ No, but I have a bicycle.	
7?	~ Yes, he plays the piano.	
8?	- 1 es, ne piays the plano.	

9	~ No. I prefer classic music
10?	~ Yes Llove musicals
11	Yes, I read one book
every week.	A We that new perprint
12	? ~ No. he doesn't like
	6 They're thirsty. They

P You are on holiday, and you are in a Tourist Information Centre. Ask questions using the table bellow.

A	В	C
Do	you	stop at the railway
station?		
Does	the sports centre	finish before eleven
p.m.?	and the second	
	all the banks	start here?
	the number 38 bus	sell maps of the
city?		
	the restaurants	change tourists
money int		u sali eruso "spolitiko
	the concert	sell souvenirs?
	the sightseeing tour	have a swimming
pool?		THE PROPERTY OF
	the museum	serve typical
English fo	od?	Buttle Gold part

	Do you sell maps of the city?
1	the sports centre
2	
3	Le realize in Jerein
4	
5	Control of the contro
6	
7	
•	

Present Continuous

Practice

A Make questions by putting the words in brackets () in the right order.

► (enjoying – your work – you – are -?)

Are you enjoying your work?

1	(she – having lunch – is -?)	
2	(playing football – are – they -?)	
3	(the cat – sleeping – is -?)	
4	(the sun – is – shining - ?)	
5	(you – are – coming – to the cinema	ı - ?)
6	(listening – are – they - ?)	
7	(eating – at the moment – she – is -	?)
8	(it – raining hard – is - ?)	
9	(I – getting better – at tennis – am -	?)
10	(are – winning the match – we -?)	
	Social de la companya	
B	Make questions and answers. Use the QUESTIONS	e Present Continuous. ANSWERS
	(she work in Peru this year?)	~ (No, she study in
M	exico.	
1	(you study English at the moment?)	~ (Yes, I work hard)
2	()	~ (No, they play CDs)
3	(Peter wash now?)	~ (Yes, he have a bath)
4	(they live in Madrid at the moment?)	~ (Yes, they learn Spanish)
5	(David sing in a group this year?)	~ (No, he work in a restaurant)

C Put a tick (\checkmark) next to correct sentence, and a cross (\times) next to a wrong sentence.

► She	e's liking pop music. ×				
	's learning French.				
1 Th	ey're enjoying the film.	6 She's eating a banana.			
	're loving ice-cream.	7 He thinks it's a good idea.			
3 She	e's believing he's right.	8 "Huge" is meaning "very big".			
4 Joh	n's thinking about my idea.	9 Mick is knowing Jane.			
	's having lunch at the moment.	10 She's hating classical music.			
	10 10	Township to the same of the sa			
D Continu	aplete this conversation. Use the lous.	verbs in brackets () in the Present			
Paul:	Hi Steve! What are you doing?				
Steve:	(►) I'm going (I/go) to the bank	What are you doing?			
Paul:	(1)(I/shop). (2)	(I/look) for a new tennis racquet.			
	(3)(I/play) a lot of ter	nnis at the moment, and I need a new			
	racquet.				
Steve:	Where is Jackie? Do you know?				
Paul:	Yes. She isn't in England at the m	oment. (4) (She/work) in			
France		10 Years adventured by market			
	for a month.				
Steve:	What (5) (she	/do) in Franc?			
Paul: (6)(She/sing) in a night-club.					
Steve: Really? What about Fred and Sue? What(7)(they/do)?					
Paul: (8)					
library a	it the	A SAME THE PROPERTY OF THE			
	moment.				
Steve:	How your sister? Is she all right?				
Paul:	Yes, she s fine, but she s tired. (9)	(We/paint)the living-			
room. It					
C4	hard work.				
Steve:	Can I help you?				
Paul:	The state of the s				
Steve:	Well, I hope you find a good racqu	iet.			
Compa	re the Present Indefinite and the I	Present Continuous			
E This	is Ann's first letter in English to	David. There are some mistakes in it.			
Cross o	ut the incorrect forms and write in	the correct form Put a tick (1) if the			
form of	Cross out the incorrect forms and write in the correct form. Put a tick (\checkmark) if the form of the verb is correct				

E This is Ann's first letter in English t Cross out the incorrect forms and write	David.	There ar	e some	mistakes in	it.
form of the verb is correct.	in the co	meet form	i. Put a	tick (*) ii t	.ne
Dear David,					

I live (▶) in a large flat in Rome. I'm having (▶) have two sisters. They are called Rosa and Maria. We are getting up (1)
......at seven o'clock every morning and we have (2)

eight and walk to the university. I am finishing (4)classes at five every							
day, and I arrive (5)home at six. This month I work (6)very hard for my							
first avams							
At the moment, I eat (7)breakfast in the kitchen of our flat: mother drinks (8)coffee, and my sisters are reading (9)magazines. On Saturday aftermoon I am playing (10)tennis with my friends, go (11)to the cinema. Today, I am going to see a new English fi Sometimes I am watching (12)American films on TV, but I'm understanding (13)the words! Are you liking (14)films? With best wishes, Anna.							
1 (You not eat very much at the moment. Are you ill?)							
2 (She know three words in Italian!)							
3 (I take the bus to work this week, but usually I walk.)							
4 (I study Japanese this year. It's very difficult.)							
5 (you/watch/the television at the moment?)							
6 (I/not/remember/the name of the hotel.)							
7 (She/speak/three languages.)							
8 (The sun/shine/. It's a beautiful day!)							
Past Indefinite							
A Complete the sentences using was or were.							
► Today I am happy but yesterday I was sad. 1 Now Jane is at home but last week she on holiday. 2 Today it's raining but yesterday it sunny.							

	George.		140,	they
5	George: Sally:	The kitchen was old.	No,	, it
6	George: Sally:	The local shops were good.	No,	they
Pe Ju H St ar Pa	enry: (2) eve: Yes. ad I (4) Brazi aula: Phili house tne: Yes.	ll for a holiday. ip and I (5)	nink he's sick. a last year? business, and then to the London last week b. Do you know Mik s's party in Oxford	my wife . We (6) e? I in the
th E	e summer. Complete	we weren't there. Philip and I (9) the sentences using the Past Inde		
bı	rackets ().			
1 2 3 4	I (ta We The man (not h I (ri	go) on holiday to Scotland last y tke) a taxi from the airport to the (walk) to the park and then we in the shop (say) somethear) him. ng) the doorbell and a woman rite) a letter to a friend, and then	e city centre (play) tennis. ning to the woman, (open) the doo	
6 v	A: (B: No. I . ery quickly A: (B: Yes, I	you understand) the film? (try) to understand it, bu	at the actors	(speak)

B: Yes. It (not fain) and we (lister) to some good master
F Make sentences using the correct form of the Past Indefinite
► (When you leave the party?) When did you leave the party? 1 (When/you/finish/your exams?)
2 (I wait for an hour, but he not phone.)
3 (you watch the news on TV last night?)
4 (Mark stop smoking last month, and he start playing tennis again last week.)
5 (He ask me a question, but I not know the answer.)
6 (I live there for a few years, but I not like the place.)
G It's the beginning of a new term at university. Two students, Nick and Eric, are talking about the summer holidays. Complete their conversation using the correct Past Simple form of the words in brackets ().
Nick: What (▶) did you do (you/do) in the summer? Eric: I (1)
Past Continuous.
Practice and the state of the s
A Complete the sentences by putting the verbs in brackets () into the Past Continuous. ► It was snowing (snow) when I left home this morning. 1 I tired to explain my problem to her, but she

3 A lot of people (wait) for the 7.30	bus last night.
4 I(live) in London when I met ther 5 I nearly had an accident this morning. A ca	n. r(come) towards me, but I
moved quickly out of the way.	
6 At the end of the first half of the game, they 7 It was a sunny afternoon and people	(sit) on the grass in the park. Then
it suddenly started to rain.	(sit) on the grass in the passes
o Which hotel (vou/stay) in when yo	u lost your passport?
9 Fortunately, I (not/drive) too fas	t when the child walked into the road
in front of me.	
B Look at this information about Shir	ley and Kevin and complete the
sentences about them, using the Past C	Continuous (I was doing) or the
Past Simple (I did).	
PACE COMMENT OF THE PACE OF TH	Transmit
SHIRLEY	KEVIN 22-90 lived in Washington
1980-86 lived in New York 1983-86 studied at university 198	3-85 did a course in Computing
1983-86 studied at university 198	35-90 worked as a computer operator
1986-90 worked as a translator 198	9 met Shirley
1989 met Kevin 199	0-95 ran his own company
1992 married Kevin 199	2 married Shirley
► In 1982 Shirley was living in New Yor	k.
1 In 1984 Kevin in Was	snington.
2 In 1984 Shirley at univ	ersity.
3 In 1984 Kevin a cour	se in computing.
4 When Shirley	university in 1980, Kevin
as a computer	
operator. 5 When Kevin Shi	rlev she as a
translator. 6 When Shirley as a	translator, she
Kevin. 7 In 1992 Kevinhi	s own company.
8 While he	his own company, Kevin
Shirley.	
Compare the Past Indefinite and Past	Continuous

Practice

A Use the Past Indefinite and the Past Continuous to make sentences from the words in

The p	olice arrive while I have breakfast) olice arrived while L.was having breakfast. orm start while they drive home)
2 (I see a	n accident while I wait for the bus)
	go to several concerts while she stay in London)
L.was.h	e breakfast when the police arrive) awing breakfast when the police arrived, ther cook the dinner when he burn his fingers)
5 (The so	oldiers prepare to leave when the bomb explode)
of the verbrackets Beeth	ete these texts using the Past Indefinite or the Past Continuous
1 Last Sa first one He	aturday Tom wanted to make two salads. He (make) the in five minutes (make) the second one when his guests (arrive), and (help) him to
2 The ar Later he work of (die).	tist Gaudi (design) several houses in Barcelona, Spain (start) on a church. He (work) on the church when he
they without	nonth a bank robber (escape) while the police
in the 6 5 John L. Beatles.	(lose), but end they (win) the game by four goals to two. ennon (sing) and (play) on many records with the After that he
new reco	(record) several songs without the Beatles. He (prepare) and when Mark than (shoot) him.

6 The evening was getting darker; the street lights (come) on. People (hurry) home

after work. I (stand) in a queue at the bus stop. Suddenly somebody (grab) my

bag.

Future Indefinite

Practice

A Use the verbs in the box with will or to complete these dialogues.

Use short forms of will where you can.

have take phone finish be (x2) win make

- A: Are you coming to the cinema on Sunday?
 B: I'm not sure. I'll phone you on Saturday.
- 1 A: Don't change your clothes now. We late.
 - B: No, we won't. We a taxi.
- 2 A: George is going to have a party at the weekend. B: Why?
 - A: It's his birthday. He thirty om Saturday.
- 3 A: She the tennis match tomorrow.
- B: Why not?
- A: She mistakes. She always makes mistakes in important matches.
- 4 A: Steve the work tonight?
 - B: No, he won't finish. He time.

B Put the best phrase from the box in each gap. Start your sentences with I'll.

	nelp you to look for it	carry some of
them go with you sandwich	give you some money	make you a
open a window name of a language school	ask her to phone you tonight	give you the

- ▶ A: I want to take these books home, but they're very heavy.
- B: I'll carry some of them.

 1 A: I feel sick. It's so hot in this room.
- B:
- 2 A: I want a cup of coffee, but I don't have any money.

3 A: I'm hungry. I didn't have any lunch.	
B:	
B:	
5 A: I've lost my passport.	
B:	
6 A: It's ten o'clock. I'll be late if I walk.	
B:	
7 A: I want to speak to Jane. It's very important. B:	
8 A: I want to go to the museum, but I don't know the way.	
B:	
ne you country to the current on outside.	
C Put shall I or shall we in the gaps in the gialogues.	
A: I'n hungry. Are you going to the shops?	
B: Yes. Shall I get you something to eat?	
A: We need a holiday.	
B: What a good idea! Shall we go to Florida?	
1 A: I'm going to get some tickets for the concert next week	
buy you one?	
B: Yes please. I'd love to come.	
2 A: go to a restaurant tonight?	
B: OK, but I don't have any money. Will you pay fot me?	
3 A: I want to go to Italian classes, but I've never learnt a	foreign
language before.	
B: come with you?	
A: That's very kind of you.	
4 A: Where is our meeting?	
B: At John's office on Baker Street.	
A: walk or take a taxi?	
5 A: You look thirsty get you a drink?	
B: Yes, please. Can I have an orange juice or some water?	
6 A: It's a beautiful day! have a picnic?	
B: Wonderful idea! Who shall we invite?	

Present Continuous for the future Practice

B: ...

A Look at the past events in brackets (), and the write sentences using the words in the box. Use short forms of the Present Continuous for the future

future.	Tabour Tabour
I eat in a new restaurant tonight doctor tomorrow	I go to the
I fly to Florida in August London in May	I study English in
I go to a concert next Tuesday weekend	I seeMary this
➤ (You paid for an English course in I I'm studying English in London in M 1 (You booked a table at a new restaur	Лау.
2 (You bought a ticket for a concert las	
3 (You telephoned your doctor this mo	orning?)
4 (You paid for a holiday at a travel ag	gent's last week.)
5 (You talked to Mary on the phone th	
B Finish these dialogues using the land the words in brackets (). Use shor ► Steve: Are you doing (you do) anytl Lynn: I'm seeing (I see) a film on Su 1 Pete: Jane, Joe and Sally Friday night. Mark:	t forms where possible, hing this weekend? nday. Do you want to come? (come) to my house on
Pete: No, we aren't.	(We play) cards. Would you loke
to come?	New York on Sunday
2 David: (I fly) (Chris: (you see David: Yes, (w	e) John there? The meet) at the airport.
3 Philip: Mary and I	(drive) to Scotland next
Wednesday	
Mike: (you s Philip: No (w	re visit) my mother in Aberdeen
4 Paul: (I start	a) a new job on Monday.

Clive: Really? What is it?

Tractice	. doctor iomorrow .
A Use short forms (I' positive or negative sentences. ► (He lose his passport) ► (She not see her sister) 1 (We finish our work)) of the Present perfect to make He's lost his passport. She hasn't seen her sister.
2 (They buy a new house)	Pre studying English in London in Marrial I.
3 (They not phone the doctor)	on had become and winds defended any C
4 (They go to the cinema)	
5 (Van aat fann bann and)	a cross tax of a re-yanded a relinea uch a
6 (You not take any photogra	phes)
7 (you be to Canada?)	o make questions. Have you seen John?
8 (they cook our breakfast?)	
(Jane make any mistakes?)	1 Peter Jane, 10e and Sally
10 (we visit all the museums)	Mark
	to come?
B James is talking about his gaps.	life. Put the correct past participles in the
Go) a lot of interesting thing South America, for example American cities. I've (4)	autiful places in my life, and I've (1)
	78

......(I sell) cars. Do you need a new car?

Paul: ..

Present Perfect

Bolivia. I've (7) (swim) in the Pacific Ocean, the Atlantic Ocean, and the Mediterranean Sea. I've (8)
C Read the questions. If they refer to a recent event, put a tick (✓). If they refer to someone's life rewrite the sentence using ever. ► Have you had coffee? ► Have you eaten elephant meat? Have you ever eaten elephant meat? 1 Have you bought a newspaper?
2 Have you flown in a military aeroplane?
3 Have you washed your hands?
4 Have you spoken to a prince or princess?
5 Have you had anything to drink?
Present Perfect Continuous
Practice
A ► She has been leaning (she/learn) Spanish for six month. 1 The roads are very wet;
B ► I've been working in this office <i>since</i> last summer. 1 Have you been doing this course

3 She has been planning the party the beginning of the
month. 4 George has been telling the same staries several years. 5 We've been waiting for a reply we wrote to them last
6 What have you been doing
C Write a sentence for each of the following situations, using the Present Perfect Continuous an for or <i>since</i> .
► She started her course a month ago and she is still doing it.
She has been doing her course for a month.
► I started reading this novel last weekend and I'm still reading it. I have been reading this novel since last weekend.
1 It started raining at three o'clock and it is still raining.
2 He started playing chess when he was ten and he still plays it.
3 I started work at eight o'clock and I'm still working.
4 Helen started looking for another job two months ago and she's still looking.
5 We arrived here two hours ago and we're still waiting.
5 We arrived here two hours ago and we re same watering.
an man. Is I must all song sides of good
Past Perfect
Practice

A Write sentences about what these people had already done had never done before. Use the Past Perfect, and alredy or never.

► Last summer Mary won a gold medal for the third time. She had already won two gold medals before that.

► Last year Ken visited Scotland for the first time.

He had never visited Scotland before that.

1 Last weekend Tom rode a horse for the forst time.

2 Last summer Jeff ran in a marathon for the sixth time.

He before that	
3 Last week Susan wrote a poem for the first time.	
Shebefore that.	
Last week Ann appeared on Tv for the first time.	
Shebefore that.	
5 Last summer Tony played tennis at Wimbledon for the fifth time. He before that.	
6 Last year Jean wrote her third novel.	
Shebefore that.	
B Use the Past Perfect to complete the sentences.	
Last summer Pam said, 'I've always wanted to fly in a helicopter.'	
Pam said that she had always wanted to fly an a helicopter.	
1 Fred said, 'Jack has just gone out.'	
Fred told us that Jack	
2 Robert said to Jill, 'Have you been to Cambridge.'	
Robert asked Jill if she	
3 When the boys come home, Mrs Broke said, 'I've made so	ome
sandwiches.'	
Mrs Brokes told the boys that she	
4 'I know your cousin, 'said Tom. 'I met her in Amsterdam.'	
Tom said he knew my cousin because he	
Bob was talking to Jean, and he said, 'Have you ever been to Japan's	?"
Bob asked Jean if she	

Passive voice-Туюк мамиле

Passive Voice тун түзүлүшу

Англис тилинде Passive Voiceтун үч чактык тобу бар: Indefinite, Continuous жана Perfect. Perfect Continuous жана Future Continuous туюк мамиледе колдонулбайт. Ал эми Future in the Pastтын формалары сүйлөө жана жазуу речинде абдан сейрек жолугат жана аз колдонулат.

Passive Voiceтун чактары to be жардамчы этишинин өзүнө тиешелүү чактагы формалары (am, is, are, was, were, shall be, will be) жана негизги этиштин атоочтугунун өткөн чактагы формасы (Participle II) менен түзүлүшөт:

Present	Past	Future
---------	------	--------

	written.	written.	The book will be written.
Continuous	The book is being written.	The book was being written.	na mik laswijas I N
Perfect		The book had been written.	The book will have been written.

Туюк мамиленин суроолуу жана тангыч түрлөрү жалпы эрежеге ылайыктуу эле түзүлөт, б.а. суроолу түрүндө жардамчы этиш to be биринчи орунга, ал эми тангыч түрүндө to be ден кийин not колдонулат. Жардамчы этиш to be нин кыскартылып колдонулушу жай даражанын чактарын түзүүдө кандай колдонулса, бул жерде да ошондой колдонулат:

Is the book written by him? The book is not written by him.

Passive Voice тун түзүлүшүнүн түрлөрү

Англис тилинде Passive Voice ар кандай сүйлөм түрмөктөрүндө жолугушат. Эгерде туюк даражанын ээси жай мамиленин тике толуктоочу менен берилсе тике туюк мамиле, кыйыр толуктооч менен берилсе - предлогдуу туюк мамиле деп аталат.

Тике туюк мамиле. Көпчүлүк убакта тике туюк мамиледе өтмө этиштер менен түзүлөт. Мындай учурларда кыймыл-аракеттин ээси белгилүү да, белгилүү эмес да болушу мүмкүн. Эгерде ээси белгилүү

болсо ал by деген предлог менен кошо колдонулат:

The delegates will be met at the station.

Делегаттарды вокзалдан тосуп алышат.

The General was followed into the room by his daughter.

Генералды бөлмөгө кызы ээрчитип кирди.

A new book is being written by writer.

Жазуучу тарабынан жаңы китеп жазылып жатат.

Тике туюк мамилеге төмөндөгүдөй дагы эки өзгөчөлүктөр мүнөздүү:

а) Субъективдүү инфинитив түрмөгүнүн негизги бөлүгүндө колдонулушу:

Ann is said to be a first-class teacher.

Аннаны эң мыкты мугалим деп айтышат.

They are supposed to know something about science.

Алар илим жөнүндө бирдеме билишет.

б) It ат атоочу формалдык ээ маанисинде өзүнүн баяндоочу болгон to say, to report, to announce, to explain, to think, to know, to expect, to feel, to suggest ж.б. этиштер менен жаксыз сүйлөмдөрдө колдонулушу:

It is said that Bolot studies at school.

Болот мектепте окуйт деп айтып жүрүшөт.

It was known that he was a well-known writer.

Аны белгилүү жазуучу деп билишчү.

Кыйыр туюк мамиле. Англис тилинде көптөгөн этиштер тике жана кыйыр толуктооч менен колдоно беришет. Аларга to tell, to give, to offer, to show, to promice, to send, ж.б. этиштер киришет. Ушуга байланыштуу бул этиштердин туюк мамилесинин эки түрү бар:

а) Тике туюк мамиледей колдонулушу (A book was given to me)

б) Кыйыр туюк мамиледей колдонулушу (He was given a book)

Кыйыр туюк мамиле to tell менен жана to give этишинин зат атооч менен кошулуп, бир түшүнүктү көрсөткөн to give a chance, to give a job, to give orders, to give command ж.б. түрмөктөрү менен кеңири колдонулат:

You explain anything because there wasn't anything to tell you.

Айта турган эч нерсе болбогондуктан сизге эч нерсе айтылган жок.

Тушундуруугө мага мүмүкүнчүлүк берилген жок.

Предлогдуу туюк мамиле. Англис тилинде көптөгөн этиш сөздөр өздөрүнөн кийин предлог талап кылышат. Бул этиштердин туюк мамиледе колдонуусуна ченем жок. Ошондуктан булар кыйыр туюк мамиледе көп колдонулат:

You have been a good deal talked about.

Сиз жөнүндө көп сөз болду.

The room looked as if it had not been lived in for years.

Бөлмө көп жылдар каралбай (адам жашабай) калгандай көрүндү.

Passive Voice тун чактарынын колдонулушу

Англис тилинде Passive Voiceтун сүйлөөсү кыймыл-аракеттин кайда багытталгандыгын баса көрсөткүсү келгенде колдонулат. Туюк мамиленин чактарынын колдонуу мааниси көпчүлүк

убактарда жай мамиленин чактары кандай колдонулса ошондой. Бирок, кээ бир этиштердин лексикалык маанисине жана бир топ чактардын туюк даражада кемдигине байланыштуу бул эки мамиле колдонуу мааниси боюнча айырымаланып да турушат.

Passive Voice ту чактары боюнча алганда, ал айырмачылыктарга

төмөндөгүлөр киришет:

1. Indefinite чактары боюнча туюк мамиленин колдонулушуна этиш сөздөрдүн контексттеги кыймыл-аракеттин созулушу туруктуулугуна жана дароо эле бүтүп калышына байланыштуу.

Туруктуулты жапа дарос эт торос түрүндүй жапа дарос эт бүтүп көрсөткөн этиштер эки мамиледе бирдей эле деңгээлде колдонулушат. Ал эми дароо эле бүтүп калган кыймыл-аракетти көрсөткөн этиштерде Passive Voice көбүрөөк колдонулат:

Everything was settled twenty minutes after I arrived here.

Мен келгенден жыйырма минутадан кийин баары чечилди.

The house was very solidly built.

Там абдан бек курулду.

2. Continuous чактары боюнча эки мамиле тең бирдей эде деңгээлде колдонулушат. Бирок Future Continuous Passive тин жоктугуна байланыштуу анын ордуна Future Indefinite Passive колдонулат:

What do I need to take with me? - Nothing.

Everything you need will be provided for you.

Мен өзүм менен бирге эмне алышым керек? - Эч нерсе.

Сиз эмне керектей тургандыгыныз менен жабдылып турасыз.

(Бул жогорудагы сүйлөмдө келерде белгилүү бир убакытка анын жабдылып тураары жөнүндө сөз болуп жатат).

3. Perfect чактары боюнча дагы эки мамиле бирдей эле денгээлде колдонулушат. Болгон айырма Present Perfectтин туюк мамилесинин өткөн бир убакта башталып, ушул учурдун алдында бүтүп же дагы эле уланып жаткан абалды көрсөткөн этиш сөздөр менен сейрек колдонуусунда:

We have been separated fot three years.

Англис тили менен кыргыз тилинин туюк мамилелеринин

өзгөчөлүктөрүнө төмөндөгүлөр киришет:

1. Англис тилиндегидей эле кыргыз тилинде туюк мамиле өтмө этиштер менен колдонулат. Бирок, кыргыз тилинин бардык чактарынын туюк мамилеси бар.

- 2. Англис тилинде туюк мамиле *to be* жардамчы этиши жана атоочтуктун өткөн чактагы түрү менен түзүлсө, кыргыз тилинде негизги этишке *-ыл* мүчөсүн жалгоо менен түзүлөт.
- 3. Англис тилинде жай мамиледеги турган сүйлөмдүн ээси туюк мамиледе *by* менен бирге берилсе, кыргыз тилинде анын тарабынан деген сөз менен формалдуу түрдө берүүгө болот:

This book was written by Ch. Aitmatov.

Бул китеп Ч.Айтматов тарабынан жазылды.

4. Кыргыз тилинде кайсы сөзгө басым коюп айтуусун мүчө аркылуу берүү мүнөздүү болуп эсептелинет. Ал эми англис тилинде сүйлөмдө сөздөрдүн катышы сүйлөмдөгү сездөрдүн туруктуу орду менен берилгендиктен, туюк мамиленин колдонулушу сүйлөөчүгө ыңгайлуу, ошондуктан кыргыз тилине караганда англис тилинде туюк даражанын формасы бир топ кеңири таралган. Буга аныктама катары англис тилинин туюк мамилелеринин формалары кыргыз тилине которгондо, кыргыз тилинин жай мамилелери менен берилиши болуп эсептелет.

	Passive vo	ісе - Туюк мам	миле
белгисиз, кыймыл-ар колдонулат	миледе, кыймыл-араке башкача айтканда ээс акеттин аткаруучус г.Эгер,туюк мамилед ыгы белгилүү болсо with	и белгисиз бол у белгилүү е кыймыл-ар	пот. Эгер туюк мамиледе болсо, <i>by</i> -предлогу акеттин эмне менен
Present	Be	V3	The man is followed by
Indefinite Белгисиз учур чак	Атм(жекелик сандың 1-жагы үчүн) Із(жекелик сандын3-жагы үчүн) Аге(жекелик сандын 2-жагы үчүн,көптүк сандын 1-2-3-жактары үчүн)	I - Local	the dog. Кишинин артынан ит ээрчип келе жатат. Не is envied for everybody. Ara баары ичи күйүшөт. The little one is well looked after. Кичинесин жакшы багышат.
Past Indefinite Белгисиз өткөн чак	Ве Was(жекелик сандын 1-3-жактары үчүн) ↑ Were (жекелик сандын 2-жагы үчүн, көлтүк сандын	V3	Nick was hit by the ball.Никке топ тийди. He was bitten by a dog. Аны ит тиштеп алды.The bread was cut by Jack with a knife. Жек нанлы

1, - 0 1, 1	бардык жактары үчүн)	DANKIJA DALYCETA V DOMENIA	бычак менен туурады. The actor was very much talked about. Бул актер жөнүндө көп сөз кылышат.
Future Indefinite Белгисиз келер чак	Shali be (жекелик жана көптүк сандын 1- жактары үчүн) Will be (жекелик жана көптүк сандын 2-3- жактары үчүн)	V3	You'll be told another tale tomorrow. Эртен сага башка жомок айтып берем. You will simply be laughed at if you wear that silly hat. Бул шлапаны кийсен бары күлүшөт.
Future Indefinite in the Past Өткөн келер чак	Shoud be (жекелик жана көптүк сандын 1-жактары үчүн) Would be (жекелик жана көптүк сандын 2-3-жактары үчүн	V3	I thought I should be given some advice. Mara кеп-кенеш беришет деп ойлодум эле.
Present Continuous Созулма учур чак	Am being (жекелик сандын 1-жагы үчүн) Аге being (жекелик сандын 2-жагы үчүн) Is being (жекелик сандын 3-жагы үчүн)	V3	The room is being cleaned. Бөлмөнү тазалап жатышат.
Past Continuous Созулма өткөн чак	Was being (жекелик сандын1-3 жактары учун) Were being (жекелик сандын2- жагы үчүн, көпүлүрлөрдүн бардык жактары үчүн)	V3	The tale was being told by her grandmother when I entered the room. Бөлмөнү ачсам, чоң энеси ага жомок айтып берип жаткан экен.
Present Perfect Учур чактагы перфект	Have been Has been (жекелик сандын 3- жагы үчүн)	V3	The work has been finished. Иш бүттү. He has been asked a very difficult question. Ага өтө кыйын суроо беришти. I have been promised a bicycle if I do well on my

	To the		exams.Эгер экзамендерди жакшы таппырсам,велосипед сатып беребиз дешти.
Past Perfect Өткөн чактагы перфект	Had been (Бардык жактар үчүн)	V3	When my housework had been completed I turned on the television. Үй тапшырмамды бүтүрүп коюп, телевизорлу жандырдым.
Future Perfect Келер чактагы перфект	Shall have been(жекелик жана көптүк сандын1-жактары үчүн) Will have been (жекелик жана көптүк сандын2-3-жактары үчүн)	V3	The letter will have been written by 3 o'clock. Катты саат 3 кө чейин жазып бүтүшөт.
Perfect Future in the Past Өткөн перфектин келер чагы	Should have been		I thought the room would have been cleaned by my arrival.Менин бөлмөмдү мен келгенче тазалап коюшат деп ойлодум эле.

Passive sentences

Practice

A Rewrite the sentences using Passive voice.

Example:Yesterday I......a film,today I can't.(can/to watch)

Answer: Yesterday I could watch a film, today I can't.

- 1)Last week weswimming,this week we can't.(can/to go1)
- 2)Maybe the Smiths.....a new house next year.(can/to build)
- 3)I f you try hard ,you.....your examinations.(can't/to pass)
- 4) When I was five, I.....(not/can/to swim)

- 5)Dennis.....the trumpet after four months.(can/to play)
- 6) Luke has passed his driving test, now he.....a car.(can/to drive)

7)For three weeks I.....to him on the phone.(not/can/to speak)

8) Alex.....his homework when his desk is in such a mess.

(not/can/to do)

9)They wre so busy,they.....me a text message.(not/can/to write)

10)Lisa.....her dresss.She can wear it again.(can/toclean)

B Rewrite the sentences using passive voice. Example:Peter writes a letter. Answer: A letter is written or A letter is written by Peter.

1)Julia rescued three cats.2)The students handed in the reports.3)Maria crashed into the blue car.4)Alex learned the poem.5)Steven has forgotten the book.6)The mechanic has not repaired the DVD recorder.7)They play handball.8)Sue puts the rucksack on the floor.9)The girls had lost the match.10)The teacher is not going to open the window.

Passive in simple past

C Rewrite the given sentences in Passive voice.

Example: Frank built a house. Answer : A house was built or A house was built by Frank.

1) She bought four apples.2) We won the match.3) The man stole the blue car.4)The police arrested the thieves.5) Jack swam the 200 metres.6) The dog bit the old lady.7) Tom and Max ate five hamburgers.8) Oliver taught the children. 9) Victoria rode the brown horse. 10) Grandmother told good stories.

Simple present passive voice

D Rewrite the given sentences in passive voice.

Example: Frank builds a house. Answer: A house is built or A house is built by Frank.

1)Mr Jones wathes the film.2)The people speak English.3)He reads comics.4)We play volleyball.5)They sing the song.6)I take photos.7)She does the homework.8)The policemen help the children.9) He writes text messages.10) Mother waters the flowers.

Active or passive

E They listen to music. She is reading an e-mail. These cars are produced in Japan. Alan teaches Geography. German is spoken in Austria. Lots of houses were destroyed by the earthquake. Henry Ford invented the assembly line. The bus was hurt. You should open your workbooks. Houses have been built.

nurt	Tou should open you
	nange the active sentences into passive sentences. Use the words in brackets
FC	nange the active sentences into passive sentences
().	We sell tickets for all shows at the box office. (Tickets for all shows/sell/at the
1	office)
1	Thomas Edison invented the electric light bulb. (The electric light
bul	Consent Pari
	Thomas Edison)
	Thomas Edison)
2	(The office/paint/last week)
-	Someone painted the office last week. (The
2	Several people saw the accident. (The accident/see/by several people)
3	Several people saw the accident. (The deviation of the several people saw the accident.)
4	Where do they make these video recorders? (Where/these video records/make)
4	where do they make a
-	Six countries signed the agreement. (The agreement/sign/by six countries)
5	Six countries signed the agreement (The agreement)
	A stranger helped me. (I/help/b y a stranger)
6	A stranger helped me. (I/help/o y a stranger)
7	They don't deliver the post on Sundays. (The post deliver the post of Sundays.)
	form in brackets ().
0	Put in the correct active or passive form in brackets ().
F	iat (*) was started (started/was started) by a group of Italian businessmen in 899. In 1903, Fiat (1)
I C	899. In 1903, Fiat (1)

Fiat (6)
H Make questions from the passive sentences in brackets (). ► (That car was made in Germany.) Where was that car made? 1 (Mary was examined by the doctor this morning.) When
2 (The food will be prepared on Friday.) When
3 (This window has been broken three times.) How many times
I Write the negative of the sentences in exercise A. ► That car was not made in Germany.
Mary
The food
3 This window
This Willdow
J Complete the sentences with a passive form of the verb in brackets (). Bread is made (make) from flour. I was at school when these houses were being built (was building). Cakes
K Complete the sentences with the correct passive form of the verb in brackets (). ► The castle was built (build) in 1546. ► These mountains can be seen (see) from a great distance. 1 This houses

8 The new models will (deliver) next week.

Sequence of Tenses - Чактардын ээрчишүүсү

Этиштин чактарынын ээрчишүүсү англис тилинин жалпы грамматикалык законуна баш ийет. Эгерде баш сүйлөмдүн баяндоочу өткөн чакта турса, багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочу да өткөн чакта турушу керек. Негизинен төмөндөгү үч эрежени билүү абзел.

1. Эгерде толуктооч багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракети баш сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракети менен бирдей убакытта өтсө, багыныңкы сүйлөмдө Past Indefinite же Past Continuous колдонулат:

Asan told me that his father was a doctor.

Асан мага атасы доктор болгонун айткан.

I knew that he was a good pupil.

Мен анын жакшы окуучу экенин билчүмүн.

Akmat thought that I was singing an English song.

Акмат мени англис ырын ырдап жатат го деп ойлоптур.

 Эгерде толуктооч багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракети баш сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракетинен мурда өтсө, багыныңкы сүйлөмдө Past Perfect Tense колдонулат:

I was sure that he had left Bishkek.

Мен анын Бишкектен кетип калгандыгына ишенгем.

He said that he had lost his watch.

Ал саатын жоготтум деген.

He said that he had translated the article by 5 o'clock.

Макаланы саат 5ке чейин көтөргөм, деди ал.

3. Эгерде толуктоочтун багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракети өткөн чакта турган баш сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыл-аракетине келер чактык катнашта турса, багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочу Future in the Pastтын бир формасында колдонулат:

He said that his brother would study at the Institute.

Ал бир тууганын институтта окуйт деп айтты.

We knew that he would finish his work in time. Ал жумушун убагында бүтөрүн биз билгенбиз.

Эскертүү: Эгерде баш сүйлөмдүн баяндоочу учур чакта турса, багыныңкы сүйлөмдүн баяндоочу кайсы чактык катнашты көрсөтсө ошол чак колдонулат:

I know that he lives in Moscow.

Мен анын Москвада жашап турганын билемин.

I know that he lived in Moscow.

Мен анын Москвада жашагандыгын билемин.

Англис тилиндегидей кыргыз тилинде чактардын ээрчишүү ыкмасы жок. Ошондуктан сүйлөөчү баш жана багыныңкы сүйлөмдөрдө кайсы убакытта болор кыймыл-аракетти туюндургусу келсе, ошол маанини көрсөтө турган чактар колдонушат.

THE IMPERATIVE MOOD – Этиштин ынгайлары

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде ыңгай кыймыларакеттин айлана-чөйрөдөгү көрүнүштөргө болгон мамилесин туюндурат. Ыңгай аркылуу чындык, чындык эмес, мүмкүн болуучу, каалоо шартталган ж.б. кыймыл-аракеттерди көрсөтүүгө болот.

Баяндагыч ыңгай кыймыл-аракеттин учурда, өткөндө же келерде даана болордугун билдирет. Жогоруда берилген чактардын төрт тобу даана боло турган кыймыл-аракетти көрсөтүп, баяндагыч ыңгайга тиешелүү болушат.

THE IMPERATIVE MOOD – Буйрук ынгай

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде буйрук ыңгай сүйлөөчүнүн өтүнүчүн, буйругун, кенешин, чакыруусун, тыюу салуусун ж.б. туюндуруш үчүн колдонулат.

Буйрук ыңгайдын жай түрү инфинитивдин бөлүкчөсүз түрүнө

туура келет:

to read - read! - окунуз (оку)! to go - go! - балыңыз (бар)!

Таңгыч түрү жардамчы этиш do жана not тун жардамы менен түзүлөт. Do not дайыма don't болуп кыскартып айтылат:

Don't write! - Жазбаңыз, жазба! Don't go! - Барбаңыз, барба!

Жардамчы этиш do буйрук ыңгайдын жай түрүнүн астында өтө эле өтүнгөндүктү билгизгенде коюлат:

Do take care of yourself! - Өзүнүздү сактаңыз!

Do be ready at 5! - Саат бешке даяр болуп турсаныз!

Ишендирүү, макул болуу, суроо катарында биринчи жана үчүнчү жакка кайрылганда, let этиши жана инфинитивдин to бөлүкчөсүз формасы колдонулат:

Let us go to the cinema. - Жүрбөйсүзбү, киного баралы.

Let them go there. - Мейли, алар тыякка бара беришсин.

Let him read. - Мейли ал окусун.

Терс түрү do not тун жардамы менен түзүлөт:

Don't let him do it! - Ал иштебей эле койсунчу! Don't let him read! - Ал окубай эле койсунчу!

Кээде do суз деле колдонулат:

Let him not do it! - Ал иштебей эле койсун!

Let us not go to the theatre! - Театрга барбай эле коелу.

THE SUBJUNCTIVE MOOD – Шарттуу ниет ынгай

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде шарттуу-ниет ыңгай жоромолдонгон, мүмкүн болуучу кыймыл-аракетти туюндуруш үчүн колдонулат. Кээде чындыкка карама-каршы болгон кыймыларакетти көрсөтөт:

I wish it were spring now!

Азыр жаз гана!

He would have come if he had not been ill.

Эгерде ооруп калбаса, ал келмек.

Англис тилинде сүйлөөчүнүн оюн же анын мамилесин аныкташ үчүн шарттуу-ниет ынгай даана боло турган кыймыл-аракетти туюндуруш үчүн колдонулат:

It's surprising that they should be late.

Алардын кечигип жатканы тан калаарлык.

ынгайдын Англис тилинде шарттуу-ниет (жөнөкөй) жана аналитикалык (татаал) эки түрү бар:

,	Present Subjunctive	Past Subjunctive
синтетикалык	I He (she) We You They	I He (she) We You They

DESCRIPTION OF CHARLES	ive Perfect Subjunctive
Indefinite Subjunct	ive Perfect Subjunctive
4 4	

I He (she) We You	should	ask	He (she) We You	should have asked
They	J		They	

Шарттуу-ниет ыңгайдын формаларынын колдонулушу.

Present Subjunctive учурдагы, келердеги жана өткөндөгү сүйлөөчүнүн өтүнүчүн, каалоосун, талабын, сунушун ж.б. көрсөтүш үчүн колдонулат.

Мисалы:

1. Илептүү сүйлөмдө Long live... (жашасын...) сөз айкалышы менен:

Long live the Democracy!

Жашасын Демократия!

2. It is necessary, Ît is important, It is better ж.б. менен башталган багыныңкы сүйлөмдөрдө, көпчүлүк убактарда Indefinite Subjunctive колдонулат:

It is necessary that all the peoples join (should join) their efforts in the struggle for peace.

Бардык элдер өздөрүнүн аракеттерин тынчтык үчүн күрөшкө

бириктириши зарыл.

Past Subjunctive чындык эмес, чындыкка карама-каршы маанидеги кыймыл-аракетти көрсөтүш үчүн учур жана келер чак маанисинде колдонулат:

If it were not so late, I should go with you.

Эгерде мынчалык кеч болбогондо, мен сени менен бармакмын

Past Subjunctive чындыкка жакындабаган, аткарууга мүмкүн эмес болгон кыймыл-аракеттерди туюндуруш үчүн багыныңкы (шарттуу, толуктоочтук, бышыктоочтук) сүйлөмдөрдө көп колдонулат:

If I were you, I should often go to the cinema.

Эгерде мен сенин ордунда болсом, мен киного тез-тез барып турмакмын.

I wish I knew how to do it.

Муну кандай жасоону билсем ээ.

Indefinite and Perfect Subjunctive мүмкүн болуучу, ылайыктуу, сунуш кылынган ж.б. кыймыл-аракеттерди же боло турган кыймыларакетке сүйлөөчүнүн мамилесин (каалоо, капалануу, кейүү) көрсөтүш үчүн колдонулат.

Бул формалар көпчүлүк убактарда багыныңкы сүйлөмдөрдө колдонулушат. Indefinite Subjunctive багыныңкы сүйлөмдө баш сүйлөмдүн баяндоочу менен бирдей убакта өтүүчү кыймыларакетти туюндуруп колдонулат:

I shall write down your address lest I should forget it.

Адресинди унутуп калбас үчүн жазып алайын.

It's strange that he should think so.

Анын мындай ойлогондугу кызык.

Perfect Subjunctive баш сүйлөмдүн баяндоочунун кыймыларакетинен мурун болгон кыймыл-аракетти көрсөтүш үчүн колдонулат:

It's a pity you should have missed so many lessons.

Сен сабакты көп калтырбасан болот эле.

It's strange that he should have finished his work quickly.

Ал өзүнүн жумушун мынча тез бүткөнү кызык.

Англис тилинин шарттуу-ниет ыңгайы сүйлөөчүнүн кыймыларакетке болгон мамилесине карата (жоромолдогон, мүмкүн эмес, аткарылбоочу) кыргыз тилинин шарттуу же (каалоо, сунуш, өтүнүч) шарттуу-ниет, ал эми боло турган кыймыл-аракет жай ыңгайлары менен которулуп берилет.

MODAL WORDS - Модалдык сөздөр

Модалдык сөздөр сүйлөөчүнүн өзүнүн сүйлөп жаткан оюна болгон мамилесин көрсөтөт, б.а. анын ишенимин, күмөн саноосун, божомолдоосун же сүйлөмдүн маанисине оң же терс баа берүүсүн туюндурат.

Модалдык сөздөр өзүлөрүнүн түзүлүшүнө карата төмөндөгүдөй

болуп үчкө бөлүнөт:

Жөнөкөй модалдык сөздөр: sure, perhaps ж.б.

Туунду модалдык сөздөр: surely, naturally, really ж.б.

Куранды модалдык сөздөр: maybe, to be sure ж.б.

Модалдык сөздөр өзүлөрүнүн маанисине карата төмөндүдөй бөлүнүшөт:

1. Ишенимди туюндуруучу: of course, sure, surely, to be sure

enough, no doubt, naturally.

2. Маакулдукту же маакул эместикти туюндуруучу: fortunately, unfortunately, luckily, unluckily,

happily, unhappily.

3. Күмөн саноону жана божомолдоону туюндуруучу: maybe, perhaps, probably.

4. Күчөтмө маанини туюндурган: indeed, really.

Ушул жогорудагы модалдык сөздөрдүн бардыгы сүйлөмдө киритме сөздүн милдетти

аткарышат:

Perhaps they will come tomorrow. Мүмкүн алар эртең келишет.

5. Берилген суроого оң же терс жоопту туюндуруп, толук бир сүйлөмдүн маанисин берген:

Yes, yes of course., Of course., Oh, yes. Certainly, Yes, indeed. Sure! No. doubt

Perhaps. Maybe ж.б. сөз түркүмдөрү да кирет:

Would you talk to him? - Yes, of course. Сиз аны менен сүйлөшүп коесузбу? - Ооба, ананчы

(айныксыз).

To be формасы

жак	Present Indefinite		Past Indefinite	
	Жекелик сан	Көптүк сан	Жекелик сан	Көптүк сан
1 2 3	I am We are You are They are		I was You were	We were You were They were

То be төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Жардамчы этиш катарында Continuous Tense ти түзүү үчүн:

I am working in the garden. Мен бакта иштеп жатам.

2. Туюк мамиленин бардык чактарынын формаларын түзүү үчүн:

He is invited there. Аны тыякка чакырып жатышат.

3.Байланыштыргыч этиш катарында атоочтук баяндоочтун составында «болуу» деген мааниде колдонулат. учур чакта кыргыз тилине которулбайт:

Asan is a teacher. - Асан мугалим.

4. Негизги этиш катарында «бол», «жүр» маанисинде колдонулат:

They are at school now. - Алар мектепте жүрүшөт.

 Модалдык эгиш катарында to бөлүкчөлүү инфинитив менен колдонулуп, келишим боюнча же мурунтадан пландаштырылган кыймыл-аракетти бүткөрүү керектигин көрсөтөт. Кыргыз тилине «керек» болуп которулат:

Bakyt is to begin this work. – Бакыт бул жумушту башташы керек.

Practice

A Choose the correct form of be(am, are, is)

Example:He...a boy.

Answer: He is a boy.

- 1) I...a girl.2) My father ...at work.3) Trixi and Susi ...my cats.4) The hamster...in the cage.5) I...a painter.6) My green pencil...on the floor.7)Emma and Betty...good friends.8)...from Scotland? 9)His sister... seven years old.10) We ... children.
- **B** Put in the following forms of be(am, are, is) into the gaps. Do not use short/contracted forms.

Example:He...a boy.Answer: He is a boy.

My mother...in the kitchen.2) The pupils ...not at school today.3) Maria's grandmother ...from Brasil.4) I...a football fan.5) It...Sunday today.6)
 They...in the car.7) His pencil case...at home.8)...you from Sheffield? 9)
 I...not your friend.10) Hey John!We ...here

To have формасы

жак	Present Inde	efinite	Past Indefinite	
dusty	Жекелик	Көптүк сан	Жекелик сан	Көптүк сан
1 2 3	I have You have	We have You have They have	I had You had	We had You had They had

To have төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Жардамчы этиш катарында Perfect тобун түзүү үчүн:

I have broken my pencil. Мен карандашымды сындырып алдым.

2. Негизги этиш катарында «бар», «бар эле», «бар болчу», «болот» деген мааниде колдонулат:

I have a red marker. – Менин кызыл маркерим бар.

3. Инфинитив формасы менен колдонулуп, айныксыз аткарыла турган кыймыл-аракетти көрсөтөт:

Aigul has to get up early on Sundays. Айгүл жекшемби күндөрү эрте турушу керек.

Practice

A Complete the following sentences by using the right form of to have(have,has,had)

Example: Fred usually has sugar with his coffee.

- 1) Jack fun at the party last Sunday.
- 2)I'm sorry,but.....to go now.
- 3).....you ever been to Canada?4)Dave.....passed his driving test.5)Can we.....the bill,please?
- 6) The match.....already started when we arrived.7) They.....breakfast at 6.30this morning.8) Do you.....a brother?9) My boss never.....time.10) Doris.....been waiting for Pam for 20 minutes now.

B Look at the underlined forms of have, has or had in the following sentences. Decide whether these

verbs are auxiliary verbs or main verbs?

Example:Lena has a new guitar. Answer-main verb

1) This old house *has* no central heating.2) Do you *have* a glass of water? 3) I have had this computer for three years.4) She has had her dog since 2005.5) Lisa has been singing for 10 minutes now.6) My parents had fish for dinner.7) Did you have a shower this morning?

8) Frank had played tennis when he was 12.9) Look,the bus is coming. We have to hurry.

10) Has Mrs Jones written the essay?

To do формасы

жак	Present Indefinite		Past Indefinite	
	Жекелик сан	Көптүк сан	Жекелик сан	Көптүк сан
1 2 3	I do You do She (it) does	We do You do They do	I did You did She (it) did	We did You did They did

То do төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Жардамчы этиш катарында Present жана Past Indefinitтердин суроолуу жана тангыч түрлөрүн түзүү үчүн колдонулат:

Do you go to the cinema? – Киного барасыңбы? I don't play chess. – Мен шахмат ойнобойм.

2. Буйрук ынгайдын тангыч түрүн түзүү үчүн колдонулат:

Don't open the door! – Эшикти ачпа! Don't go along! – Жалгыз барба!

3. Негизги этиш катарында «жаса», «иште» маанисинде колдонулат: My brother will do his work tomorrow. - Менин бир тууганым жумушун эртен иштейт.

Practice

A Complete the following sentences by using the right form of to do(don't,does,doesn't). Example: Peter works in a shop, but he..... work in an office.

Answer:Peter works in a shop,but he doesn't work in an office.

- 1)My mother likes chocolate, but she.....like biscuits.
- 2) What.....the children wear at your school?
- 3)Lynn's father watches badminton on TV, but he.....watch judo.
- 4) Where the Masons buy their fruit?
- 5).....the cat like to sleep on the sofa?
- 6)Dogs love bones, but they.....iove cheese.
- 7) Where.....Sam and Ben hide their CDs?
- 8)We eat pizza, but we.....eat humburgers.
- 9).....Mrs Miller read magazines?
- 10).....the boys play cricket outside?
- B Complete the following sentences by using the right form of to do (do,don't,does,doesn't)

Example: Peter works in a shop, but he.....work in an office.

Answer:Peter works in a shop, but he doesn't work in an office.

1)The girls love tennis,but they.....love riding.2)WhatSandra sell?
3)Mr Nelson speaks Spanish,but he.....speak Jerman.4)Where.....your parents live?5).....Brenda and Henry bake muffins for their party?6)Max plays tennis, but he.....play hockey.7).....Mr Smith teach English?8)Dorris and Eric read comics,but they.....read books.9) What.....youhave for lunch,Lisa?10).....the chidren learn to cook at school?

C Put in do or does into the gaps.

1).....Peter live with his father?2).....you learn Spanish? 3).....Andrew and Martin ride their bikes to school?4).....they play in the garden?5).....Sandy's hamster live in a cage?6).....the cats sit on the wall?7).....we work in front of the computer?8).....you play the drums?9).....Steve wear pullowers?10).....I clean the bathroom?

Shall формасы

Shall негизги этиштин to бөлүкчөсүз инфинитивдик формасы менен кошо баардык келер чактын биринчи жагынын көптүк жана жекелик санында колдонулат:

Эскертүү: азыркы мезгилде will жардамчы этишин shall этишинин

ордуна колдонсо болот.

We shall have finished it by 6 o'clock. Биз муну саат 5ке чейин

бүтөбүз.

Shall модалдык этиш катарында экинчи жана үчүнчү жактын көптүк жана жекелик санында, жай жана тангыч сүйлөмдөрдө колдонулуп, келер чакта болуучу буйрук, мүмкүндүк, убада берүү, коркутуу катарындагы кыймыл-аракетти көрсөтөт:

Talant shall (will) finish this work at once! Талант бул жумушту дароо

бүтүрсүн!

Will формасы

Will жардамчы этиш катарында бардык учур чактардын биринчи, экинчи жана үчүнчү жагынын көптүк, жекелик сандарында колдонулат:

They will be reading this book at 5 o'clock. - Алар бул китепти саат

5те окушат.

Will модалдык этиш катарында сүйлөөчүнүн кыймыл-аракетти аткаруудагы чечкиндүүлүгүн, эркин, каалоосун, же макулдугун көрсөтөт. Бул учурду андан кийинки негизги этиш to бөлүкчөсүз колдонулат:

I will call you tomorrow. - Мен сиздикине эртең чалам.

Should формасы

Should бардык убакта төмөндөгүдөй формада колдонулат: Эскертуу: азыркы мезгилде «would» жардамчы этишин «should» этишинин ордуна колдонсо болот.

1. Future in the Pastтын биринчи жак жекелик жана көптүк

сандарында:

I told them that we should (would) come the next day. Мен аларга эртеси келебиз деп айткам.

2. Subjunctiveдин бардык жактарында:

I suggest that they should have a rest there. Менимче алар бул жерде эс алышат.

3. Модалдык этиш катарында керектүүлүктү, милдеттүүлүктү жана божомолдоо, мүмкүнчүлүкүктү туюндуруш үчүн бардык жактарда колдонулуп, кыргыз тилинде «керек», «керек эле» деп которулат: He should do it in time. Ал муну убактысында жасаш керек эле.

Would формасы

Would бардык убакта төмөндөгүдөй формада колдонулат:

1. Future in the Pastтын биринчи, экинчи, үчүнчү жак жекелик жана көптүк сандарында: I thought that he would come the next day. - Мен аны кийинки күнү

келет деп ойлогом. 2. Өткөндөгү кайталанып туруучу кыймыл-аракетти туюндуруш учун:

They would walk the streets for hours. - Алар көчөдө бир нече саат басышчу.

3. Сүйлөөчүнүн өтүнүчүнө өтө сылыктык маанини бериш учүн экинчи жакта:

Would you give me your notes for some hours? Кечиресиз, бир нече саатка кол жазмаларынызды берип турбайсызбы?

Modal words

Practice

D Write positive or negative sentences or questions, using have got and the words in brackets().

- ▶ (she not brown eyes) 1 (he a flat in the town centre) 2 (you a car?) 3 (I not a brother)
- 4 (she a headache) 5 (Steve brown hair?)

Now write sentences or questions using have in the Present Simple (have, has, don't have, etc.).

- ▶ (we always eggs for breakfast) We always have eggs for breakfast. 6 (John always a holiday in August)
- 7 (she a bath every Friday) 8 (you a shower in the morning?)
- 9 (I always lunch in the park)

10 (They not a swimming pool)	told mon that we had
E Put the words in brackets () is dialogues.	in the correct order to complete the
► (got – I've – two brothers) brothers or sisters?	A: Have you get any
and a sufficient of the best time	B: Yes.
1 (in Edinburgh – a flat – she's go Scotland?	
	B: Yes,
2 (you – got – have – a headache?)	A: What's the matter?
3 (blonde hair – she – got – hasn't)	B: A: Jane's tall and blonde. B: No you're wrong
4 (have – you – do -	B: No, you're wrong
	B: No, I don't.
5 (he's – a shower – having) ready?	A: Where's Michael? Is he
	B: No,
6 (a car – I – got – haven't) Scotland?	A: Are you going to drive to
	B: No,
7 (you – dinner at seven?	- have - do) A:
В	: No, we always eat at seven-thirty.
 F Some of the sentences are wrong (✓) in the correct sentences. 	Rewrite the wrong sentences and tick
► We've got a holiday in Mexico e	very year. We have a holiday in Mexico
Paul's got a sister in Scotland. ✓	Poff not a best ache)
1 She is tired, but she doesn't have a	cold.
2 I haven't got lunch every day.	Now structed that
3 Have you got a shower every day?	(weally space a holy to be a trees
4 Have you got an English dictionary	v?
Jon Bor and English dictional	A STATE OF THE PARTY OF THE PAR

5 Do you have a headache?
6 I have got a holiday in Spain ever year.
7 We've got a large garden.
8 I've got a bath at ten and I go to bed at eleven.
9 They're having got dinner at the moment.
10 They've got two dogs.
11 Have got a good weekend!
12 Have you got a motorbike?
G Complete the sentences, using the correct forms of make, do, have or get. Be careful that you use the correct tense. He was making a cup of coffee in the kitchen. We had lunch in a very pleasant little restaurant yesterday. She always excited before her birthday. A: Helen is ill. B: Oh dear. I hope she will better soon. We have two some homework every evening. I think I've aterrible mistake. They the shopping and then they went home. I was late because I bost on my way there. It always very hot here during the summer. Could I a quick phone call, please? Please don't so much noise. I twas a lovely surprise and it me very happy. Her parents are old. They are sixty or seventy. How old were you when you married?
H Complete the dialogues, using the correct form of make, do, have or get.
 A: Was the film good? B: No, I got bored in the middle of it. 1 A: Could you some shopping for me? B: Yes, what do you want me to buy?

- 2 A: Were you pleased by the news? B: No, it me very unhappy.
- 3 A: Was it a warm day?

B: Yes, but it rather cold in the evening.

4 A: Are you hungry at the moment?

B: No, I a big meal a couple of hours ago.

5 A: Did he pass the test?

B: No, he a lot of mistakes.

6 A: Are you ready to go out?

B: No, I'm not. I want to a wash first.

7 A: Could you repair this for me?

B: Yes, but I can't the job until tomorrow.

Modal Verbs -- модалдык этиштер

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде модалдык этиштер сүйлөөчүнүн кыймыл-аракетке болгон мамилесин б.а. мүмкүнчүлүгүн, керектүүлүгүн, болоордугун, аткара алуусун ж.б. туюндуруш үчүн колдонулат.

Модалдык этиштерге can (could), may (might), must, ought (to), need кирет. Кээ бир убактарда модалдык мааниде to have, to be,

shall, should жардамчы этиштери да колдонулат.

Кыргыз тилинин модалдык этиштеринен англис тилинин модалдык этиштеринин айырмасы, алар негизги жана жардамчы этиштерге караганда өзүлөрүнүн колдонуусу жана формаларынын толук эместиги менен айырмаланып турушат.

Ал айырмачылыктар:

1. Сап жана тау учур жана өткөн чакта, ал эми must учур чакта гана колдонулат:

Present Indefinite: can, may, must

Past Indefinite: could, might.

2. Модалдык этиштердин инфинитив жана атоочтук формасы жок.

3. Модалдык этиштер Present Indefiniteтин III жак жекелик санында «s» мүчөсүз колдонулат:

He can play ball. He must play ball. He may play ball.

4. Модалдык этиштер суроолу жана таңгыч сүйлөмдөрдө башка жардамчы этиштерсиз эле колдонулат. Суроолу сүйлөмдө модалдык этиштер биринчи орунга коюлат:

Can you do it? May you do it? Must you do it?

5. Тангыч түрүндө модалдык этиштерден кийин not коюлат. Ал эми сап – учур чакта *not* менен бирге жазылат:

She *cannot* read it. She must not read it. Ал муну окуй албайт. Ал муну окууга милдеттүү эмес.

Сап этиши

Can – модалдык этишинин эки формасы бар:

чак	жай түрү	суроолуу түрү	тангыч түрү	
Present Indefinite	I can read	Can I read?	I cannot (can't) read	
Past Indefinite	I could read	Could I read?	I could not (couldn't) read.	

Can – этиши адамдын бир нерсени иштей ала тургандыгын көрсөтүп, негизги этиштин инфинитив формасы менен бирге колдонулат:

She can speak English quite well now. Ал азыр англис тилинде жакшы

сүйлөй алат.

Can – этиши келер чакта колдонулбайт. Бул этиштин ордуна to be able (ал, иштей ал) сөз айкашы өзүнөн кийин инфинитив менен бирге колдонулат:

I shall be able to go to school tomorrow. Мен эртен мектепке бара

алам.

A Form questions from the given words or phrases.

Click on the underlined words/phrases.

Example: play/they/computer games/can

Answer: Can they play computer games?

1) play she can the trumpet ? 2) they e-mails can write? 3) I watch TV can? 4) the cat climb the tree can 5) brother draw pictures your can? 6)can talk parrot the? 7) you come can when? 8) what

Do can we? 9)can have our friends lunch where? 10) can your sing sister how?

Мау этиши

Мау модалдык этишинин төмөндөгүдөй эки формасы бар:

чак	жай түрү	суроолуу түрү	тангыч түрү
Present Indefinite	I may go	May I go?	I may not go

Past	I might go	Might I go?	I might	not
Indefinite	11 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 1	SELECTED ST.	(mightn't) go	Ven

Мау төмөндөгүдөй мааниде колдонулат:

1. Мүмкүнчүлүк жана уруксат маанисинде:

You may use dictionaries. Сиз сөздүктөрдү колдонсонуз болот.

May I ask you a question? Сизге суроо берүүгө мүмкүнбү?

2. Мүмкүнчүлүктү көрсөтүү маанисинде:

May I go out? - Yes, you may. Сыртка чыгууга мүмкүнбү?- Мүмкүн.

3. Ишенбөөчүлүк, күмөн саноочулук мааниде:

She may come today or tomorrow. – Ал мүмкүн бүгүн же эртен келет. Келер чакта таудин ордуна to be allowed сөз айкалышы өзүнөн кийин инфинитив менен бирге колдонулат.

He will he allowed to go to the cinema. - Ал киного бара берсе болот.

(Уруксат берилет).

Must amuun

Must модалдык этиши милдеттүүлүктү көрсөтүү менен «керек» (сөзсүз), деген мааниде колдонулат:

The teacher must come in (on) time. Мугалим (окутуучу) убагында

келиши керек.

Must модалдык этишинин ордуна келер жана өткөн чакта to have этиши өзүнөн кийинки инфинитив менен колдонулат:

They had to go to school at 9 o'clock. - Алар мектепке саат 9да

барышы керек эле.

Ought, need этиштери

Бул эки модалдык этиштердин бир гана учур чактагы формалары

бар. Экоө тен кыргыз тилине «керек» деп которулат.

Oughtтон кийин негизги этиш to бөлүкчөсү менен бирге инфинитив формасында колдонулат да, сүйлөөчүнүн өз алдынча же жалпы эле милдеттүүлүгүн туюндуруш үчүн колдонулат:

You ought to do it at once. Муну сиз дароо жасай коющунуз керек.

Ought этиши Perfect Infinitive менен бирге өткөндөгү аткарылбай калган кыймыл-аракетти көрсөтөт:

You ought to have come in time. - Сиз өз убагында келишиниз керек

эле.

Need кыймыл-аракеттин айныксыз болуш же болбош керектигин көрсөтүш үчүн көпчүлүк убактарда суроолуу жана тангыч сүйлөмдөрдө колдонулат:

I needn't tell you how important that is. - Мунун кандай манилүү

экендигин сизге айтпай эле коюш керек.

Practice

B Complete the sentence with can, can't or couldn't and the verbs in brackets ().

- You don't have to shout. I can hear (hear) you very well.
- ▶ I couldn't watch (watch) that programme last night because I had to go out.
- 1 He (play) last week because he was injured.
- 2 He eats in restaurants all the time because he (cook).
- 3 I (give) you a lift in my car because it isn't working at the moment.
- 6 She's very good at music. She (play) three instruments.
- 7 I (find) my address book. have you seen it?
- 8 He spoke very quickly and I (understand) anything he said.
- 9 We (go) on the trip because we (afford) it. It was very expensive.
- 10 I(do) any more work Because I was very tired, so I stopped.
- 11 I'm afraid that I (talk) to you now. I'm in a hurry. I have to be at work in five minutes.
- C Use the words in brackets () to complete each sentence, with can, can't, could or couldn't.
- ▶ Sarah phoned Jane yesterday. (They/not/talk/for a long time, because Jane had to go out.)
- They couldn't talk for a long time, because Jane had to go out
- 1 Grandma needs her glasses. (She/not/see/anything without her glasses.)
- 2 Mary won her race. (She was so tired after the race that she/not/stand up.)
- 4 John and Anna have a wonderful view from their hotel room. (they/see/the whole
- of the city.)
 They
- D Look at this table and complete the sentence using can, could, or will be able to.

	LAST YEAR	NOW I
Joy	swim 100 metres	swin 1000 metres
Mark	type 15 words per minut	e type 30 words per minute
Anne	speak only a little French	h Speak French quite well
Carol	only cook omelettes	cook quite well
Tom	only play the piano	play the piano and violin
Susan	ride a bike	drive a car

HOPES FOR THE FUTURE swim for her club team te work as a secretary work as an interpreter work as a chef be a professional musican drive a racing car

use your photocopier		close the window	
	Use the words in brack	xets () and the words in the	e box.
6 (can – this letter for m	e – you – post – ?)	A State of the Line of the Lin	
5 (please – the menu – p	bass - you - could - ?		
4 (may – borrow – your	camera tomorrow – I	-7)	
		0)	
3 (your mobile – please	- use - I - can - ?)		
2 (we – listen – to your i	new CD – can – ?)	ret clott	
1 (please $-I - may - ag$	lass of orange juice -	have – ?)	
Could I have a return tic	ket to York, please?		
E Put the words in brack ▶ (have – a return ticket			
hopes that one day			
5 Last year Susan	Nov	v,	and she
4 Last year Tom	Now,		, and if he
2 Last year Anne		l if she work hard, perhap	S
1 Last year Mark	Now, .		
perhaps she'll be able to	work as an interpreter	quite well, and if she st	udies nard,
1 1111 11-1-4-		quite well, and it she so	udies maid,

Condose the right word from the words in brackets (), and put it in the gap. Could (May/Could) you give me one of these forms, please?							
In the street:							
Excuse me, officer, (could/may) you tell me how to get to the station?							
2 At a railway station:							
A: Let's have our sandwich here.							
B: (Couldn't/Can't) you read? Look at the notice; it says:							
'FOOD (MAY/COULD) NOT BE EATEN IN THIS WAITING							
ROOM.'							
3 A: (Could/May) you phone Jenny about tomorrow's meeting?							
B: I (may not/can't/couldn't) phone her because she has lost her mobile.							
4 A: (May/Could) someone help me?							
B: What (may/can) I do to help you?							
A: We need to move the chairs and to clean this room. Can you help?							
B: I'm afraid I (may not/can't) move the chairs because of my bad back.							
D. I in united 2 to the control of t							
H The 'Hotel Strict' is not a very nice hotel. It has a lot of rules. Read the list of							
rules, and change each one into a sentence using must or must not.							
7.4.1.5, 4.1.4 5.1.4.1.5							
Notice to guests							
Leave your key at reception when you go out. Do not take food into your room.							
Vacate your room by 9 a.m. on the day you leave. Pay for your room when you arrive. Return to the hotel before 10 o'clock every night. Do not smoke in the restaurant.							
Return to the notel before 10 6 clock every hight. Do not smoke in the restaurant.							
▶ You must leave your key at reception when you go out.							
1 You food into your room.							
2 for your room when you arrive.							
3 your room by 9 a.m. on the day you leave.							
4in the restaurant.							
5 to the hotel before ten o'clock every night.							
J to the note: before ten e electrically ingin							
I Look at this table of instructions for students in a school. Use the table							
to make sentences with must or							
to make sentences with must of							
Yes No							
Attend all classes.							
Take school books home with you.							
Make a noise in the corridors. Write in school books.							
With it school books.							
Arrive for lessons on time.							

➤ You must attend all classes.
1 school books home with you. 109

2 a noise in the corridors.
3 in school books.
4 for lessons on time.
5 your own pens and paper.
J Jour Com Particular Landing of the Country of the Salaka
J Rewrite the sentences in brackets () using must or
J Rewrite the sentences in blackets () using must of
► (Have some of this fish. It's wonderful.)
You must have some of this fish. It's wonderful
1 (Don't tell lies. It's bad.)
You It's bad.
2 (Passengers: Don't open the door while the train is moving.)
Passengers
3 (Come for dinner with us one evening next week!)
3 (Come for diffile with as one evening next week!)
You one evening next week!
4 (All staff: show identity cards when you enter the building.)
All staff when the enter the building.
5 (It's bad for you to eat so much unhealthy food.)
You so much unhealthy food.
6 (Follow the instructions when using this machine.)
You when using this machine
K ▶ Anna lived in America for three years, so she must speak English.
► Tom's brother doesn't know anything about medicine, so hea
doctor.
1 Jane has an incredible number of CDs. She music a lot.
1 Jane has an incredible number of CDs. She music a lot.
2 Peter doesn't speak German, so he from Germany.
3 This jacket to Janet because it's not her size.
4 That man around here because he doesn't know any of the
street names.
5 Jack a lot of clothes. He wears something different everyday.
6 Sam's grandmother is over 80 years old, so she the Second
World War.
7 You've got ten cats already. You to get another one.
8 Susan buys a new dress every day. She a lot of money on
clothes.
ciotiles.
Y Complete the High middle and an of the
L Complete the dialogues with must, or might and one of the
phrases in the box.
cost a lot of money be a soldier work long hours go to Portugal
come this weekend take much interest also be at the shops be at the gym

► Ruth: I think Ann's brother is in the army.

Susan: I don't know. 2 Fred: Mike's new fl Peter: That	going to do next summer? We, but it's not certain yet. at is all electric – kitchen, heating, everything. s electricity bills. ng to see us this week? her work. She if she finishes the project that and Kim got any children? to two children, but they in them, because they	
never talk about then	, two children, our may	
5 4 January Do you se	ne your new neighbors very much?	
Cambo No they	because they are natury ever at nome.	
6 Daul: Fred's gone (out, hasn't he? Where has he gone?	
A my I don't know I	Ie or he	
Alli. I don't know. I		
M Use should or dialogue.	and one of the phrases from the box in each	
call an ambulance drive home in her car decide for herself borrow money let him cat so much	report it to the police touch anything give you a new cup leave everything where it is move the person yourself do anything about it make him do lots of sport ask someone to take her	
 B: You should reput ▶ A: My daughter B: In my opinion, Your daughter shu 1 A: If someone h 	use near my home where I often hear a child crying. ort it to the police. wants to marry a sailor. What should I do about it? ould decide for herself. as a serious accident, what's the right thing to do? It's not a good idea to move an stead, you to take	
injured person. In the person to hosp 2 A: Last Saturd	stead, you	
broken. What can I expec	t the shop to do?	
D. That		
3 A. My son is 12	years old and he's already very fat.	

James: He can't be a soldier; he's only 16.

B:	Well,					to	eat	too	much,	so	you
Also	you		home				oh a		oed, wha	nh le	do Billion Chasan
thin	g to do?							n robi	bed, wha	t's the	best
B:	Well,	,	you				······		inios vad	2800	You
5 A: B:	weii,	an't w	e. ork bed she	cause s	she's fo				can she g	, zo Y	me? She
ore	opie	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •			- Lago		if the	y can't	t pay in b	ack.	
answ	er, like	those	in the	examp	les.				estions ar		short
he.da	z.warin.c zes.	uotne	S.7.						need to t	~	Yes,
INO.									study ha		~
res.											7
3 (Jo	hn does	n't ne									~
100, . 4 (Ti		l to cl							of a area		~~
O C	hange ea when	ach so	entence ssible.	in br If not	ackets possil	s () ble, v	into a	nega nega	tive sent	ence	with with
(1)	ne need he car no e need a	eeds n	iew tyre	es.) Th	.) Jane e car c	need	ln't pa	y Jim d new	today. tyres.		
2 (Ma	ark need	ls to g	et ever	ything	ready	toda	y.)				
3 (Ma	ary need	s to le	eave at	six o'c	lock.)						
4 (Aı	nn needs	a nev	w bag.)								
			••••••	••••••							

P When there are exams or competitions at Brightside School, the school provides certain things for all the students, but there are other things that the school does not provide. Look at the table.

Examinations The sch art exams paint maths exams rubbers drawing exams paper tennis competitions balls football competitions shirts	brushes pens and pencils rulers and pencils racquets shorts and boots
--	---

n't

(art exams/paint) For art exams, students needn't bring paint.

(tennis competition/racquets) For tennis competitions, students need to bring

1 (maths exams/ pen and pencils)	
2 (football competitions/ shirts)	
3 (drawing exams/ paper)	
4 (art exams/ brushes)	•
5 (tennis competitions/ balls)	
6 (football competitions/ shorts and boots)	
7 (maths exams/ rubbers)	The state of the s
8 (drawing exams/ rules and pencils)	THE THIRD STATE

Verbals - Этиштин атоочтук түрлөрү

Жалпы касиеттери

Англис тилинде этиштин чак, ынгай даражасы жана жак, сан боюнча өзгөргөн түрүнөн башка өзгөрбөгөн түрү да бар. Булар этиштин атоочтук же өзгөрбөгөн жаксыз түрү деп аталат.

Англис тилинде этиштин атоочтук түрүнө инфинитив (the Infinitive), атоочтук (the Participle) жана герундий (the Gerund) киришет.

Этиштин атоочтук түрлөрүнүн өзүлөрүнө мүнөздүү

төмөндөгүдөй өзгөчөлүктөрү бар:

1. Атоочтуктардын жагы, саны жана ынгайы жок.

 Атоочтуктар этиштик маани менен бирге зат атоочтук (инфинитив, герундий) жана сын атоочтук (атоочтук) маанини да туюндурушат.

3. Алар сүйлөмдө баяндоочтук милдетти аткара алышпайт.

4. Алар кыймыл-аракеттин бөлүү убактысын көрсөтө алышпайт да, болгону алардын чамалаштыгын туюндурушат б.а. негизги этиштин болуу убагы менен бирдей жана андан мурун болгондукту кхрсөтүшөт:

He will be able to do it tomorrow. Муну ал эртен жасай алат. He is considered to have lived here in 1917. Аны бул жерде 1917-жылы

жашаган деп эстеп жүрүшөт.

5. Атоочтуктардын жалгыз гана жай мамиледе эмес, туюк мамиледе да өзгөргөн этиштик касиети бар.

to want - to be wanted wanting - being wanted

The Infinitive – Инфинитив

Инфинитив этиш менен зат атоочтун касиетине ээ болгон, кыймыл аракетти же болбосо анын аткарылышынын жакка тиешесиз абалын билдирген этиштин өзгөрбөгөн жаксыз түрү болуп эсептелет. Инфинитив дайыма to- деген бөлүкчө менен бирге колдонулат.

Кыймыл аракетти – же болбосо анын аткарылышынын жакка тиешесиз абалын билдирген этиштин жаксыз формасы инфинитив деп аталат.

Инфинитивдин төмөндөгүдөй формалары бар:

	Infinitive	Continuous	Perfect	Perfect Continuous
Active	to ask	to be asking	to have asked	to have been asking
Passive	to be asked	-	to have been asked	STEELES LINES

Инфинитивдин чактарынын колдонулушу

Indefinite Infinitive негизги этиштин кыймыл-аракети менен бирдей убакытты көрсөтүп колдонулат:

He is very glad to see you. Ал сени көрүп турганына абдан

кубанычтуу.

Continuous Infinitive негизги этиштин кыймыл-аракети менен бирдей убакытта белгилүү бир мезгилде өтүп жаткан кыймыларакетти көрсөтүп колдонулат:

The weather seems to be changing. Аба-ырайы өзгөрүп бара

жаткансыйт.

Perfect Infinitive төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Негизги этиштин кыймыл-аракетинен мурун болгон кыймыларакетти туюндурганда:

I am glad to have bought this book. Мен бул китепти сатып

алганыма кубанам.

2. Модалдык should, could, ought, might, was (were) жана to hope - үмүттөн, to expect - кут, to want - каала ж.б. негизги этиштерден кийин аткарылбаган өткөндөгү кыймыл-аракетти туюндурганда:

kept your promise. Сиз убаданызды have should You

аткарышыныз керек эле да.

Инфинитивдин сүйлөмдө аткарган милдети.

инфинитив to-бөлүкчөсүз этиштерден кийин 3. Модалдык колдонулат.

Мисалы: I shall overcome difficulties.

төмөндөгүдөй инфинитив сүйлөмдө Англис тилинде милдеттерди аткарат:

1. Инфинитив сүйлөмдө ээ боло алат:

To smoke is bad for health. Тамеки тартуу ден-соолукка зыян.

2. Инфинитив суйлөмдө тике толуктооч боло алат:

He came here to see me. Ал бул жерге мени көргөнү келди.

3. Инфинитив татаал баяндоочтун атоочтук болугу боло алат:

Her duty is to answer all letters. Анын милдети баардык каттарга жооп берүү.

4. Инфинитив этиштик татаал баяндоочтун составына кирет: We can begin the experiment. Биз экспериментти баштай алабыз.

5. Инфинитив сүйлөмдө аныктооч боло алат.

He was the first to come here. Ал бул жерге биринчи болуп келди.

6. Инфинитив суйломдо бышыктоочтун милдетин аткарат:

I was too young to think of such things at that time.

Мен ал кезде мындай нерселер тууралуу ойлоого абдан жаш элем.

Инфинитив зат атооч жана жактама ат атооч менен бирдикте өзүнчө синтаксисттик бирикмелерди түзөт. Бул бирикмелер татаал сүйлөм мүчөлөрүнүн милдетин аткаруу менен мааниси боюнча кошмо сүйлөмдөргө барабар.

Инфинитивдин үч бирикмеси бар:

Объективдик инфинитив бирикмеси

Бул бирикме эки бөлүктөн турат, б.а. атоочтук жөндөмөдөгү зат атооч (же объект жөндөмөдөгү ат атооч) жана инфинитив. Сүйлөмдө бул бирикме татаал толуктоочтук милдетти аткарат жана

төмөндөгүдөй учурларда колдонулат:

1. Каалоону туюндурган to want, to like, to prefer, to expect жана кабыл алуу, сезүүнү туюндурган to hear, to feel, to watch, to make (мажбурла), to let (уруксат кыл) ж.б. этиштерден кийин (сезүүнү туюндурган этиштерден кийин инфинитив to бөлүкчөсүз колдонулат):

I want you to come back as soon as possible. Мен сенин мүмкүн

болушунча тез кайра келишинди каалайм.

2. Ойлонууну туюндурган to know, to think, to consider, to believe жана уруксат, буйрук кенеш берүүнү туюндурган to advise, to allow, to ask, to beg, to order, to promise сыяктуу этиштерден кийин:

I don't believe this to be true. Мен анын чын экендигине ишенбейм.

Infinitive or verbs

Practice

A Verb form; named,talks,flies,visited,glued,explored,drew,hurts,raps,worn. Infinitive example: name

B Put the verbs in brackets () into this sentences. Use an infinitive (phone) or to+infinitive

(to phone).

You can't smoke (smoke) here. Smoking is not allowed in this building.

1 I'm sorry I forgot (phone) you yesterday. I was very busy.
2 Don't worry. The exam may not (be) very difficult.

3 Her mother makes her (clean) her room.

4 It's not a very good film. You won't (enjoy) it.
5 She didn't want (wait) any longer, so she left.

6 When are you planning (eat) tonight.

7 She couldn't (reply) because she didn't know what to say.

8 This kind of music makes me
a M. Griand lot ma (OTIVE) HEL Cal.
10 I'm afraid I've forgotten(bring) the map.
10 I'm afraid I've forgotten(Offing) the hap. 11 They might not
the maning as the
C Complete each sentence so that it has the same meaning as the
t-man in brockets ()
of dan't think it's a good idea to argue with min)
T 1 2+ think you should agrile with him.
1 (I won't be able to come to the meeting of I fleat?)
I can't
a (1) eating some friends (onight.)
I've arranged
3 (Listen to what I'm telling you.)
I want you
Don't forget
Don't forget 5 (Perhaps we'll go out for a meal this evening.)
5 (Perhaps we'll go out for a mear this evening)
We may
6 (Allow me to pay for the meal.)
Let
7 (I'd like to do a course in Art History.)
Lwort
8 (He said, 'I'll pay the oill.)
He offered
He offered
Do you want me
10 (His stories were very funny, and I laughed a lot.)
12 (I allowed me to drive her new cal.)
Jane let
Jane let
D Complete the conversation, using the verbs in brackets () with or
D'Complete the control
without to. Charlie: I want (>) to do (do) something interesting this weekend. Can
Charles I want (p) to 25
we (1)(do) something together.
carol: Well, I've arranged (2) (go) on a trip to the coast
with some friends. Do
With some mends. Do

Атоочтук инфинитив бирикмеси

Бул бирикменин биринчи бөлүгүндө жактама ат атооч же зат атооч атооч жөндөмөдө жана экинчи бөлүгүндө инфинитив болот. Сүйлөмдө бул бирикме татаал ээнин милдетин аткарып, төмөндөгүдөй убактарда колдонулат:

1. Ойлонууну жана сезимди туюндурган to think, to believe, to know, to expect, to consider, to suppose, to hear, to see жана билдирүүнү туюндурган to say, to report, to describe ж.б. этиштерден кийин:

He is known to be a good teacher. Ал жакшы мугалим экендиги белгилүү.

2. Буйрук, өтүнүч, кенеш жана уруксат кылууну туюндурган to advise, to allow, to ask, to order ж.б. этиштерден кийин:

I was asked to come at nine o'clock. Мени саат тогузда кел деп өтүнүштү.

Предлог for менен болгон бирикме.

Бул бирикме объективдик инфинитив бирикмесиндей эле түзүлөт да, бирок бирикменин башталышына for предлогу коюлат.

Инфинитивдүү for бирикмеси сүйлөмдө ар кандай милдет аткарат:

1. Татаал толуктоочтук:

We waited for the rain to stop. Биз жаандын токтошун күтүп турдук.

2. Татаал аныктоочтук:

Here are some books for you to read. Сен окуганга мына бир нече китеп.

3. Татаал ээлик:

It will be impossible for me to come tomorrow. Мага эртен келүүгө мүмкүн эмес.

4. Татаал бышыктоочтук:

I have closed the window for you not to catch cold. Сага суук тийип калбасын деп мен терезени жаап койдум.

The Gerund – Герундий

Герундий этиш менен зат атоочтун касиетине ээ болгон этиштин жаксыз түрү. Бул англис тилинде гана бар.

Герундийдин төмөндөгүдөй түрлөрү бар:

HERE AND HOLD	Indefinite	Perfect
Active	asking	having asked
Passive	being asked	having been asked

Герундийдин төмөндөгүдөй зат атоочтук касиеттери бар:

- 1. Суйломдо ээ, толуктооч жана баяндоочтун атоочтук болугу боло алышы.
- 2. Өзүнөн мурун предлог менен бирге колдонулушу.
- 3. Зат атооч менен ат атоочту аныктооч катары кабыл алышы.
- Герундийдин төмөндөгүдөй этиштик касиеттери бар:
- 1. Этиштикиндей жай жана туюк мамилеси бар.
- 2. Өзүнөн кийин тике толуктооч кабыл алышы. 3. Тактоочту аныктооч катары кабыл алышы.
- 4. Негизги этиштин кыймыл-аракети менен бирдей же мурун болгон кыймыл-аракетти туюндуруп чактык үлүшкө ээ болушу.

Герундийдин колдонулушу

Indefinite Gerund негизги этиштин кыймыл-аракети менен бирдей убакта болгон кыймыл-аракетти көрсөтүп колдонулат:

He was fond of reading when he was a child. Ал бала чагында

окуганды жакшы көрчү.

Бышыктоочтук сөздөрдүн же сүйлөмдүн бүт маанисине карата герундий негизги этиштин кыймыл-аракетинен мурун болгон кыймыл-аракетти да туюндуруп колдонулат: I remember meeting you somewhere before. Сизди бир жерде

жолуктурсам керек.

Perfect Gerund негизги этиштин кыймыл-аракетинен мурун

болгон кымыл-аракетти туюндуруш үчүн колдонулат: I thanked him for having helped me in my studies. Менин окуума жардам бергендиги үчүн ага рахмат айттым.

Герундийдин сүйлөмдө аткарган милдети.

Герундийдин сүйлөмдө аткарган милдети төмөндөгүдөй:

1. Сүйлөмгө ээ болушу:

Playing golf is a fovourite for Americans. Гольф ойноо америкалыктардын эн сүйгөн спорту.

2. Сүйлөмгө тике жана предлогдуу толуктооч болушу:

She likes reading a book. Ал китеп окуганды жакшы көрөт.

3. Татаал баяндоочтун атоочтук бөлүгү боло алат:

Her duty is answering all letters. Анын милдети бардык каттарга жооп берүү.

4. Сүйлөмдө аныктооч болушу:

I am glad to have the opportunity of talking to you. Мен сиз менен суйлошуүго мүмкүнчүлүк табылганына кубанам.

5. Герундий бышыктоочтун да милдетин аткарат: Think before answering. Жооп берүүдөн мурун ойло.

Gerund and preposition Practice

- A 1) My friend is good at playing volleyball.2) She complains about bullying.3) They are afraid of losing the match.4) She doesn't feel like working on the computer.5) We are looking forward to goingout at the weekend.6) Laura dreams of living on a small island.7) Andrew apologized for being late.8) Do you agree with staying in a foreign country? 9) The girls insisted on going out with Kerry.10) Edward thinks of climbing trees this afternoon.
- **B** 1) I cant imagine Peter going by bike.2)He agreed to buy a new car.3) The question is easy to answer.4)The man asked me how to get to the airport 5) I look forward to seeing you at the weekend.6)Are you thinking of visiting London? 7) We decided to run through the forest. 8) The teacher expected Sarah to study hard.9) She doesn't mind working the night shift.10) I learned to ride the bike at the age of 5.

Gerund and Infinitive

Practice

A 1) We decided to buy a new car.2)They've got some work to do.3) Peter gave up smoking.4) He'd like to fly an aeroplane.5) I enjoy writing picture postcards.6) Do you know what to do if there's a fire in the shop? 7) Avoid making silly mistakes.8) My parents wanted me to be home at 11 o'clock.9) I dream about building a big house.10) I'm hoping to see Lisa.

Gerund and Progressive

Practice A 1)He likes reading books.2) He is reading books.3)Reading books can be great fun.4) He is interested

in reading books.5)He was reading books.6)He has been reading books for two hours.7)Instead of reading books Henry went to bed.8) Do you like reading books?9) He had been reading books. 10) His hobby is reading books.

The Participle – Атоочтук

Атоочтук деп сын атоочтун, тактоочтун жана ошондой эле этиштин маанисине ээ болгон этиштин жаксыз формасы аталат.

Англис тилиндеги атоочтукдардын өтмө жана өтпөс этиштерге ылайыктуу формалары бар.

Өтмө этиштерден түзүлгөн атоочтуктардын эки мамилеси (жай,

туюк) жана беш формасы бар. Өтмө этиштердин атоочтугунун формалары:

	Participle I	Participle	Perfect Participle
	1	written	having written having
Active Passive	writing being written		been written очтуктардын бир ма

Өтпөс этиштерден түзүлгөн аныктоочтуктардын бир мамилеси (жай) жана үч формасы бар.

Өтпөс этиштердин атоочтугунун формалары:

Этпес этиц	тердин атооч		a P disimle
restors an	Participle I	Participle II	Perfect Participle
Active	falling	fallen	having fallen
ILCLITO			

Participle I (учур чактагы атоочтук) өтмө жана өтпөс этиштердин унгусуна - ing мүчөсүн жалгоо аркылуу түзүлөт:

to play playing - ойноп жаткан,ойноп жатып

to speak speaking – сүйлөп жаткан, сүйлөп жатып

Participle II (откон чактагы атоочтук) тура этиштердин унгусуна ед мүчөсүн жалгоо аркылуу түзүлөт.

to play - played - ойноо, ойнолуп жаткан

to finish – finished – бүтүрүү, бүтүп жаткан

Participle II тура эмес этиштерден болсо жалпы эрежеге баш ийбей өзгөчө түзүлөт:

to write – written – жазуу, жазылып жаткан

to build – built – куруу, курулуп жаткан

Атоочтуктардын татаал түрү to be, to have жана этиштердин Participle II формасы аркылуу түзүлөт:

Participle I Passive to be жардамчы этишинин Participle I формасы (being) жана негизги этиштин Participle II формасы аркылуу түзүлөт: being written – жазылгандыктан, жазылып жаткан

being translated - которулгандыктан, которулуп жаткан

Perfect Participle Active to have жардамчы этиштин Participle I формасы (having) жана негизги этиштин Participle II формасы аркылуу түзүлөт:

having finished – бүткөндөн кийин

having written – жазгандан кийин

Perfect Participle Passive to be жардамчы этишинин Perfect Participle формасы (having been) жана негизиги этиштин Participle II формасы аркылуу түзүлөт:

having been made – иштелип бүткөндөн кийин

having been taken – алынгандан кийин

Атоочтуктун баардык формаларынын тангыч түрүн түзүү үчүн алардын алдына тангыч - not коюлат:

Not finishing – бүтпөй жаткан

Not played – ойнобогон, ойнолбой жаткан

Адата атоочтуктун алдында предлог турбайт, ушунусу менен ал герундийден айырмаланат:

Герундий – On seeing them I remembered Атоочтук – Seeing them I remembered

Атоочтук себеп бышыктоочтун эмес, мезгил бышыктоочтун милдетин аткарса, анда алардын алдында байламта when же while колдонулат:

When looking through the book, I came across an interesting picture.

Китепти барактап отуруп, мен кызык сүрөткө жолуктум.

Атоочтуктардын колдонулушу.

Participle I негизги этиштин кыймыл-аракети менен бирдей убакытта болгон кыймыл-аракетти туюндурат:

Seeing that I was late I hurried. Кечигип жатканымды көрүп мен

шаштым.

Perfect Participle негизги этиштин кыймыл-аракетинен мурун болгон кыймыл-аракетти туюндурат:

Having slept two hours he felt rested. Эки саат уктап туруп ал эс

алгандыгын сезди.

Past Participle отмо этиштердин туюк даражадагы атоочтугу болуп эсептелет да кыймыл-аракеттин кандайдыр бир нерседе болуп бүткөндүгүн жана аткарылгандыгын туюндурат:

broken - сынган

painted – тартылган

Атоочтуктардын сүйлөмдө аткарган милдеттери.

Атоочтуктар сын атооч, тактооч жана этиштин маанисин аткаргандыктан сүйлөмдө ар кандай сүйлөм мүчөлөрү боло алат.

Сын атооч сыяктуу эле, атоочтук төмөндөгүдөй функцияларга ээ:

1. Аныктооч:

The playing boy is my brother. Ойноп жаткан бала менин бир тууганым.

2. Татаал баяндоочтун атоочтук бөлүгү:

Every door was locked, so that it was impossible to leave the building. Бардык эшиктер кулпулануу болгондуктан, үйдөн чыгып кетүү мүмкүн эмес эле.

3. Кээде атоочтук сын атоочтун функциясында, аныктоочтуу

багынынкы сүйлөмдүн ордуна колдонулат:

The boy playing in the garden was my brother. Бакта ойноп жаткан бала менин бир тууганым эле.

4. Тактоочтун милдетинде атоочтук сын-сыпат бышыктооч

катары колдонулат:

The flag hung on the building, was flapping gently in the breeze. Үйдүн үстүндө илинип турган желек акырын желбиреп турду.

Көпчүлүк учурда атоочтук сын-сыпат, мезгил, себеп ж.б. бышыктоочтун милдетин аткарып, бышыктоочтуу багынынкы сүйлөмдүн ордуна колдонулат:

Having finished his work, he went home. Жумушун бүткөндөн

кийин ал үйүнө кетти.

Participle Constructions

Practice A Put in the verbs in brackets as participles present participle or past participle into the gaps.

Example: I talked to the man reading the newspaper.

1)He saw his friend...(go) out with Seu.2)The bus crasedintothe blue car...(drive)down the hill.3)Peter hurt his leg...(do)karate.4)The umbrella...(find)at the bus stop belongs to John Smith.5)The people...(dance)in the street are all very friendly.6)I heard my mother...(talk)on the phone.7)My uncle always has his car...(wash).8)We stood...(wait) for the taxi.9)...(look)dawn from the tower we saw many people walking in the streets.10)The people drove off in a...(steal)car.

Past Participle

Practice A Put in the verbs in brackets as past participle into the gaps.

Example:shocked politicians

1)watches(repair)	2)computers(steal)	3)fans(fascinate)
4)students(bore)	5)boys(confuse)	6)umbrellas(forget)
7)girls(disappoint)	8)comics(swap)	9)doctors(worry)
10)queens(amuse)		EXCENSED FORTH BIRCHES

Present participle

Practice A Put in the verbs in brackets as present participle into the gaps.

Example:flying birds

1)...dogs(bark) 2)...children(play 3)...girls(scream) 4)cowboys(dance) 5)...ducks(swim) 6)...babies(cry) 7)...water(run) 8)...teachers(sing) 9)leaves(fall) 10)...people(lie).

The Adverb -Тактооч

Кыймыл-аракеттин сынын, сапатын көрсөтүү үчүн колдонулат. My friend sings the songs very well.

He will come to you tomorrow.

Тактоочтор мааниси боюнча төмөндөгүдөй топторго бөлүнөт:

- 1. Сын-сыпат токтооч; badly, beautifully, carefully, quickly, quietly, softly.
- 2. Мезгил тактооч; today, yesterday, tomorrow, soon, now, late.
- 3. Күдүк тактооч; often, never, ever, always, how.
- 4. Орун тактооч; here, there, above, outside.
- 5. Даража тактооч; little, much, very, too, how.

Англис тилинде тактоочтун жөнөкөй, туунду, татаал, жана курама болуп төрткө бөлүнөт.

Жөнөкөй тактооч деп, бир унгудан турган тактоочторду айтабыз; soon, fast, here, there, when, why, well, hard, much, very, quite, often. Туунду тактоочтор суффикс – ly нин зат атоочко жана сын атоочко уланышы менен түзүлөт: bad – badly – жаман

quick – quickly – ылдам day – daily – күнүгө week – weekly – жумасына year – yearly – жылына month – monthly – айына

Татаал тактоочтор сөздөрдүн бирикмесинен түзүлөт: sometimes, meantime – ошол убакта апумау – кандай болсо да midway – жарым жолдо inside – ичинде overhead - үстүндө

Курама токтоочтор бир маанини түшүндүргөн жардамчы жана маани берүүчү сөздөрдүн бирикмесинен түзүлгөн тактоочторду айтабыз:

at length - толук, бүт

at first – а дегенде in vain – бекеринен

at least - айла кеткенде, жок дегенде

Англис тилинде тактоочтор формасы боюнча башка сөз түркүмдөрүнө окшош. Ошондуктан алардын тактооч экендигин сүйлөмдө аткарган милдетине жараша билүүгө болот.

Сын атооч	Тактооч	
He stayed long time with us.	He stayed long with us.	
"Агым" is a weekly newspaper.	Our readers receive a hundred copies of "Агым" weekly.	
Байламта	Тактооч	
He returned before I had time to go away.	I have never seen him before.	
Предлог	Тактооч	
I shall speak to you after dinner.	I shall tell you about it after.	

Тактоочтун салыштырма даражалары Англис тилинде тактоочтор салыштырма даражаларын сын атоочторго окшош түзүшөт. Бир муундан турган тактоочтор салыштырма сынын –ег, ал эми күчөтмө сынын – est суффикстери аркылуу түзүшөт:

Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража
soon	sooner	soonest
fast	faster	fastest
loud	louder	loudest

Көп муундуу жана –ly менен аякталган тактоочтор салыштырма даражага more, less күчөтмө даражада most, least деген сөздөрдү кошо пайдалануу менен түзүлөт:

Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража
seldom	more seldom	most seldom
slowly	more slowly	most slowly
bravely	less bravely	most bravely

Кээ бир тактоочтор даражаларын бөлөк уңгуга өтүү менен түзүшөт:

Жай даража	Салыштырма даража	Күчөтмө даража
much – көп	more – көбүрөөк	most – абдан көп
little – a3	less – азыраак	least – абдан аз
well – жакшы	better – жакшыраак	best – эң жакшы
badly – жаман	worse – жаманыраак	worst – эң жаман
for - ыраак	further - ыраагыраак	furthest - эң ыраак

Тактоочтун сүйлөмдө аткарган милдети

Тактооч сүйлөмдө кыймыл-аракеттин аткарган мүнөзүн, убакытын, кээде анын себебин, максатын же болбосо натыйжасын аныктап туруучу бышыктоочтук сөз болуп саналат.

He moved slowly over the soft snow.

I am sure I have met you somewhere.

Эгер тактооч суроолуу сүйлөмдө колдонулса, анда ал суроолуу тактооч деп аталат.

Why don't you come in time?

When do you go to the theatre?

How can this be done?

Эгерде тактооч аныктоочту сүйлөмдү баш сүйлөм менен байланыштырса, анда ал мамиле тактооч деп аталат.

He told me about the house where he lived. It was happened when he began to swim.

Тактоочтун сүйлөмдөгү орду

Тактооч сүйлөмдө өзүнүн маанисине карай ар түрдүү орундарды ээлейт.

Сапат же кыймыл-аракет даражаларын аныктоочу тактоочтор ар дайым аныкталуучу сөздүн алдына турушат:

She runs extremely fast.

The room was very old.

Сапат же кыймыл-аракет даражаларын аныктап туруучу тактооч enough ар дайым аныкталуучу сөздөн кийин турат.

He reads English books fluently enough.

The night was dark enough.

Кыймыл-аракеттин аткарылуучу мезгилин аныктоочу тактоочтор (today, yesterday, tomorrow) сүйлөмдүн аягында же башында турушат.

Yesterday I went to the village. I was at the cinema yesterday.

I shall go to the university tomorrow.

Кыймыл-аракеттин аткарылуучу ордун аныктоочу тактоочтор; here, there ар дайым сүйлөмдүн аягында же мезгил тактоочтун алдында турат:

They will come at 7 o'clock here.

He will go there soon.

Кыймыл-аракеттин мүнөзүн аныктоочу тактоочтун ар дайым аныктай турган этиштерден же толуктоочу бар сүйлөмдөрдөн кийин турат.

She plays piano quickly.

He sister puts on beautifully.

Тактооч only сүйлөмдө аныктай турган сөздүн маанисин күчөтүү үчүн колдонулат.

Only he come into the room.

The Adverb

Practice

Adverbs (1): adjectives and adverbs

A Put in the adjective or the adverbs in brackets ().

➤ The train was very slow (slow/slowly) and I arrived late.

1 The journey took a long time because the train went very(slow/slowly).

2 Mrs. Green went (quick/quickly) back to her office.

brackets ().
► She read the message <i>quickly</i> (quick).
1 Read the instructions (careful).
2 He looked at her (angry), but he didn't say anything.
3 She passed all her exams (easy).
4 I ran as (fast) as I could.
5 He thinks that he did the test (bad) and that he'll fail.
6 She was working (busy) when I arrived.
7 He was playing (happy) when I come into the room.
The was playing (happy) when I come and the
C Complete the dialogues by putting a suitable adverb into the gaps. Use an adjective from the box to make the adverb. slow fast hard good(x2)
easy bad
casy out
A: Were the questions difficult? B: No, I answered them easily. 1 A: Does she speak English? B: No, she only knows a few words of English. 2 A: Hurry up! I'm waiting! B: Just a minute. I'm coming as
 D Put in the comparative or superlative adverb from of the adjective in brackets (). ▶ You must do your work more carefully (careful) in future. 1 He has run the 100 metres (fast) than any other athlete in the world this year.
128

I'm afraid I can't give you an

4 The work that the builders did for us was very

5 The builders did the work for us very (bad/badly).
6 She organized the party very (good/well), and

B Complete the sentences. Put in the adverb from of the adjective in

(immediateYimmediately) answer.

(bad/badly).

everybody enjoyed it.

2 Everyone else did the test (good) than me, because they worked
3 You can travel
(good) at the game. 5 You could eat (expensive) if you didn't buy so many
takeaways. 6 You will be able to sit(comfortable) in this chair.
Practice adverbs of frequency
E Put the in brackets () in the right place in these sentences. I work late at the office. (often) I often work late at the office. You must lock the front door when you leave. (always)
(usually)
5 My teacher gives me a lot of homework. (every day)
6 We see our Mexican friends. (hardly ever)
7 They go to Morocco for their holidays. (often)
8 Bill and Marie go to the theatre. (four times a year)
9 They are at home in the evening. (rarely)
Practice Adverbs: place, direction, sequence

F Complete the sentences with the correct adverb in brackets ().

▶ Joan lived abroad (abroad/away) for several years, mostly in the US.

H Look at this sequence of events and put the events, using suitable adverbs or adverbial phrases. possible in each gap.	
How I found an apartment to rent:	
I agreed with the landlord that I would rent it.	
I made a list of apartments I could afford.	(every day) 6 We see our Mexica in meads
I looked thought the adverts in the	
local newspaper. I moved into the apartment. I paid the first month's rent as a deposit.	
I decided which apartment to rent.	
► First_of_allYFirst(ly)_1_looked_throug newspaper.	th_the_adverts_in_the_local
130	

7 George has gone (out/away) until the end of the week.

Go until you reach the traffic lights.

G Complete the directions from the station to Tom's house, using these

straight ahead

turn

8 Would you like to live (away/abroad)?

turn left

..... into my road.

adverbial phrases:

right

turn right

You'll find my house

2	
1	
5	
7	
Practice	
Adverb + adjective; noun + noun; et	rc.
Adverb : adjective, noun : noun, et	
C 14 41 is sent as a series a series	In an exita
Complete this sentences using real	
➤ The film was really good. I enjoy	
1 It's cold outside, b	
2 It isn't a wonderful book, but it's	good.
3 The tickets were exp	ensive - they cost much more than l
expected.	
4 This programme is	. popular in my country; millions of
neonle watch it	
5 He's good at hi	s job, but he sometimes makes back
mistakes.	- ,,
6 The meal was nice, b	out it wasn't very good.
7 It's dangarous to de	ive so fast in such terrible weather
conditions.	TVC SO Tast III such terrible weather
8 I'm not a very good tennis player,	but I am good
8 I'm not a very good tennis player,	but I all good.
	t students, and they will all pass their
exams easily.	11 1 120
10 The company that I work for is.	big, but it's not enormous.
J Put these words into the correct of	order.
► (a – town – beautiful – little)	a beautiful little town
1 (a - day - pleasant - sunny)	
2 (a - smile - big - nice)	
3 (a – large – coffee – black)	
4 (a – old – coat – horrible)	
5 (a - large - building - white)	
(a hind his gray)	
6 (a - bird - big - grey)	and a second sec
	detre
8 (a – small – car – blue)	
9 (a – story – little – strange)	

The Conjunctions – Байламталар

Англис тилинде эки же андан көп сөздөрдү, сүйлөмдөрдү бири-бири менен байланыштырып туруучу байламталар, байланыштыргыч байламталар жана багындыруучу байламталар болуп экиге бөлүнүшөт. Байланыштыргыч байламталар, бир өңчөй сөздөрдү же сүйлөмдөрдү бири-бири менен байланыштырат. Алар; and as well as, nor, neither...not, but, still, yet, or, either...or, however ж.б. болуп эсептелет.

There are five chairs and a table in the room. He knows neither English nor French.

Багындыруучу байламталар, баш сүйлөм менен багыныңкы сүйлөмдү байланыштырат. Алар; that, whether, if, as soon as, as long as, till, until, before, after, since, when, while, because, so, so that ж.б. болуп эсептелет.

I don't know whether he will come to-night.
I cannot come because I am busy.
He was still asleep when the snow began tp fall.
As the day was clear, they decided to climb the mountain.
I had finished my work, before he came.

Байламталардын өзүнчө синтаксистик функциясы жок б.а. сүйлөм мүчөлөрү боло албайт. Ошондуктан алар сөз менен сөздү, сүйлөм менен сүйлөмдү гана байланыштыруу үчүн колдонулат.

Кыргыз тилиндегидей эле англис тилинде байламталар сөз менен сөздүн, сүйлөм менен сүйлөмдүн же сүйлөм мүчөлөрүнүн бири-бирине болгон катнашын туюндуруш үчүн колдонулат.

Байламталар өзүлөрүнүн түзүлүшү боюнча жөнөкөй, татаал

жана курама болуп үчкө бөлүнүшөт.

Женекей байламталарга бир унгудан түзүлгөн сөздөр кирет: and, but, or, if, that ж.б.

Татаал байламталарга эки сөздүн бирикмесинен түзүлгөн

байламталар киришет: however, whereas ж.б.

Курама байламталарга кызматчы жана негизги сөздөрдүн бирикмесинен түзүлгөн байламталар киришет: in case, as long as, in order to ж.б.

Курама байламталарга эки байламтанын бирикмесинен турган сөздөр да киришет: both... and, either... or, neither... nor, not only...

but also, as... as, not so... as.

Англис тилинде эки же андан көп сөздөрдү, сүйлөмдөрдү бирибири менен байланыштырып туруучу байламталар, байланыштыргыч байламталар жана багындыруучу байламталар болуп экиге бөлүнүшөт. Байланыштыргыч байламталар, бир өңчөй сөздөрдү же сүйлөмдөрдү бири-бири менен байланыштырышат. Алар: and, as well as, nor, neither... nor, but, still, yet, or, either... or, however:

There are five chairs and a table in the room.

Бөлмөдө беш стул жана стол турат.

He knows neither English nor French.

Ал англисче да, французча да билбейт.

I live in Bishkek, but I have never been to this place.

Мен Бишкекте жашагам, бирок бул жерде эч качан болгон эмесмин.

Багындыруучу байламталар, баш сүйлөм менен багыныңкы сүйлөмдү байланыштырат. Алар: that, whether, if, as, soon as, as long as, till, until, before, after, since, when, while, because, so that ж.б. болуп эсептелет:

I don't know whether he will come to-night.

Ал бүгүн кечинде келеби, билбейм.

I cannot come because I am busy.

Мен келе албайм, анткени колум бош эмес.

He was still asleep when it began snowing.

Кар жаай баштаганда, ал али уктап жаткан.

As the day was clear, they decided to climb the mountain.

Күн ачык болгондуктан, алар тоого чыгууну чечишти.

I had finished my work, before he came.

Ал келгенче, мен ишимди бүтүрүп койгомун.

Байламталардын өзүнчө синтаксистик функциясы жок, б.а. сүйлөм мүчөлөрү боло албайт. Ошондуктан алар сөз менен сөздү, сүйлөм менен сүйлөмдү гана байланыштыруу үчүн колдонушат.

Prepositions - Предлогдор

Англис тилинде предлогдордун мааниси чон. Алар зат атооч, ат атооч, сан атооч жана герундийдин сүйлөмдөгү башка сөздөр менен болгон байланыш мамилесин көргөзөт. Кыргыз тилинде болсо бул мамилелер жөндөмө мүчөлөрдүн жардамы аркылуу берилет. Предлогдор формаларына карата жөнөкөй, татаал жана составдык болуп бөлүнүшөт.

Жөнөкөй предлогдор бир унгудан турган составдык бөлүктөргө бөлүнбөгөн предлогдорду айтабыз.

Алар: in, on, at, by, to, is, from, of, for ж.б. болуп эсептелет.

Татаал предлогдор деп сөздөрдүн бирикмесинен пайда болгон предлогдорду айтабыз.

Aлар: inside-ичинде outside-тыппында throughout-аркылуу upon-үстүндө into-ичине ж.б. болуп эсептелет.

Составдык предлогдор жөнөкөй предлогдор жана байламталар, зат атооч, сын атооч, ат атоочтук же тактоочтордун бирикмесинен түзүлөт.

Алар: because of - үчүн instead of - ордуна by means of - жардамы менен as for as - чейин in sprite of - карабастан in front of - алдында opposite - каршы ж.б.

Предлогдор ар дайым зат атооч, ат атооч жана герундийдин алдына колдонулат. Эгерде зат атоочтун алдында аныктап турган сөз болсо предлог анын алдына коюлат:

He goes to the library every day. The walls of this room are white. I insist on going there now.

Where? What? Whom деген суроолуу сөздөр менен башталган суроолуу сүйлөмдөрдө предлогдор сүйлөмдүн аягына коюлат.

Where are you going to? I am going to school.

What are you looking at? I am looking at the blackboard.

Whom did you speak about? I spoke about my father.

Кээ бир предлогдор зат атооч сөздөр менен бирге колдонгондо өзүнүн лексикалык маанисин жоготуп коюшат да, алар кыргыз тилинде жөндөмө мүчөлөрү менен берилет.

1) Предлог -of- кыргыз тилинде илик жөндөмөнүн мүчөсү менен берилет.

All of the doors of laboratories and classrooms were closed.

2) Предлог -to- барыш жөндөмөсүнүн мүчөсү аркылуу берилип, багытты туюндурат.

He went to the cinema with his friend yesterday.

Предлог in, at, on – орунду, убакытты туюндуруп, кыргыз тилинини жатыш жөндөмөсүнүн мүчөлөрү менен берилет:

His father works at a plant.

She is reading a book in her room now. I shall go to the university at 2 o'clock.

 Предлог -from- убакытты, багытты туюндурганда кыргыз тилинин чыгыш жөндөмөсүнүн мүчөсү менен берилет:

He took the book from the shelf.

Англис тилинин кээ бир предлогдору кыргыз тилине лексикалык мааниси менен берилет:

- 1) Предлог -before убакытты туюндурганда «мурда» деп берилет: I shall come before 5 o'clock.
- 2) Предлог till убакытты туюндурганда «чейин» деп берилет: From 15 till 19 we shall have lessons.
 - 3) Предлог —about убакытты жана орунду көрсөткөндө «ченде», «жанында», «жөнүндө» деп которулат.

They came about 3 o'clock.

It is about midnight when he came home.

This is story about a little boy.

4) Предлог -for убакытты туюндурса «бою» максатты көрсөтсө «үчүн», ал эми багытты билгизгенде бары жөндөмөсүнүн мүчөсү менен берилет:

I live in Bishkek for three years.

He has brought this book for you.

I shall leave for Moscow tomorrow.

5) Предлог –*with* кыргыз тилинде «менен» деген сөздүн жардамы менен берилет:

I shall go to the country with Aidar.

He wrote his test with a pencil.

6) Предлог — by убакытты жана орунду туюндурганда кыргыз тилинде «тарабынан, аркылуу, жанында» деген маанини түшүндүрөт:

It was written by a young writer.

They spent the evening by the fire.

Sharshenbay will come by 5 o'clock.

Англис тилинде, кээ бир этиштер өзүнөн кийин белгилүү бир предлогду талап кылат.

to hope forto accuse ofto wait forto ask forto explain to-

Англис тилинде предлогдордун мааниси чоң. Алар зат атооч, ат атооч, сан атооч жана герундийдин сүйлөмдөгү башка сөздөр менен болгон байланыш мамилесин көргөзөт. Кыргыз тилинде болсо бул мамилелер жөндөмө мүчөлөрдүн жардамы аркылуу берилет.

Предлогдор формаларына карата жөнөкөй, татаал жана курама

болуп бөлүнүшөт.

Жөнөкөй предлогдор деп бир уңгудан турган, курама бөлүктөргө бөлүнбөгөн предлогдорду айтабыз. Алар: on, at, by, to,

with, from, of, in, for ж.б. болуп эсептелет.

Татаал предлогдор деп сөздөрдүн бирикмесинен пайда болгон предлогдорду айтабыз. Алар: inside-ичинде, outside-тышында, throughout-аркылуу, upon-үстүндө, into-ичинде ж.б. болуп эсептелет.

Курама предлогдор жөнөкөй предлогдордун же байламталардын зат атооч, сын атооч, атоочтук же тактоочтор менен бирикмесинен түзүлөт. Алардын бирикмеси бир маанини түшүндүрөт: because of-үчүн, instead of-ордуна, by means of-жардамы менен, as far as-чейин, in spite of-карабастан, in front of-алдында, opposite to-каршы ж.б.

Предлогдордун колдонулушу

Предлогдор ар дайым зат атооч, ат атооч жана герундийдин алдында колдонулат. Эгерде зат аточтун алдында аныктап турган сөз болсо предлог анын алдына коюлат.:

He goes to the library every day. Ал күнүгө китепканага барат.

The walls of this room are white.

Бөлмөнүн дубалдары ак.

I insist on going there now.

Мен ал жакка азыр барууну талап кылам.

Where? What? Whom? деген суроолу сөздөр менен башталган суроолуу сүйлөмдөрдө предлогдор сүйлөмдүн аягына коюлат:

Where are you going to? I am going to school.

Where are you coming from? I am coming from school. What are you looking at? I am looking at the blackboard.

Whon did you speak about? I spoke about my father.

Предлогдор убакыт, аралык, себеп, максат жана башка мамилелерди туюндуруп турушат. Кээ бир предлогдор зат атооч сөздөр менен бирге колдонгондо өзүнүн лексикалык маанисин жоготуп коюшат да, алар кыргыз тилинде төмөндөгүдөй жөндөмө мүчөлөрү менен берилет:

1. Предлог -of- кыргыз тилинде илик жөндөмөнүн мүчөсү менен

берилет:

All the doors of the laboratories and classrooms were closed.

Лабараториялардын, класстык бөлмөлөрдүн бардык эшиктери жабык болчу.

The walls of the room are white.

Бөлмөнүн дубалдары ак.

2. Предлог -to- барыш жөндөмөсүнүн мүчөлөрү аркылуу берилип, багытты туюндурат:

He went to the cinema.

Ал киного кетти.

Give this book to Aisha.

Бул китепти Айшага бер.

3. Предлог in, at, on-орунду, убакытты туюндурганда кыргыз тилинин жатыш жөндөмөсүнүн мүчөлөрү менен берилет:

Asan works at a plant.

Асан заволдо иштейт.

There are some books on the table.

Столдо бир нече китептер жатат.

He is reading a book in his room now.

Ал азыр өзүнүн бөлмөсүндө китеп окуп жатат.

I shall go to school at 6 o'clock.

Мен мектепке саат алтыда барам.

4. Предлог -from- убакытты жана багытты туюндурганда кыргыз тилинин чыгыш жөндөмөсүнүн мүчөсү менен берилет:

He took the book from the shelf.

Ал китепти текчеден алды.

Aisha will be busy from ten to two.

Айшанын саат ондон экиге чейин колу бошобойт.

Англис тилинин кээ бир предлогдору кыргыз тилине өзүнчө лексикалык маани менен берилет:

1. Предлог before убакытты туюндурганда «мурда» деп берилет: I shall come before 5 o'clock.

Мен саат бештен мурун келем.

It happened 200 years before our era.

Бул биздин заманга чейинки 200 жыл мурда болгон.

2. Предлог till убакытты туюндурганда «чейин» деп берилет:

Till the end of this week I nshall be very busy.

Бул жуманын акырына чейин менин колум бошобойт.

From ten till one we shall have lessons.

Саат ондон бирге чейин биздин сабак болот.

3. Предлог about убакытты жана орунду көрсөткөндө «ченде», «жанында», ал эми бир нерсе тууралу туюндурса «жөнүндө» деп которулат:

They come at about two o'clock.

Алар саат эки ченде келишти.

It was about midnight when he came home.

Ал үйгө келгенде түн ортосу чен эле.

This is a story about a little boy.

Бул аңгеме бир кичине бала жөнүндө.

4. Предлог for убакытты туюндурса «бою», максатты көрсөтсө «үчүп», ал эми багытты билгизгенде барыш жөндөмөсүнүн мүчөсү менен берилет:

I live in Bishkek for two years.

Мен Бишкекте эки жыл бою жашадым.

He was brought this book for you.

Ал бул китепти сен үчүн алып келди. I shall leave for Moscow to-morrow.

Мен Москвага эртен кетем.

5. Предлог with кыргыз тилинде «менен» деген сөздүн жардамы менен берилет:

I shall go to the country with Asan.

Мен айылга Асан менен барамын.

He wrote his control work with a pencil.

Ал контролдук ишин карандаш менен жазды.

 Предлог -by- кыймыл-аракет аткаруучуга тийиштүү болгондо, убакытты жана орунду туюндурганда кыргыз тилинде «тарабынан, аркылуу, жанында, ченде» деген маанини түшүндүрөт:

It was written by a young writer. Бул жаш жазуучу тарабынан жазылган.

They spent the evening by the fire.

Алар кечти оттун жанында өткөрүштү.

Sharshenbay will have come by five o'clock.

Шаршенбай саат беш ченде келет.

сөздүн алдында тилинде предлог дайым эле колдонулбастан алардан кийин да колдонулат. Алсак, кээ бир этиштер өзүнөн кийин белгилүү бир предлогду талап кылат. Мындай учурда кыргыз тилинде алар бир этиш сөз менен гана берилет:

to hope for - ишенүү to accuse of - күнөөлөө to look for - издее to listen to -yryy

to wait for - күтүү to ask for - cypanyy to care for - кызыгуу, жакшы көрүү to explain to - түшүндүрүү

All pupils waited for his answer.

He told them that he was listening to the radio.

Preposition

Practice

A Put in, on or at in the gaps.

Peter lives in Turkey.

There were some beautiful picture the walls of their sitting room.

The children are playing the grass the park.

3 Does this bus stop the railway station?

4 I live in a flat the fifth floor.

Equator is South America; it lies the equator.

6 There is a queue of people the bus stop.

B Put the words in the box in the gaps.

into (x3)	onto (x2)	to	out of
off	SHITTVILL		

▶ The march started in the park. From there we marched to the town hall.

1 The tiger escaped from its cage and jumped	the lake. It
took a long time to get it	
the lake and back its	
2 Stupidly, Simon drove his car t	the beach and then he
couldn't move it, because	
the wheels sank the sand. In the	e end he needed eight
people to push it	
the beach and back to the road.	
C Fill the gaps in the following sentences with in, o	on or at.
I went to Turkey in July.	I was born
1970.	
1 We must leave five o'clock.	6 I never work
the weekend.	
2 We'll have a break the afternoon.	7 We can play
tennis the summer.	
3 She's arriving Monday.	8 School starts
September 5 th .	
4 It's very cold here night.	9 I'll see you
lunchtime.	
D Fill the gaps in this conversation using words from	m the box
two o'clock summer 1990 winter	
Saturday Birthday	weekend
Anne: Are you going on holiday in the (>) summe	or 2
Tom: No but I want skiing in Italy in the (1)	

Tom: No, but I went skiing in Italy in the (1), and I'm going to America at the

(2); then I'm traveling south to

Texas. What about you? Are you going away this year?

Anne: Yes. In fact, I'm flying to Morocco at (4) tomorrow.

E In these sentences there are some mistakes. Sometimes the underlined

prepositions are wrong. Sometimes the prepositions are not necessary. Cross out the prepositions which are

wrong and replace them if necessary. Put a tick (*) if the preposition is correct.

► I normally go to the south of France on in the winter. I usually go in ✓ December, but in —

last December I couldn't go because my wife was il We'll leave ateleven o'clock in	l. Saturday
morning. 2 Shall we visit George in	next April. breakfast. In
the afternoon I drink tea. I drink hot milk in	night before I go
to bed. 4 They play golf on every Tuesday is	in the
summer. 5 I gave her a painting on her birthd	
June this year.	
F Use the information in brackets () to finish the sen	tences.
> (2.2) The shop is closed from 2 to 3.	
che will be on holiday ifolii filliay.	
1 (June August) The beach is busy	
1 (June August) The beach is busy	
3 (March) The new motorway will be open	
4 (Monday Friday) We work	
5 (1991 1994) He lived in Kenya	
6 (January →) She will be in Hong Kong	100 Per 200
ROLLY-SCHALLENGEL CO.	

The Interjection – Сырдык сөздөр

Адамдын ички сезимдерине карата болгон мамилесин билдирүүчү сөздөр сырдык сөздөр деп аталышат. Сырдык сөздөр сүйлөм мүчөлөрү боло албайт жана сүйлөм мүчөлөрү менен сүйлөмдө эч кандай байланышы жок жана өзүнчө айрымаланып турат.

Маани берүүчү сөз түркүмдөрүнөн айырмасы, сырдык сөздөр өздөрү билдирген маанинин аты эмес, атоо функциясына да ээ эмес. Алар сүйлөөчүнүн ички сезимин же эрктик мамилесин билдирүүчү

өзгөчө бир кептик белги болуп эсептелет.

Сырдык сөздүн кандай мааниде колдонулгандыгы, айрыкча, оозеки кепте белгилүү бир интонация менен же жандоо менен кошо айтылганда түшүнүктүү болот. Сырдык сөздөр адамдын кебине эмоциялуу мүнөз берип, сүйлөөчүнүн чындыкка карата болгон мамилесин көрсөтөт.

Байланыштуу кепте сырдык сөздөр адамдын ички сезимин билдириш үчүн тыбыш катарында берилет (oh! ah! Bravo!. Hush!. Hurrah!) же өзүнчө сырдык сөздүк бирикмелер катарында берилет: For shame! - Yar! Well done! - Asamar!

Well, perhaps you are right! - Ии, сеники да туура болуш керек!

Oh! What a pleasure! - Ой! Шумдук го!

The Participle – Бөлүкчө

Англис тилинде бөлүкчөлөр сүйлөөчү бир сөздүн маанисин күчөтүп, тактап, ченеп же таанып айткысы келгенде колдонулат.

Бөлүкчөлөр өзүлөрүнүн боюнча мааниси темендегудей топторго бөлүнүшөт, бирок бир эле бөлүкчө сүйцлөмдө бир канча мааниге ээ болуп колдонулгандыктан, ар кайсы маанисинде ар бөлөк топко таандык болот:

1. Күчөтмө бөлүкчөлөр: even - жадегенде, yet, still - дагы, just так ушул, так өзү, азыр эле, simply - жөн эле, never - эч качан ж.б.

2. Тактооч бөлүкчөлөр: just. right. exactly. precisely - так ушул.

так өзү, туптуура, даана ж.б.

3. Өзгөчөлөп ченемдеген бөлүкчөлөр: even - жадегенде, only гана, merely - гана, жөн эле, just - гана, эле, жөн эле, alone - гана ж.б.

Бөлүкчөлөрдүн колдонулушу.

Бөлүкчөлөр өзүлөрүнүн боюнча төмөндөгүдөй колдонулушат:

1. Тангыч not (n't)

а) этиштин тангыч формаларын түзгөндө:

I don't speak French.

Мен французча сүйлөбөйм.

He is not writing a letter now.

Ал азыр кат жазып жатканы жок.

б) ар кандай сөз түркүмдөрү менен берилген бөлөк сүйлөм мүчөлөрүн тануу маанисинде:

I asked him not to do that again.

Мен андан муну кайра жасабагын деп сурангам.

She likes to go to the cinema, not to the theatre.

Ал театрга эмес, киного барганды жакшы көрөт.

в) берилген суроого тангыч сүйлөм менен жооп бергенде:

Will you go to the library tomorrow?

I'm not afraid, I'm very busy.

Сен эртең китепканага барасынбы?

Коркконум, колум бошобойт го.

2. Күчөтмө жана өзгөчөлөп ченемдеген бөлүкчөлөр суроолуу жана тангыч сүйлөмдөрдө сап модалдык этиши менен:

I can only tell you what I know.

Билгенимди мен сизге айтып гана бере алам.

Even a child can understand it.

Муну бала деле түшүнө алат.

3. Тактооч бөлүкчөлөр also, too, as well, either -дагы маанисинде мурунку айтылган ойго сүйлөмдүн бир мүчөсүнүн катнашын көрсөткөндө:

They are planning to play football tomorrow.

My brother will play with them too.

Алар эртең футбол ойноону пландаштырып жатышат.

Менин бир тууганым да алар менен бирге ойнойт.

4. Көпчүлүк бөлүкчөлөр өзүлөрүнүн түзүлүшү тактоочторго (just, still, never ж.б.), сын атоочторго (right, even, only) жана ат атоочторго (all, either) окшош. Бирок алар өзүнчө лексикалык маанини туюндурбайт жана сүйлөм мүчөсү боло албайт, болгону өзүлөрү тиешелүү болгон сөздөрдүн маанисин күчөтүп, тактап же өзгөчөлөп турушат:

Bolot has just come. (тактооч)

Болот азыр эле келди.

Bolot just came to see you. (бөлүкчө)

Болот сени эле көргөнү келди.

She dresses very simply. (тактооч)

Ал абдан жөнөкөй кийинет.

The noise was simply terrible. (бөлүкчө)

Шумдук ызы-чуу эле.

KEYS TO THE EXERCISES

The Noun Practice

A noun Spain Mary bag verb Lives Met swims auxiliary are have must adjective wonderful large big adverb Quickly slowly well pronoun You she preposition to on

B 1 find, on 5 pass, easily 2 I, beautiful 6 carefully, to 3 badly, match 4 You, must 8 sick, at

C

knives tooths matches wishs matches citys cities men countries potatoes teeth familys wishes tomatos mouses wifes wives potatos counrtys tomatoes mans mice knifes families

D

- 1. Would you like one?
- 2. But the strawbbery ones are nicer.
- 3. I like the one with the red door.
- 4. This time I want a green one.
- 5. There isn't an easy one.
- 6. Do you mean the once (that) we took in Turkey?

E

1 ones 4 one 7 one 10 one 2 ones 5 one 8 one 11 ones 3 one 6 one 9 ones 12 one

F

house cat cheese car coat snow lemon advice clock table tea ball museum apple painting petrol

news rain pen tennis chair coffee exam toast school cloud	cigar holiday sugar doctor banana shoe hour sock bread milk	teacher office homewo cinema informa shirt city nose book bike	luggage
G 1 slice 2 pieces 3 bottle 4 piece	5 glass 6 pieces 7 spoon 8 litres	9 pi 10 k fuls	
H 1× 2× 3✓ 4✓ 5✓ 6✓ 7×	8× 9× 10 / 11 / 12 / 13 × 14 ×	15v 16v 17v 18v 19v 20	
I 1 much 2 many 3 many 4 much 5 much 6 many 7 much	11 m 12 m 13 n		15 much 16 much 17 much 18 many 19 much 20 many 21 many

1

1 much, many

2 how much, much, more

3 much, many

4 how much, many, more

5 much, many

6 how much, how many, much

7 how many, much

1 many	4 many	7 more
2 more	5 more	8 many
3 much	6 much	9 more

L

- 1. No, I ate a lot of /lots of cake in town.
- 2. Yes, please. I have a lot of /lots of luggage.
- 3. Yes, I met a lot of /lots of interesting people.
- 4. Yes, I have a lot of / lots of money at the moment.
- 5. No, he isn't. He has a lot of / lots of things to do.
- 6. Yes, she gave me a lot / lots of good advice.

M

- 1. Would you like a few biscuits?
- 2. Shall I make you a few sandwiches?
- 3. Would you like a little chess?
- 4. Can I bring you a little cake?
- 5. Would you like a little milk in your coffee?
- 6. Would you like a little more sugar in your coffee?

N

1 travel	3 a few	5 🗸	7.
2 ✓	4 is	6 a little.	8 a few

The Articles Practice A

1 an	3 a	5 an	7 an
2 a	4 an	6 a	8 a

B

1 a Japanese city	4 a university ton	2 how much much
2 an English airport	5 a German car	
3 an Indian river	6 a European country	

C

1 a, - 4 - a 7, - the, the

2,-,-	5 an, the	8 , a,	the
3 a, the	6, a, a		
D			
1 -, the	5 -, -	9 –the	
2 the	6 a, the	10 the,	the
3 a, the	7 -	11 the,	the, the
4 -	8 -	12 –	
E 1 an	5 a	9 the	
2 a	6 a	10 a	
3 -	7 -	11 the	
4 the	8 a	12 -	
F			
1 a	4 the	7 a	
2 the	5 the	8 the	
3 a	6 a	9 the	
G			
1 a	6 an	11 a	16 an
2 a	7 a	12 a	17 the
3 a	8 the	13 a	18 the
4 the	9 the	14 the	
5 a	10 the	15 the	

2 the, the 4 a

5, a 7 the 6 a

The Adjective

3 a

Practice A

H

11

My favorite picture is one of a large, square room by a Dutch artist: An elegant man sits an a wooden bench in a corner. He has a small, black dog at his feet. The dog looks sleepy. Through the open window you can see bright sunshine. When I look at this picture I feel warm and happy.

В		
1 long	4 free	7 valuable
2 tall	5 careful	8 good
3 old	6 busy	9 late
		147

1 sounds	3 look	ed 5 look	
2 smell	4 feel	6 sound	ds
D Lyreen cotto	/	4 young Polis	h
2 modern Sp		5 new Japanes	
3 « Targe bla	ck	6 🗸	
E			
LA Volkswa	gen, Germ	ian	

I. A Volkswagen, German

Vincent van Gogh, Dutch
Scherlock Holmes, English
Gerard Depardieu, French
Volka, Russia
Alfred Nobel, Swedish
Chan, Chinese
Salamanca, Spanish

F
1 exciting 4 thing 7 exciting 2 surprised 5 surprised 8 boring 3 interesting 6 bored

G 4 confusing 7 confused 2 boring 5 bored 8 surprising 3 interested 6 amused 9 surprised

11
1 entertaining
2 interesting
3 confusing
4 frightened
5 bored
6 boring
17 surprising
8 convincing
9 disappointed
10 convinced
11 relaxed
12 surprised

The Pronoun
Practice A
1 your, yours 5 his, his 9 our, our
2 her, hers 6 my, mine 10 my, mine
3 their, theirs 7 her, hers 11 his, his

4 our, ours	8 their, theirs	12 your, yours
1 mine	6 ✓	
2 a friend of mir	ne 7 ✓	
3 children's	8 🗸	
4 It's	9 It's	
5 writer's	10 ✓	
C		
1 mine	5 hers	
2 his	6 yours	
3 theirs	7 his	
4 ours		
D		
1 himself	4 themselves	
2 myself	5 himself	
3 ourselves	6 himself	

E

1 enjoyed ourselves very much

2 burnt myself

3 He taught himself to buy.

4 I think I'm going myself a new coat tomorrow.

5 She made herself a sandwich and ate it in the kitchen.

F

1 myself 4 ourselves 2 herself 5 himself 3 themselves

3 themselve

1 You'll have to post it yourself.

2 We carried all our luggage ourselves.

3 Did you take it yourself?

4 She had made herself.

5 I chose it myself.

6 I invented the recipe myself.

H

1 each other 4 ourselves 2 each other 5 each other

3 yourself/yourselves 6 each other

1 They are arriving today. I'm meeting them at the station.

2. I'm looking for Mary. Have you seen her?

3. We saw a film called "The Tiger" yesterday. Have you seen it?

4 Come to the swimming pool with us. We are leaving now.

5 They are meeting him today. Paul is having lunch with them.

6 There's Jack. He's got a heavy suitcase. Shall we help him?

J			
1 I	5 He	9 them	13 they
2 I	6 If	10 it	14 us
3 they	7 him	11 it	15 we
4 she	8 me	12 me	16 them

The Numeral

Practice A

1 fourty-nine 2 six hundred✓

3 fourth

4 tour list

4 twelvth

5 two thousand dollars√

6 twenty three

7 eighty seven

8 eightth

9 seventeen√

10 fiveth

11 seven million ✓
12 ninth ✓

13 thirteenth

13 thirteenth

14 three hundred and ninety-five ✓

B1 four hundred and sixty-two

2 twentieth

3 first

4 twelfth

5 nine million

6 three hundred and ten

7 eighth

8 a hundred and eleven

forty-nine✓ six hundreds forth

twelfth.

two thousands dollars

twenty third√ seventy eight√

eight <

fifth.

seven millions nineth

thirtieth ✓

three hundred ninety five

9 fourteen 10 second

11 five thousand

12 sixty-eight

13 thirty fourth 14 a hundred and fifty

15 third

16 twenty-fifth

17 nineteenth

1 nineteen eighty-six

2 the sixteenth of June, nineteen ninety three

3 the twenty ninth of September

4 nineteen ninety seven

5 the tenth of January, nineteen ninety eight

6 the nineteenth of March

7 two thousands

Present Indefinite

Practice A

1 is 5 is

2 is not 6 are not 3 is 7 are

8 is 4 am

R

9 aren't 1 isn't 5 isn't 6's 10 'm

2 's 7 're 3 're

4 aren't 8 aren't

1 isn't. It's 3 She's 5 are 2 is. He's 4 it's. We

D

5 There's/There's 1 There's/There is

6 There isn't/There is not 2 There are

7 There are 3 There's/There is

8 There aren't/There are not 4 There are

E 1 Are you a teacher?

5 How are you? 6 Is it cold today? 2 Are you bored?

7 Is she Spanish? 3 Is he afraid?

8 Are they from London? 4 Is she tired?

F		
l Are	4 Are	
2 'm/am	5 Is	
3 'm/am	6 's/is	
G		
1 Are you hungry?	5 Is he a tennis pla	yer?
2 Is she your sister?	6 Are you happy?	
3 Am I late?	7 Is she at home?	
4 Are they from Ame	erica? 8 Is he twenty?	
Н		
1 watch ✓	5 go√	
2 goes	6 speaks	
3 finishes	7 does	
4 play✓	8 start✓	
ľ		

1 drink 5 live 6 finishes 2 studies 7 sell 3 flies

4 smokes

J

- 1 She doesn't/does not work in a bank.
- 2 I don't/do not play golf.
- 3 Paul doesn't/does not listen to the radio.
- 4 We don't/do not speak French.
- 5 You don't/do not listen to me.
- 6 My car doesn't/does not work.
- 7 I don't/do not drink tea.
- 8 Sheila doesn't/does not eat meat.
- 9 I don't/do not understand you.

N.	
1 eat	7 work
2 brush	8 like

3 go 4 arrive 10 have (or drink)

5 drink (or have) 11 leave 12 watch 6 start

L

1 doesn't/does not work, works.

2 lives in a flat, doesn't/does not live in a house.

3 She speaks French. She doesn't/does not speak Italian.

4 She doesn't/does not like new films. She likes old films.

work

9 stop

1 feel

5 don't/do not know

2 don't/do not understand 3 think

6 want

4 don't/do not like

7 like

1 He likes coffee.

4 He hates fishing.

2 He doesn't like films. 3 He loves his job.

5 He loves holidays.

6 He doesn't like golf.

1 Do you speak any foreign languages?

2 Do you watch TV?

3 Does John listen to the radio?

4 Does John like dogs? 5 Do you like films?

6 Does John drink coffee?

7 Do you drive a car?

8 Does John play a musical instrument?

9 Do you like pop music?

10 Do you go to the theatre?

11 Do you read books? 12 Does John smoke?

1 Does ... have a swimming pool?

2 Do all the banks change tourists' money into pounds?

3 Does the number 38 bus stop at the railway station? (or Does the number 38 bus start here?)

4 Do the restaurants serve typical English food? 5 Does the concert finished before eleven p.m.?

6 Does the sightseeing tour start here? (or Does the sightseeing tour stop at the railway

station?)

7 Does the museum sell souvenirs?

Present Continuous

Practice A

1 Is she having lunch?

2 Are they playing football?

3 Is the cat sleeping?

4 Is the sun shining?

5 Are you coming to the cinema?

6 Are they listening?

7 Is she eating at the moment?

8 Is it raining hard?

9 Am I getting better at tennis? 10 are we winning the match?

B

- 1 Are you studying English at the moment?
- ~ Yes, I'm/I am working hard.
- 2 Are they listening to the radio?
- ~ No, they're/they are playing CDs.
- 3 Is Peter washing now?
- ~ Yes, he's/he is having a bath.
- 4 Are they living in Madrid at the moment?
- ~ Yes, they're/they are learning Spanish.
- 5 Is David singing in a group this year?
- ~ No, he's/he is working in a restaurant.

C

- 1 They're enjoying the film. ✓
- 2 We're loving ice-cream. ×
- 3 She's believing he's right. ×
- 4 John's thinking about my idea. ✓
- 5 He's having lunch at the moment. ✓
- 6 She's eating a banana. ✓
- 7 He thinks it's a good idea. ✓
- 8 'Huge' is meaning 'very big'. ×
- 9 Mick is knowing Jane. ×
- 10 She's hating classical music. ×

D

- 1 I'm/I am shopping 6 She's/She is singing
- 2 I'm/I am looking 7 are they doing
- 3 I'm/I am playing 8 They're/They are studying 4 She's/she is working 9 We're/We are painting
- 5 's she/is she doing 10 's/ is helping
 - 's she/is she doing 10 's/ is helpi

Compare the Present Indefinite or Present Continuous Practice E

- 1 are getting up get up
- 2 have✓
- 3 leave✓
- 4 am finishing finish
- 5 arrive
- 6 work 'm/am working
- 7 eat 'm/am eating
- 8 drinks is/'s drinking
- 9 are reading

10 am playing play

11 go√

12 am watching watch

13 'm not understanding don't understand

14 Are you liking Do you like

F

1 You aren't/You're not/You are not eating very much at the moment. Are you ill?

2 She knows three words in Italian!

3 I'm/I am taking the bus to work this week, but usually I walk.

4 I'm/I am studying Japanese this year. It's very difficult.

5 Are you watching the television at the moment?

6 I don't/do not remember the name of the hotel.

7 She speaks three languages.

8 The sun's/The sun is shining. It's a beautiful day.

Past Indefinite

Practice A

1 was	6 was
2 was	7 was
3 was	8 were
4 was	9 were
5 were	10 were

- 1 Was your room comfortable?
- 2 Was the weather nice?
- 3 Were the streets full of people?
- 4 Were the shops expensive?
- 5 Was the city exciting at night?
- 6 Were the museums interesting?
- 7 Were the people friendly?
- 8 Was your flight OK?

C

- 1 wasn't small, it was big
- 2 weren't French, they were Italian.
- 3 wasn't red, it was green.
- 4 weren't expensive, they were cheap.
- 5 wasn't old, it was new.
- 6 weren't good, they were bad.

D 8 were 1 wasn't 4 were 7 was 5 weren't 2 were 9 were 3 was 6 were

E

1 took 2 walked, played

3 said, didn'tYdid not hear

4 rang, open listened

5 wrote, posted

6 Did you understand, tried, spoke

7 Did you buy, bought

8 Did you enjoy, didn't Ydid not rain,

F

1 When did you finish your exams?

2 I waited for an hour, but he didn't Ydid not phone.

3 Did you watch the news on the TV last night?

4 Mark stopped smoking last month, and he started playing tennis again last week.

5 He asked me a question, but I didn'tYdid not know the answer.

6 I lived there for a few years, but I didn'tYdid not like the place.

G

7 loved 1 took

8 did vou like 2 Did you go 9 enjoyed 3 came

10 took 4 did you visit? 11 did you arrive 5 went

6 had

Past Continuous Practice A

1 wasn't/was not listening

2 was talking

3 were waiting

4 was living

5 was coming

6 were winning

7 were sitting

8 were you staying 9 wasn'tYwas not driving

10 wasn't Ywas not raining

11 were you doing gid abw ii flama i'nggu

B

1 was living

2 was studying

3 was doing 4 left, was working 5 met, was working 6 was working, met

7 was running

8 was running, married

Compare Past Indefinite or Past continuous

Practice A

- 1. The storm started while they were driving home.
- 2. I saw an accident while I was waiting for the bus.
- 3. Marry went to several concert while she was staying in London.
- 4. My father was cooking the dinner when he burned his fingers.
- 5. The soldiers were preparing to leave when the bomb exploded.

B

- 1 made, was making, arrived, helped
- 2 designed, started, was working, died
- 3 escaped, were taking, caught, locked
- 4 were losing, won
- 5 sang, played, recorded, was preparing, shot
- 6 were coming, were hurrying, was standing, grabbed

Future Indefinite Practice A

- 1 'll be, 'll take
- 2 '11 be
- 3 won't win, 'll make
- 4 Will ... finish, won't have

\mathbf{B}

- 1 I'll open a window.
- 2 I'll give you some money.
- 3 I'll make you a sandwich.
- 4 I'll give you the name of a language school.]
- 5 I'll help you to a look for it.
- 6 I'll phone for a taxi.
- 7 I'll ask her to phone you tonight.
- 8 I'll go with you.

C

- 1 Shall I 4 Shall we
- 2 Shall we 5 Shall I
- 3 Shall I 6 Shall we

Present Continuous for the future Practice A

- 1 I'm eating in a new restaurant tonight.
- 2 I'm going to a concert next Tuesday.
- 3 I'm going to the doctor tommorow.
- 4 I'm flying to Florida in August.
- 5 I'm seeing Mary this weekend.

В

1 are coming. Are you having. We're playing.

- 2 I'm flying. Are you seeing, wre meeting.
- 3 are driving. Areyou staying, we are visiting
- 4 I'm starting, I'm selling

Present Perfect Practice A

- 1 We've finished our work.
- 2 They've bought a new house.
- 3 They haven't phoned the doctor.
- 4 They've gone to the cinema.
- 5 You've eaten four bananas!
- 6 You haven't taken any photographs.
- 7 Have you been to Canada?
- 8 Have they cooked our breakfast?
- 9 Has Jane made any mistakes?
- 10 Have we visited all the museums?

B

1done 7 swum 2 traveled 8 eaten 3 visited 9 sung 4 driven 10 made

4 driven 10 made 5 been 11 met

6 worked 12 taken

C

2 Have you ever flown in a military aeroplane?

3 1

4 Have you ever spoken to a prince or princess?

5 1.

Present Perfect Continuous Practice A

- 1 It's/it has been raining.
- 2 We've/We have been playing.
- 3 Wendy's/Wendy has been learning.
- 4 I've/I have been reading.
- 5 We've/We have been watching.
- 6 Have the neighbors been making.
- 7 I've/I have been saving.
- 8 Have you been listening.

B

1 for	5 since
2 for	6 since
3 since	7 for
4 for	8 for

-

- 1 It's/It has been raining since three o'clock.
- 2 He's/He has been playing chess since he was ten.
- 3 I've/I have been working since eight o'clock.
- 4 Helen's/Helen has been looking for another job for two months.
- 5 We've/We have been waiting (here) for two hours.

Past Perfect

Practice A

- 1 had never ridden a horse.
- 2 had already run in five marathon.
- 3 had never written a poem.
- 4 had never appeared on TV.
- 5 had already played tennis at Wimbledon four times.
- 6 had already written two novels.

B

- I had just gone out.
- 2 had been to Cambridge.
- 3 had made some sandwiches.
- 4 had met her in Amsterdam.

5 had ever been to Japan.

Passive sentences Practice

A 1)could go 2)will be able to build 3)can pass 4) could not swim 5)could play 6)can drive 7)could not speak 8)will not able to do 9)could not write 10) has been able to clean

B

1)Three cats were rescued 2)The reports handed in 3)The blue car was crashed into 4)The poem was learned 5)The book has been forgotten 6)The DVD recorder has not been repaired 7)Handball is played 8)The rucksack is put on the floor 9)The match had been lost. 10)The teacher is not going to open the window

C

1)Four apples were bought 2)The match was worn 3)The blue car was stolen 4)The thieves were arrested 5)The 200 metres were swam 6)The old lady was bitten 7)Five hamburgers were eaten 8)The children were taught 9)The brown horse was ridden 10)Good stories were told

D

1)The film is watched 2)English is spoken 3)Comics are read 4)Volleyball is played 5)The song is sung 6)Photos are taken 7)The housework is done 8)The children are helped 9)Text messages are written 10)The flowers are watered

E

1)listen-Active Right 2)is reading-Active Right 3)are prodused-Passivre Right 4)teaches-Active Right 5)is spoken-Passive Right 6)were destroyed-Passive Right 7)invented-Active Right 8)was hurt-Passive Right 9)should open-Active Right 10)have been built-Passive Right

F

1 are held 5 was built
2 is spoken 6 are sold
3 was written 7 were produced
4 are checked 8 was founded

G

- 1 The electric light bulb was invented by Thomas Edison.
- 2 The office was painted last week.
- 3 The accident was seen by several people.
- 4 Where are these video recorders made?
- 5 The agreement was singed by six countries.
- 6 I was helped by a stranger.
- 7 The post isn't delivered on Sundays.

H

1 produced 5 was called 2 were exported 6 exported 3 started 7 are sold

4 were tested

I

1 was Mary examined (by the doctor)?
2 will the food be prepared?

3 has this window been broken?

J

1 was not examined (by the doctor) this morning.
2 will not be prepared on Friday.
3 has not been broken three times.

K

1 are made 4 have been cleaned 2 was being built 5 were broken 3 must be finished 6 has been stolen

T.

1 were built 5 be sent
2 be finished 6 be made
3 been attacked 7 were being loaded
4 been taken 8 be delivered

Modal Words

Practice

A 1.am 2.is 3.are 4.is 5.am 6.is 7.are 8.Are 9.is 10.are

B 1.is 2.are 3.is 4.am 5.is 6.are 7.is 8.Are 9.am 10.are

Practice

- A 1)had 2)have 3)Have 4)has 5)have 6)had 7)had 8)have 9)has 10)has
- **B** 1)-main verb 2)have-main verb 3)auxiliary verb 4)main verb 5)auxiliary verb 6)had-main verb 7) have-main verb 8)had-auxiliary verb 9)have-main verb 10)Has-auxiliary verb

Practice

- A 1) doesn't 2)do 3)doesn't 4)do 5)Does 6)don't 7)do 8)don't 9)Does 10)Do
- B 1)don't 2)does 3)doesn't 4)do 5)Do 6)doesn't 7)Does 8)don't 9)do 10)Do
- C 1)Does 2)Do 3) Do 4)Do 5)Does 6)Do 7)Do 8)Do 9)Does 10)Do
- D 1 He's got a flat in the town centre.
- 2 Have you got a car?
- 3 I haven't got a brother.
- 4 She's got a headache.
- 5 Has Steve got brown hair?
- 6 John always has a holiday an August.
- 7 She has a bath every Friday.
- 8 Do you have a shower in the morning?
- 9 I always have lunch in the park.
- 10 They don't have a swimming pool.
- E 1 she's got a flat in Edinburgh.
- 2 Have you got a headache?
- 3 She hasn't got blonde hair.
- 4 Do you have a holiday every year?
- 5 he's having a shower.
- 6 I haven't got a car.
- 7 Do you have dinner at seven?

F 1✓

- 2 I don't have lunch every day
- 3 Do you have a shower every day?
- 4 <
- 5 ✓
- 6 I have a holiday in Spain every year.
- 7 <
- 8 I have a bath at ten and I go to bed at eleven.

9 They have dinner at eight o'clock.

11 Have a good weekend!

12 ✓

G
1 gets 5 did 9 make
2 get 6 got 10 made
3 do 7 gets 11 getting
4 made 8 make 12 got

H

1 do 4 had 2 made 5 made 3 got 6 have

Modal Verbs

Practice

A 1.Can she play the trumpet? 2.Can they write e-mails? 3.Can I watchTV? 4.Can the cat climb the tree? 5.Can your brother draw pictures? 6.Can the parrot talk? 7.When can you come? 8.What can we do? 9.Where can our friends have lunch? 10.How can your sister sing?

7 do

B 1couldn't play

2 can't cook

3 can't give

4 couln't see

5 can do

6 can play

7 can't find

8 couln't understand

9 couln't go, couln't afford

10 couln't do

11 can't talk

C

1 can't see anything without her glasses

2 was so tired after after the race that she couldn't stand up.

3 Robert could beat his younger brother at chess.

4 can see a whole of the city.

D 1 could type fifteen words per minute, he can type thirty words per minute

2 could speak only a little French, she can speak French quite well

3 can cook quite well, she'll be able to work as a chef

4 could only play the piano, he can play the piano and the violin, he'll be able to play in an orchestra

5 could only ride a bike, she can drive a car, she'll be able to drive a racing car

E 1 May I have a glass of orange juice, please? OR Please may I have a glass of orange juice?

2 Can we listen to your new CD?

3 Can I use your mobile, please?

4 May I borrow your camera tomorrow?

5 Could you pass the menu, please?

6 Can you post this letter for me?

F 1 Can I borrow your pen?

2 Can I turn on the TV, please?

3 May I close the window?

4 May I use your photocopier, please?

G

1 could 2 Can't, MAY 3 Could, can't 4 Could, can, can't

5 You must return

Н

1 must not take

4 You must not smoke

2 You must pay

3 You must vacate

T

1 You mustn't take

2 You mustn't make

3 You mustn't write

4 You must arrive

5 You must bring

J

1 must not tell lies

2 must not open the door

3 must come for dinner with us

4 must show identity cards

5 must not eat
6 must follow the instructions

K

1 must like 5 must have 2 can't come 6 must remember 3 can't belong 7 can't want

4 can't live 8 must spend

an three shust spen

L 1 might go to Portugal

2 must cost a lot of money

3 may come this weekend

4 can't take much interest

5 must work long hours

6 might be at the gym, might also be at the shops

M

1 shouldn't move the person yourself, should call an ambulance 2 should give you a new cup 3 shouldn't let him eat so much, should make him do lots of sport 4 shouldn't touch anything, should leave everything where it is. 5 shouldn't drive home in her car, should ask someone to take her 6 shouldn't borrow money

N
1 Does Fred need a ladder, he does
2 Do we need to go to the shops, we don't
3 Does John need to leave before lunch, he doesn't
4 Do they need to check the train times, they do

O

1 We don't need a lot of red paper.

2 Mark needn't get everything ready today.

3 Mary needn't leave at six o'clock.

4 Ann doesn't need a new bag.

P
1 For maths exams, students need to bring pens and pencils.
2 For football competitions, students needn't bring football shirts.

3 For drawing exams, students needn't bring paper.

4 For art exams, students need to bring brushes.

5 For tennis competitions, students needn't bring balls.

6 For football competitions, students need to bring shorts and boots.

7 For maths exams, students needn't bring rubbers.

8 For drawing exams, students need to bring rules and pencils.

Infinitive Practice

A Infinitive or verbs

Name, talk, fly, visit, glue, explore, draw, hurt,rap, wear.

B 1 to phone

5 to wait 6 to eat

9 drive 10 to bring

2 be 3 clean

7 reply 11 receive

4 enjoy

C

1 come to the meeting on Friday

2 to meet some friends to night

3 to listen to what I'm telling you

4 to lock the door when you go out

5 go out for a meal this evening

6 me pay for the meal

7 to do a course in Art History

8 to pay the bill

9 to sit in this chair

10 me laugh a lot

11 phone you tomorrow

12 be angry with you

13 me drive her new car

D

1 do 4 to leave 7 to reach
2 to go 5 to start 8 meet
3 to come 6 to take 9 be

Gerund Practice A 1.at playing 2.about bullying 3.of losing 4.like working 5.to going 6.of living 7.for being 8.with staying 9.on going 10.of climbing

Gerund or infinitive

B 1.going 2.to buy 3.to answer 4.to get 5. seeing 6 visiting 7 .to run 8. to study 9. working 10. of climbing

Gerund or infinitive

C 1. to buy 2. to do 3. smoking 4.to fly 5.writing 6.to do 7.making 8.to be 9.building 10.to see

Gerund or progressive

D 1.gerund 2.progressive continuous 3.gerund 4.gerund 5.progressive continuous 6.pogressive continuous 7.gerund 8.gerund 9.progressive continuous 10.gerund

Participle constructions

A 1)going 2)driving 3)doing 4)found 5)dancing 6)talking 7)washed 8)waiting 9)Looking 10)stolen

Past participle

- A 1) repaired watches 2) stolen computers 3) fasinated fans 4) bored students 5) confused boys
- 6) forgotten umbrellas 7) disappointed girls 8) swapped comics 9) worried doctors 10) amused queens

Present particile

- A 1) barking dogs 2) playing children 3) screaming girls 4) dancing cowboys 5) swimming ducks 6) crying babies 7) running water 8) singing teachers 9) falling leaves
- 10) lying people

The Adverb

1 slowly 2 quickly 4 bad 5 badly 3 immediate 6 well

B

1 carefully 5 badly 2 angrily 6 busily 3 easily 7 happily

4 fast

C

1 well 4 hard 5 slowly 2 fast

3 badly

D

1 faster 4 more confident, better 2 better, harder 5 less expensively

3 more cheaply 6 more comfortably

E

1 You must always lock the front door when you leave.

E Leging 2.to buy 3.16 uniwer 4.

2 Steve and Jill play golf twice a month.

3 I usually eat a sandwich for lunch.

4 I sometimes go to jazz concerts at the weekend.

5 My teacher gives me a lot of homework next day.

6 We hardly ever see our Mexican friends.

7 They often go to Morocco for their holidays.

8 Bill and Marie go to the theatre four times a year.

9 They are rarely at home in the evening.

F

1 outside 5 forwards 2 out 6 away 3 nearby 7 away arrange of amblida sarrang (\$ 2000 gridled 41. A 4 upstairs 8 abroad and a selded universal (a selection and annual contraction)

G

1 Turn left OR Turn right

2 straight ahead

3 Turn right OR Turn left

4 quite

1 quite 6 quite 2 quite 7 really

3 really

8 quite

9 really 4 really 10 quite 5 quite

H 1 a pleasant, sunny day 2 a nice big smile

3 a large black coffee

4 a horrible old coat 5 a large white building

6 a big grey bird 7 a tall thin woman

8 a small blue car

9 a strange little story

Preposition Practice A

5 in, on 3 at 1 on 6 at 4 on 2 on, in

B

1 into, out of, into 2 onto, into, off, onto

C 7 in 1 at 4 at 2 in 5 in 8 on 6 at 9 at 3 on

D 1 winter

5 1990 3 Saturday 6 birthday 4 two o'clock 2 weekend

E 1 √, in on

4 on, < 5 ✓ OR for, at in

2 √. in 3 on at, ✓, in at

F 1 from June to August 2 from ten o'clock

3 from March

4 from Monday to Friday

5 from 1991 to 1994

6 from January

Мазмуну	-
Киришүү.	3
Сөз түркүмдөрү	.7.
Зат атооч	4
Зат атоочтун семантикалык	Jan 10
was south waying or i)
Practice A.B.	6
Ртассификациясы	7
Practice C D E.	8
Жендеме	9
Зат атоочтун жекелик жана көптүк санынын өзгөрүшү	10
Practice F, G, H, I, J, K, L, M, N.	12
Белгисиз артикль	1
Белгисиз артиклдин колдонулушу	16
Practice A,B	17
Белгилүү артикль the	18
Белгилүү артикла не	18
Артикль колдонулбай турган учурлар	10
Practice C,D,E,F,G,H	10
Сын атооч	22
Prostice A. D.C.D.E.	77
Crus are assessed as a second	35
Practice A,B,C,D,E. Сын атоочтун даражаларынын колдонулушу. Сын атоочтун синтаксистик функциясы.	14
Сын атоочтун синтаксистик функциясы	17
PracticeF,G,H	10
Ат атооч	28
Жактама ат атооч	20
Тактама ат атооч.	20
Тактама ат атооч	31
Мамиле ат атооч	00
Шилтеме ат атооч	31
Сурама ат атооч.	24
Кудук ат атооч	22.
Practice A,B,C,D,E,F,G,H	.34
	07
Ат атоочтордун сүйлөмдөгү аткарган милдети	5T.
Сан атооч	38
Эсептик жана иреттик сан атооч	38
Сын атоочтун сүйлөмдөгү аткарган милдети	40.
Practice A,B,C	41
Этиш	42
Этиштин жалпы мүнөздөмөсү	42

Өздүк жана өздүк эмес этиштер	4.5
Өздүк жана өздүк эмес этиштер. Туура жана туура эмес этиштер.	43
Туура жана туура эмес этиштер. Өтмө жана өтпөс этиштер. Негизги,жардамчы жана модалдык этиштер.	45
Өтмө жана өтпөс этиштер	46
Негизги,жардамчы жана модалдык этиштер Этиштин жагы жана саны	46
Этиштин жагы жана саны	47
Этиштин жагы жана саны	48
Мамиле	50
мамиле Этиштин чактары	60
Этиштин чактары Этиштин мамиле категориясы Present Indefinite: Practice A,B,C,D,E,F,G,H,I,J,K,L,M,N,O,P	00
Present Indefinite: Practice A,B,C,D,E,1,,C,11,1,0,12,	66
- L DOD	68
Present Continuou:Practice A,B,C,D	69
Compare the Present Indefinite and the Present Command	63
Past Indefinite:Practice A,B,C,D,E,F,G	72 73
Past Continuous:Practice A,BPast Continuous:Practice A,B	73
Past Continuous:Practice A,B. Compare the Past Indefinite and Past Continuous:Practice A,B	75
Compare the Past Indefinite and Tax of Future Indefinite:Practice A,B,C. Present Continuous for the future:Practice A,B. Present Perfect:Practice A,B,C. Present Perfect:Practice A,B,C. Past Perfect:Practice A,B.	16
Present Continuous for the future. Flactice 12, B.	72
Present Perfect: Practice A,B,C	7.°
Present Perfect Continuous:PracticeA,B,C	89
1 ast 1 cheet.1 later	
Туюк мамиле Passive voice тун түрлөрү	\$2 83
Passive voice Tyh Typhopy	. 2
Passive voice TyH 4akTapынын kondonynya	\D+
Passive Sentences: PracticeA, B, D, E, T, G, T1, T3, T2, T2	91
Иактарлын ээрчишүүсү	92,
Этиштин ынгайы Буйрук ынгайы Шарттуу-ниет ынгайы Шарттуу-ниет ынгайдын формасынын колдонулушу Модалдык сөздөр	90
Шарттуу-ниет ынгаидын формасынын колдонулу	98
Модалдык сөздөр	103
PracticeA,B,C,D,E,F,G,H,I,J,K,L	104
Модалдык этиштерМ N О Р	
Модалдык сөздөр РгасticeA,B,C,D,E,F,G,H,I,J,K,L Модалдык этиштер РгасticeA,B,C,D,E,F,G,H,I,J,K,L,M,N,O,P	!15
Инфинитив	1/3
инфицитиппин оприкуютери	11.3
Атоочтук	
1ak1004	
PracticeA,B,C,D,E,F,G,H Тактоочтун сүйлөмдө аткарган милдети	
Тактоочтун сүилөмдө аткарган милде	

Тактоочтун сүйлөмдөгү орду	127
Байламталар	132
Предлогдор	/33
Предлогдун колдонулушу	/36
Practice A,B,C,D,E,F	
Сырдык сөздөр	141
Бөлүкчөлөрдүн колдонулушу	192
Key to the exercises.	144

- 1. English Grammar Т.Ю Дроздова, А.И Берестова .В.1 Маилова Антология Санкт-Петербуг 2002
- 2. Англис тилинин грамматикасы (Кыргыз мектептери үчүп) Фрунзе"Мектеп"1988 Т.Турсуналиев
 - Practice Grammar Norman Coe, Mark Harryson, Ken Paterson Great Published Oxford press
 - 4. Internet sources; Theme infinitive, participle, exercises 2011
 - 5. Н.А.Кобрина, Е.А.Корнеева, М.И.Оссовская К.А.Гузеева Грамматика английского языка Морфология. Синтаксис Сапк-Петербург изд "Союз "2002

